

g 4A

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915

TELEFONY: KRÓL HUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL BIELSZOWICE, KNUROW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL HUTA.

DOSTARCZAMY NASTĘPUJĄCE
PRODUKTY PRZEMYSŁU AZOTOWEGO DLA CELÓW TECHNICZNYCH

SALETRE AMONOWA

SALETRE POTASOWA

SALETRE SODOWA
R A F I N O W A N A

SALETRE SODOWA
P R Z E M Y S Ł O W A

SALMIAK KRYSTALICZNY

SALMIAK SUBLIMOWANY

WĘGLAN AMONU

KWAŚNY WĘGLAN AMONU

KWAS AZOTOWY
T E C H N I C Z N Y

KWAS AZOTOWY
C H E M I C Z N I E C Z Y S T Y

WODE AMONIAKALNA
C H E M I C Z N I E C Z Y S T A

AMONJAK SKROPLONY

TLEN AZOT

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

W CHORZOWIE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

OSTATNIE WYDAWNICTWA
TYG. „**POLSKA GOSPODARCZA**”

STANISŁAW WŁODARKIEWICZ

ŚLASK NIEMIECKI PO PODZIALE

KAZIMIERZ SOKOŁOWSKI

D U M P I N G

ZMIANY Nr. 2
TARYFY CELNEJ

(STAN OBECNY)

Do nabycia w Administracji (Elektoralna 2) i we wszystkich księgarniach

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
OBRONA WALUT PRZEZ BANKI CENTRALNE — <i>DR. WALERY ZBIJEWSKI</i>	355	RYNEK AKCYJNY	374
PRZEMYSŁ CHEMICZNY W ROKU 1931 — <i>INŻ. TADEUSZ ZAMOYSKI</i>	357	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	374
ŻYCIE GOSPODARCZE:		Działalność Państwowej Rady Kolejowej w ostatnim trzyleciu — <i>J. G.</i>	
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	364	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	376
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		Praca portu gdyńskiego w lutym 1932 r.	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	366	KRONIKA BIEŻĄCA:	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	638	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	377
Przemysł włókienniczy w lutym 1932 r. — <i>M. K.</i>		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAN W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	377
PRZEMYSŁ CHEMICZNY	369	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ GORZELNICZY	369	MONOPOLE	378
W przededniu rewizji gospodarki spirytusowej — <i>R.</i>		KREDYT	378
ROLNICTWO	371	Obrót kredytowy banków z zagranicą w 1931 r. — <i>S.</i>	
Służba ochrony roślin w Polsce — <i>Inż. J. Jackowski</i>		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	379
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	372	PRÓBY OSIĄGNIĘCIA NOWEJ RÓWNOWAGI GOSPO- DARCZEJ W NIEMCZECH — <i>W. H. H.</i>	380
HANDEL WEWNĘTRZNY	372	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Konferencja w sprawie kryzysu w handlu — <i>M. Sz.</i>		AUSTRJA	383
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	373	WIADOMOŚCI BIEŻĄCE	383
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	384

OBRONA WALUT PRZEZ BANKI CENTRALNE

Rok 1931 był okresem silnego pogłębienia się powszechnego przesilenia gospodarczego. Banki centralne wszystkich krajów znalazły się w sytuacji niezwykle trudnej; z jednej strony zmuszone były przestrzegać zasad ogólniejszej polityki bankowej celem jak najlepszego zabezpieczenia stałości walutowej, a z drugiej strony miały obowiązek przychodzenia w tym czasie z rozległą pomocą kredytową życiu gospodarczemu, które podlegało licznym wstrząsom i załamaniom. Działalność banków emisyjnych w 1931 r. pozostanie nazawsze cennym przyczynkiem do studjów nad rolą czynników monetarnych w dobie kryzysu. Rok 1931 był okresem ciężkiej próby dla banków centralnych; niektóre z nich, wobec wyjątkowo trudnych warunków gospodarczych, nie zdołały sprostać ciężącemu na nich obowiązkowi i zmuszone były dopuścić do spadku waluty. W niniejszym artykule zajmujemy się działalnością tych banków centralnych, które potrafiły utrzymać stałość pieniądza. W zestawieniach porównawczych uwzględ-

niiono obok Banków Federalnych Stanów Zjedn. Am. te jedynie banki europejskie, które w ciągu całego 1931 r. utrzymywały kurs swych walut na poziomie parytetowym z ew. nieznaczniemi odchyleniami; pominięto natomiast banki: Angielski, Duński, Szwedzki, Norweski, Finlandzki, Hiszpański, Portugalski.

Ruch rezerw kruszcowo-walutowych banków centralnych o ustabilizowanej walucie w 1931 r. na tle rozwoju handlu zagranicznego (w milionach Z)

Banki	Rezerwa kruszcowo-walutowa:		Stosunek %-owy rezerwy		Import zagraniczny:	
	koniec 1931 r.	koniec 1930 r.	1931 r. do rez. 1930 r.	ostatni kwartał 1931 r.	ostatni kwartał 1930 r.	
Francuski . . .	31.176	27.904	112	3.089	4.585	
Szwajcarski . .	4.216	1.820	232	1.013	1.168	
Włoski	3.664	4.523	81	1.125	1.845	
Holenderski . .	3.483	2.409	145	1.622	2.058	
Z. S. R. R. . .	3.165	2.477	128	1.105	1.032	
Belgijski . . .	3.149	2.893	109	1.413	1.746	

Niemiecki . . .	2.451	5.692	43	2.996	4.887
Czeskosłowacki	704	1.038	68	801	1.017
Polski	688	850	81	308	525
Rumuński . . .	540	584	93	219	325
Austrjacki . . .	365	515	71	639	825
Jugosłowiański	329	360	88	179	284
Grecki	247	439	56	264	340
Węgierski . . .	184	307	60	179	339
Bułgarski . . .	114	120	94	70	78
Łotewski	77	105	74	65	132
Litewski	74	111	66	61	70
Estoński	53	55	96	38	62
Banki Federalne Stanów Zjedn.	26.623	26.035	102	4.206	5.898

Pod względem wysokości rezerwy kruszcowo-walutowej Bank Polski zajmuje obecnie dziewiąte miejsce w Europie, wśród banków o ustabilizowanej walucie. W stosunku do potrzeb życia gospodarczego kraju rezerwa, posiadana przez Bank Polski, jest względnie wysoka, pokrywa bowiem z górą wartość 6-miesięcznego importu z zagranicy. Tylko banki centralne krajów wierzycielskich i oddawna istniejących wykazują korzystniejszy stosunek rezerwy kruszcowo-walutowej do rozmiarów importu; większość banków posiada rezerwy zaledwie nieco większe od wysokości 3-miesięcznego importu z zagranicy.

W 1931 r. w większości banków centralnych zaznaczył się silny odpływ rezerw; jedynie 5 banków centralnych w Europie w tym czasie powiększyło swe zapasy kruszcowe i walutowe. Złoto płynęło do krajów wierzycielskich, a odpływało z krajów dłużniczych, które w tym czasie spłacały dawniej zaciągnięte pożyczki i skąd zagraniczni wierzyciele wycofywali lokaty. Polska, która znalazła się w liczbie krajów, skąd odpływały kapitały i złoto, wykazała stosunkowo dużą odporność, czego wyrazem jest spadek rezerwy Banku Polskiego w ciągu r. ub. o 19%, gdy tymczasem w wielu innych bankach centralnych zaznaczył się spadek znacznie silniejszy.

Ruch Kredytów wekslowych banków centralnych o ustabilizowanej walucie w 1931 r. na tle ruchu cen (w milionach zł)

B a n k i	Portfel wekslowy:		Stosunek %-owy portfelu do portf. 1930 r.	Wskaźnik cen hurtowych:	
	koniec 1931 r.	koniec 1930 r.		koniec 1931 r.	koniec 1930 r.
Z. S. R. R. . . .	9.587	7.156	134	—	—
Niemiecki . . .	8.785	5.016	175	103·7	117·8
Francuski . . .	2.505	2.924	86	84	101
Włoski	2.161	1.854	117	86·8	100·1
Belgijski	1.205	1.107	109	584	693
Austrjacki . . .	1.135	185	614	112	107
Rumuński	701	391	179	2.069	3.908
Węgierski	688	465	148	—	—
Polski	670	672	99·7	81	90
Czeskosłowacki	437	94	467	103·8	110·0
Jugosłowiański	309	225	137	67·2	78·0
Holenderski . .	279	179	156	85	107
Łotewski	134	151	89	81·9	87·1
Litewski	97	92	106	87·8	103·2
Szwajcarski . .	60	163	37	106·2	119·6
Estoński	26	31	85	86	98
Bułgarski	22	23	94	2.319	2.647
Grecki	18	17	106	—	—
Banki Federalne Stanów Zjedn.	12.037	5.480	220	96·0	114·1

Polityka kredytowa banków centralnych w zasadzie pozostaje w pewnej zależności od ruchu rezerw kruszcowo-walutowych, gdyż w razie odpływu tych rezerw banki centralne, pragnąc utrzymać dostatecznie wysokie pokrycie obiegu banknotów, zmuszone bywają do ograniczania ekspansji kredytowej.

W 1931 r. z pośród 13 banków centralnych o stałej walucie, z których odbywał się odpływ rezerw, tylko 4 banki, a w tej liczbie i Bank Polski, wyciągnęły należytą konsekwencję z wytworzonej sytuacji i zmniejszyły rozmiary udzielanych kredytów wekslowych; pozostałe banki — mimo utraty części rezerw — zwiększyły objętość swego portfela wekslowego.

Ograniczenie działalności dyskontowej było również konsekwencją niższej cen, która była wyrazem zastoju w obrotach handlowych i przyczyną zmniejszonego obrotu wekslowego. To też Bank Polski, który tylko nieznacznie obniżył wysokość swego portfela wekslowego, mimo kilkunastoprocentowej niższej cen, w rzeczywistości rozszerzył rozmiary udzielonej pomocy kredytowej. Inne banki, które mimo spadku cen i obrotów znacznie ożywiły swą akcją kredytową, narażały się na przyjmowanie do dyskonta mniej solidnego materiału oraz przeszkadzały w pewnej mierze przystosowaniu się handlu i wytwórczości do zmienionych warunków rynkowych. W Austrii, gdzie bank centralny powiększył kredyty dyskontowe z górą 6-krotnie, ceny podniosły się, poważnie osłabiając konkurencyjność handlu austriackiego wobec jednoczesnego spadku cen zagranicą.

Portfel Banku Polskiego pod względem wysokości zajmuje dziewiąte miejsce wśród portfeli banków o stałej walucie. W stosunku do potrzeb gospodarczych kraju jest on, niewątpliwie, stosunkowo wyższy niż w innych krajach, a udział Banku Polskiego w zaspokajaniu zapotrzebowania kredytowego — względnie większy niż gdziekolwiek; wnioskować można o tem z faktu, że wysokość portfela Banku Polskiego jest w liczbie bezwzględnej wyższa od portfeli banków: Szwajcarskiego, Holenderskiego i Czeskosłowackiego, które obsługują kraje o silnie rozwiniętym przemyśle i handlu wewnętrznym i zagranicznym.

Fluktuacje emisji biletów banków centralnych o ustabilizowanej walucie w 1931 r. oraz zmiany w wysokości pokrycia (w milionach zł)

B a n k i	Emisja banknotów:		Stosunek %-owy emisji do emisji 1930 r.	Pokrycie %-owe kruszcowo-wa- lutowe obiegu i nat. pl. zobow.:	
	koniec 1931 r.	koniec 1930 r.		koniec 1931 r.	koniec 1930 r.
Francuski	30.004	26.753	112	78	79
Z. S. R. R. . . .	12.752	9.633	132	25	26
Niemiecki	10.125	10.129	100	21	49
Włoski	6.719	7.370	91	48	53
Belgijski	4.513	4.055	111	65	65
Holenderski . . .	3.662	3.018	121	81	77
Szwajcarski . . .	2.767	1.827	152	95	81
Czeskosłowacki	1.997	2.034	98	34	48
Austrjacki	1.479	1.362	109	22	35
Rumuński	1.259	1.039	121	36	45
Polski	1.218	1.328	92	48	55
Jugosłowiański	812	847	96	38	38
Węgierski	660	732	90	21	37
Grecki	464	557	83	45	58
Bułgarski	187	211	89	41	39
Litewski	97	104	93	44	57
Estoński	84	76	109	42	49
Łotewski	71	89	79	24	29
Banki Federalne Stanów Zjedn.	23.282	15.343	152	59	69

Działalność emisyjna banku centralnego jest w dużej mierze wypadkową ruchu rezerwy kruszcowo-walutowej oraz akcji kredytowej banku. Z tego

punktu widzenia europejskie banki centralne, utrzymujące stałość waluty, dzieliły się w 1931 r. na 3 grupy. We względnie najkorzystniejszej sytuacji znalazły się te banki, w których wzrastała rezerwa kruszcowo-dewizowa, pozwalając na jednoczesne swobodne zwiększanie akcji kredytowej; do tej grupy należały 4 banki: Z. S. R. R., Belgijski, Holenderski i Szwajcarski. 13 europejskich banków centralnych, które w 1931 r. odczuły odpływ rezerwy, podzieliło się — jak wspomnieliśmy wyżej — na 2 odrębne grupy. Do jednej z nich zaliczyć należy 9 banków, które mimo spadku rezerwy rozszerzyły rozmiary swej akcji redyskontowej, t. j. banki: Niemiecki, Włoski, Czeskosłowacki, Austriacki, Rumuński, Jugosłowiański, Węgierski, Grecki i Litewski. Do następnej natomiast grupy należą 4 banki, które ograniczyły swą działalność kredytową, t. j.: Polski, Bułgarski, Estoński i Łotewski. Bank Francuski zajmuje odrębne stanowisko wśród omawianych banków, gdyż nie tylko odczuwał wzrost rezerwy, ale jednocześnie spadek portfelu wekslowego.

Rozwój emisji banknotów kształtował się niejednolicie. W bankach centralnych, zaliczonych do pierwszej z omawianych grup, emisja banknotów silnie wzrastała pod wpływem jednoczesnego wzrostu najważniejszych aktywów, które są rezerwa kruszcowa i portfel wekslowy. W bankach drugiej grupy wysokość emisji nie uległa większej zmianie wobec niwelowania skutków odpływu rezerwy przez wzrost

portfelu. Natomiast w trzeciej grupie banków zaznaczył się spadek emisji, wywołany jednoczesnym skurczeniem się rezerwy i portfelu wekslowego; wyjątek stanowi Bank Estoński, w którym emisja niezależnie wzrosła wobec dużych zmian, jakie zaszły w wysokości innych jego aktywów i pasywów.

Banki, zaliczone do ostatniej grupy, stosowały celową deflację, która jest nie tylko wyrazem dostosowywania się do zmienionej skali potrzeb wewnętrzного życia gospodarczego, ale również wyrazem ostrożności, nakazującej niedopuszczanie do nadmiernego obniżenia się pokrycia kruszcowo-dewizowego obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań.

Bank Polski, zdążający po linii zmniejszania dotychczasowych rozmiarów emisji banknotów, znalazł się pod względem jej wysokości na jedenastym miejscu w Europie wśród banków o stałej walucie, dając się w tym względzie wyprzedzić nie tylko wielkim bankom, ale nawet bankom: Rumuńskiemu, Austriackiemu i Czeskosłowackiemu. Bank Polski znalazł się natomiast w czołowej grupie banków pod względem wysokości pokrycia emitowanych banknotów, ustępując jedynie bankom: Szwajcarskiemu, Holenderskiemu, Francuskiemu i Belgijskiemu. Złoty polski jest piątą w Europie walutą pod względem wysokości zabezpieczenia kruszcowo-walutowego.

Dr. Walery Zbijewski

PRZEMYSŁ CHEMICZNY W ROKU 1931

SYTUACJA przemysłu chemicznego w 1931 roku kształtowała się pod znakiem ogólnego przewlekłego przesilenia gospodarczego. We wszystkich gałęziach chemicznej wytwórczości dawał się odczuć wpływ fatalnej konjunktury, szczególnie był zaś on dotkliwy w przemyśle nawozów sztucznych.

W przemyśle *superfosfatowym* wskutek przeładowania magazynów zapasami towarów — prawie wszystkie fabryki wstrzymały produkcję już z końcem I kwartału 1931 r. Zapasów magazynowych nie dało się zlikwidować ze względu na dalsze gwałtowne (mimo dwukrotnej niżki cen) kurczenie się zbytu przy pogarszającej się wypłacalności odbiorców. Sytuację przemysłu superfosfatowego w 1931 r. ilustruje porównanie z latami 1930 i 1929, które zresztą należały już do okresu recesji względnie depresji konjunkturalnej:

	Produkcja ¹⁾	Sprzedaż wewn.	Eksport
	w tys. tonn superfosfatu 16% -owego		
1929	370	304	22
1930	297	187	58
1931	60	99.5	20

Remanenty superfosfatu na fabrykach wynosiły na dz. 1/I 1932 r. ponad 100 tys. tonn. Przeciętne zużycie superfosfatu na 1 ha ziemi ornej w Polsce wynosiło w 1931 r. 5.5 kg, gdy w 1930 r. jeszcze 10.4 kg, a w 1929 r. aż 16.9 kg. Po doliczeniu importowanych żuzli Thomasa — łączne spożycie nawozów fosforowych w Polsce w 1931 r. wyniosło 205 tys. t, co odpowiada 11.3 kg na 1 ha.

Również niepomysłna była sytuacja w zakresie nawozów potasowych. W sezonie wiosennym

1931 r. sprzedano na rynku krajowym 28.674 t soli potasowych i 36.014 t kainitu, co w porównaniu z sezonem wiosennym 1930 r. daje zmniejszenie o 61% względnie 41%; w sezonie 1930 r. ponadto zużyto jeszcze ok. 5 tys. t 40%-owych soli zagranicznych, sprowadzonych do kraju przed dn. 7/XII 1929 r., t. j. przed wprowadzeniem podwyższonej stawki celnej. Sezon jesienny 1931 r. wykazuje dalsze kurczenie się siły nabywczej wsi, a — co za tem idzie — dalszy spadek sprzedaży nawozów potasowych. W sezonie tym sprzedano: 17.718 t soli potasowych i 22.249 t kainitu, co w porównaniu z analogicznym okresem 1930 r. wykazuje spadek o 48.5% względnie o 44%.

Zmniejszenie obszaru uprawy buraka cukrowego i ziemniaka dla celów przemysłowych wpłynęło na zmniejszenie się zapotrzebowania nawozów potasowych, stosowanych dotychczas w dość dużych ilościach przy uprawie okopowych.

Usiłowania eksportowe, zapoczątkowane w 1930 r. wobec kurczenia się pojemności rynku krajowego — doznały silnego wzmoczenia — mimo że natrafiały na trudności, zarówno w formie silnej kontrakcji ze strony konkurencji, jak i wynikające z pionierskiego charakteru naszego eksportu, wreszcie — powstałe w II półroczu 1931 r. naskutek załamania się funta angielskiego i walut krajów skandynawskich.

Latem 1931 r. uruchomiono trzecią obok Kałusza i Stebnika kopalnię soli potasowych w Hołyniu, która z miesiąca na miesiąc zwiększała swoją produkcję i przygotowana jest do produkcji 400 tys. t soli potasowych rocznie.

Po przeprowadzonym remoncie i pewnych zmianach w instalacji uruchomiona jesienią 1931 r. fabryka

¹⁾ Zdolność produkcyjna — przeszło 650 tys. t rocznie.

chlorku potasu w Kałuszu wykazała ponowne zwiększenie wydajności. Odwiercając basen, położony między kopalnią Kałusz a kopalnią Hołyń, stwierdzono zaleganie płytkich, a potężnych i bogatych złóż soli potasowych (zwłaszcza wysokoprocenowych langbeinitów), zawierających—po odliczeniu wszelkich strat przy odbudowie etc. — co najmniej 300 miljn. t soli potasowych. Z końcem 1931 r. odwiercono na terenach, przyległych do kopalni Stebnik, złoża siarczanowe i sylwinitowe, stanowiące niewątpliwie ciągłość odkrytych już w latach poprzednich złóż, lecz występujących stosunkowo bardzo płytko. Okoliczność ta daje możność tańszej eksploatacji, przewaga zaś cenego surowca siarczanowego—stwarza dla polskiego przemysłu potasowego podstawy bardzo korzystnej w przyszłości pozycji wyjściowej.

Rok 1931 był okresem dalszego spadku światowej koniunktury dla związków azotowych w związku z kryzysem rolniczym. Czynnikiem, który przejściowo spowodował pewną stabilizację stosunków w tym przemyśle, było stworzenie międzynarodowego porozumienia azotowego w połowie 1930 r., które jednak w połowie 1931 r. przestało obowiązywać. Wobec olbrzymiej ciasnoty na rynkach świata ceny produktów azotowych spadły do norm, nigdy dotychczas nienotowanych.

W Polsce — z 4 fabryk, produkujących nawozy azotowe (nie licząc koksowni), fabryka w Wyrach została unieruchomiona, pozostałe zaś były zmuszone częściowo ograniczyć swoją produkcję.

Produkcja nawozów fabryki chorzowskiej przedstawiała się (w liczbach okrągłych), jak następuje (w tonnach):

	1930	1931
Azotniak	84.100	35.800
Saletrzak	300	20.800
Saletra „Nitrofos”	13.600	700
Saletra sodowa	7.400	8.500
Wapnamon	—	2.000

Produkcję saletrzaku podjęto dopiero z końcem 1930 r. — stąd tak wielki stosunkowo wzrost produkcji w 1931 r. Natomiast zaniechano w 1931 r. fabrykacji „Nitrofosu”, przerabiając tylko resztę posiadanych na ten cel surowców. W przyszłości „Nitrofos” produkować będzie tylko fabryka w Mościcach.

Sprzedaż nawozów chorzowskich w ciągu 2 lat ostatnich przedstawia się następująco (w tonnach):

	1930	1931
Azotniak	81.500	38.900
Tomasyna azotn.	—	6.600
Saletrzak	200	13.000
Saletra „Nitrofos”	9.000	8.800
Wapnamon	—	1.950
Saletra sodowa ¹⁾	3.400	5.700
Saletra amonowa ¹⁾	4.200	2.700

Tomasynę azotniakowaną i wapnamon wypuszczono na rynek po raz pierwszy na wiosnę 1931 r. Tomasyna azotniakowana jest mieszaniną azotniaku z tomasyną; wapnamon jest nawozem identycznym ze znanym od kilku lat produktem niemieckim „Kalkammon” (mieszanka salmijaku z mielonym wapieniem). Oba nowe nawozy, zwłaszcza tomasyna azot-

niakowana, wykazały w pierwszym roku dość duże obroty, pomimo ogólnego spadku zapotrzebowania.

Wobec pogarszania się koniunktury na nawozy fabryka chorzowska postanowiła kłaść większy nacisk na fabrykację artykułów chemicznych dla celów przemysłowych. W urzeczywistnieniu tego programu rozpoczęto fabrykację salmijaku w formie krystalicznej i sublimowanej oraz węglanu amonu. Oba te produkty mają dość ograniczone możliwości zbytu w kraju, to też nadwyżki produkcji musimy eksportować, osiągając w eksporcie salmijaku dość poważne rezultaty i docierając nawet do najodleglejszych rynków świata. W 1931 r. (od chwili rozpoczęcia sprzedaży, t. j. mniej więcej w okresie półrocznym) sprzedano salmijaku 57 t w kraju i 117 t na eksport, węglanu amonu zaś odpowiednio — 75 i 22 t.

Fabryka w Mościcach, uruchomiona w początkach 1930 r., rozwinęła się należycie dopiero w r. ub.

Postanowiono przede wszystkim zbudować oddział saletry wapniowej, równocześnie zaś rozszerzyć urządzenia produkcji kwasu azotowego i siarczanu amonu; zaprojektowano je i częściowo zbudowano w 1930 r., wykończono i uruchomiono w pierwszych miesiącach 1931 r. Szczególnie doniosłe dla przyszłości fabryki było uruchomienie oddziału czystej saletry wapniowej, dokonane w marcu 1931 r. Produkt mościcki okazał się doskonałym, dorównującym najlepszym norweskim i niemieckim markom; od razu też znalazł uznanie wśród rolników polskich. Produkcja z okresu wiosennego 1931 r. została całkowicie sprzedana na rynku krajowym. Równocześnie wzrastał się pokup innych nawozów, produkowanych w Mościcach, mianowicie: nitrofosu, saletrzaku i siarczanu amonowego. Duże stosunkowo ilości wywieziono poza granice kraju — dzięki przystąpieniu do międzynarodowego syndykatu azotowego i korzystnej umowie, zawartej z syndykatem niemiecko-angielsko-norweskim. Dobre wyniki handlowe i wzmagające się zapotrzebowanie nawozów mościckich pozwoliły na uruchomienie fabryki w 100%, oczywiście z pozostawieniem potrzebnych rezerw. Stało się to w początkach marca 1931 r., produkcji nie zmniejszono przez wszystkie pozo tałe miesiące, mimo że sytuacja fabryki uległa z biegiem czasu zasadniczej zmianie, w związku z rozbięciem międzynarodowego porozumienia. W tych niesłychanie ciężkich warunkach fabryka w Mościcach nie zrezygnowała z ekspansji, owszem wzmożła ją; produkty polskie pokazały się przeto na wszystkich możliwych dla nas rynkach, docierając na najodleglejsze.

Produkcja Mościc w 1931 r. wyniosła (w tonnach):

Saletra „Nitrofos”	5.100
„ „Saletrzak”	19.900
„ amonowa czysta	2.000
„ wapniowa	31.500
Siarczan amonowy	25.800

Łączna zawartość azotu związanego stanowiła 14 700 t.

Produkcja wszystkich związków azotowych przedstawiała się w Polsce w latach 1930 i 1931, jak następuje (w tonnach):

	1930	1931
Azotniak	84.100	35.800
Nitrofos	50.000	5.800
Saletra sodowa	7.400	8.500
„ amonowa	4.300	2.000
„ wapniowa	—	31.500
Saletrzak	9.900	40.700

¹⁾ Saletry sodowa i amonowa mają zastosowanie zarówno rolnicze, jak przemysłowe. Podane liczby wykazują całość sprzedaży bez podziału na rodzaj odbiorców. Saletra amonowa w r. ub. była głównie sprzedawana dla celów przemysłowych.

Wapnamon	—	2.000
Siarczan amonowy syntet.	41.600	26.000
Siarczan amonowy, otrzymany na drodze destylacji węgla	26.000	22.000

Sytuacja przemysłu kwasu siarkowego uległa w 1931 r. znacznemu pogorszeniu, wywołanemu kurczeniem się rynków zbytu — zarówno krajowych, jak i zagranicznych, co wywołane zostało przede wszystkim znacznym zmniejszeniem, lub nawet całkowitem zatrzymaniem produkcji nawozów sztucznych.

Produkcja kwasu siarkowego w ostatnich 3 latach przedstawiała się, jak następuje (w tonnach w przeliczeniu na kwas 50° Bé):

	Z blendy cynkowej i ołowianej	Z innych surowców	Razem
1929	334.600	53.324	387.924
1930	249.222	58.966	308.188
1931	175.000	24.800	199.800

Zbyt kwasu siarkowego w 1931 r. wyniósł ok. 70% zbytu w 1930 r., zaś ok. 55% zbytu w 1928 r., roku najwyższej konjunktury.

Spadek zapotrzebowania na materiały wybuchowe przez nasze górnictwo, pomimo równoczesnego zwiększenia eksportu tych materiałów, wywołał w konsekwencji dalszy spadek ich produkcji.

Produkcja przetworów soli kuchennej uległa w 1931 r. dalszej redukcji. Wytwórczość sody amonjalkalnej wyniosła 78.300 t (w 1930 r. 90.000 t, w 1929 r. przeszło 100.000 t), sody zaś kaustyczne 15.200 t (16.500 t w 1930 r.). Jeszcze silniej zmalała sprzedaż sody amonjalkalnej — z 57.100 t w 1930 r. do 46.000 t w 1931 r. na rynku wewnętrznym i z 9.500 t w 1930 r. do 7.200 t w 1931 r. na eksport. Sprzedaż sody kaustycznej w kraju utrzymała się na poziomie 1930 r. i wyniosła ok. 14.000 t; natomiast zmniejszył się eksport — z niespełna 2.000 t w 1930 r. do 1.500 t w 1931 r. Produkcja kwasu solnego również zmalała i wyniosła w 1931 r. ok. 10.000 t (w 1930 r. 15.000 t).

Elektroliza soli potasowych uległa w 1931 r. dalszemu zmniejszeniu, natomiast zdolność produkcyjna Polski w zakresie elektrolizy soli kuchennej wzrosła. Aczkolwiek bowiem unieruchomiono w 1931 r. niewielką instalację w Poznaniu, jednak nowoczesne urządzenia elektrolityczne w Mościcach znakomicie podwyższyły nasze możliwości w tym zakresie.

Elektrolityczna produkcja chloranu potasowego wykazała w 1931 r. dalszy spadek i wyniosła 467 t (w 1930 r. 844 t). Wskutek znacznie zmniejszonej sprzedaży i nagromadzenia wielkich zapasów produkcję chloranu potasowego zawieszono od czerwca 1931 r. prawie do końca roku.

Produkcja karbidu oraz stopów żelaza (żelazokrzemu i żelazoglinokrzemu) również zmniejszyła się znacznie.

Jako objaw pocieszający możemy zanotować rozpoczęcie fabrykacji cementu glinowego, sprowadzającego dotychczas z zagranicy. Produkt ten został użyty między innymi do budowy gmachu Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Warszawie. Wyniki były tak dobre, że można się spodziewać w przyszłości większych obrotów. Produkcja cementu glinowego wynosi ok. 300 tonn miesięcznie.

Wzrastające ograniczenia w zatrudnieniu przemysłu hutniczego spowodowały w 1931 r. z koniecz-

ności dalszy spadek wytwórczości koksowniczej, które wyzyskały w roku sprawozdawczym tylko w połowie swą ogólną zdolność wytwórczą.

Produkcja koksu w koksowniach za ostatnie 3 lata wyniosła (w tonnach):

1929	1.858.000
1930	1.581.000
1931	1.400.000

Naturalnym wynikiem spadku wytwórczości koksu był również odpowiedni spadek produkcji uzyskiwanych w koksowniach produktów węglowodnorodnych, t. j. smoły surowej, benzolu surowego i siarczanu amonu. Produkcja wynosiła (w tonnach):

	Smola surowa	Benzol surowy	Siarczan amonu
1929	86.900	23.100	25.900
1930	79.800	25.100	24.600
1931	70.000	22.000	21.500

Odpowiednio kształtowała się też produkcja właściwego przetwórczego przemysłu produktów węglowodnorodnych (destylarni smoły, fabryk benzolu i t. p.):

	1929	1930	1931
Smola preparowana	22.800	20.800	19.200
Pak	41.800	40.500	33.500
Oleje smołowcowe (bez benzolu)	24.700	18.300	17.300
Naftalin surowy prasowany	2.400	1.800	1.400
Naftalin czysty	500	600	480
Fenol i krezol	1.300	700	900
Zasady pirydynowe	112	71	100
Benzol oczyszczony	13.800	13.300	8.200

Spadek wytwórczości w 1931 r. wynosi zatem przeciętnie niespełna 15% w stosunku do 1930 r. oraz ok. 25% w stosunku do 1929 r.

Oprócz ogólnego kryzysu gospodarczego, przyczyną trudności zbytu produktów węglowodnorodnych był przede wszystkim dalszy zastój w ruchu budowlanym oraz stale pogarszająca się sytuacja rolnictwa. Okoliczności te, jak również utrudnienia, związane z sytuacją finansową wszystkich rynków odbiorczych — spowodowały wzrost zapasów magazynowych, z końcem sezonu większy niż w latach ubiegłych.

Zauważone już w 1930 r. osłabienie popytu na dalej uszlachetnione produkty smołopochodne, jak: naftalin, kwasy karbolowe, zasady pirydynowe, antracen i t. p., uległo w 1931 r. dalszemu pogłębieniu. Produkty te były przeważnie z Polski eksportowane. Ogólnoświatowy kryzys gospodarczy spowodował, że w odnośnych gałęziach zagranicznego przemysłu chemicznego nastąpiło znaczne osłabienie konjunktury i zmniejszenie zapotrzebowania na wspomniane półprodukty. Jedyne pod koniec roku ożywił się nieco popyt na fenol i krezole, częściowo również na naftalin surowy prasowany.

Mniej więcej normalnie — zwłaszcza jeżeli chodzi o rynek krajowy — kształtowały się warunki zbytu benzoli. Przede wszystkim benzol motorowy, pierwszorzędne paliwo do motorów, zyskuje sobie stopniowo coraz szersze rzesze odbiorców. Zapotrzebowanie czystych produktów benzolowych, szczególnie toluolu, było ze strony krajowego przemysłu chemicznego i przemysłu materiałów wybuchowych na ogół zadowalające. Dalszemu pogorszeniu uległy natomiast warunki eksportu benzoli.

Wręcz fatalnie ukształtowały się warunki zbytu siarczanu amonu. Analogicznie, jak w innych nawo-

zach sztucznych, ogólnoświatowy kryzys rolny spowodował tu obok gwałtownego spadku zapotrzebowania niższą cenę do poziomu nienotowanego.

W 1931 r. przywóz zagranicznych barwników w (typu stężonego) do Polski zmalał do ok. 400 t, czyli o blisko 13% w porównaniu z 1930 r. Krajowa fabrykacja barwników w stosunku do produkcji w 1930 r. (ok. 1,200.000 kg o stężeniu przeważnie normalnym) zmniejszyła się nieznacznie; natomiast fabrykacja organicznych produktów przejściowych (półproduktów) wykazuje wzrost, dochodzącą do 30%. Ten pomyślny wynik jest przede wszystkim rezultatem polityki rządowej, polegającej na równorzędnym ustaleniu odpowiedniej ochrony celnej na barwniki i na półprodukty, wyrabiane w kraju.

Należy zauważyć, że naskutek porozumienia zagranicznych producentów barwników sprzedaż na rynku polskim odbywała się przeważnie za gotówkę, wskutek czego straty na dłużnikach, dotkliwie do niedawna odczuwane również przez krajowych producentów barwników, zostały znacznie zredukowane.

W dziedzinie półproduktów organicznych należy podkreślić podjęcie w kraju produkcji aniliny, chlorobenzolów, nitro- i chlorotoluidyny, ortoanizydyny, nitro- i chloroanizydyny, amino- i metoksyaminodwufenylaminy, a więc produktów o poważnym znaczeniu dla przemysłów konsumujących.

Natomiast skala wytwarzanych w kraju rodzajów barwników nie wykazuje (poza fabrykacją niektórych barwników trójfenylometanowych i ulepszonych marek uprzednio fabrykowanych grup) tendencji do poważniejszego rozszerzenia.

Rozwój przemysłu farmaceutycznego w 1931 r. nadal uwzględniał przede wszystkim produkcję preparatów syntetycznych. Z nowych produktów krajowych, wprowadzonych w ostatnim czasie, godne zaznaczenia są: jodowoderek dwuetylodwuminy (Jodimin), dwuetyloamina, oksy-acetyloaminofenylarsynian dwuetyloaminy (Acetylarosan), dwuetyloamid kwasu gammapirydynowego (Actinol), alkohol trójbromoetylowy (Narcotyl). Zasługuje też na uwagę stale rozwijający się postęp fabrykacji preparatów inozytofosforowych. W produkcji opopreparatów należy zwrócić uwagę na postęp w kierunku fabrykacji przetworów standaryzowanych o określonej sile działania.

Ogólną produkcję przetworów farmaceutycznych w Polsce w 1931 r. szacować można na 1 miljn. kg, z czego wynika, że i w tej dziedzinie w stosunku do lat ubiegłych zaznaczył się spadek. Zdolność produkcyjna naszych fabryk farmaceutycznych nadal jest większa od produkcji faktycznej.

Rok 1931 był dla sztucznego jedwabiu na ogół okresem złej konjunktury. Światowa produkcja i konsumpcja sztucznego jedwabiu utrzymała się jednak na poziomie poprzedniego roku, a nawet wykazała nieznaczny wzrost; nastąpiły tylko przesunięcia na rynkach zbytu i zmniejszenie zużycia w Europie o 4 miljn. kg. Odpowiednie liczby przedstawiały się następująco (w miljn. kg):

	1930	1931
Produkcja światowa	196	205
w tem:		
europejska	110	117
Konsumpcja światowa	187	195
w tem:		
europejska	78	74

Wzrost produkcji i konsumpcji w katastrofalnym ekonomicznie roku 1931 jest świadectwem w elkiej żywotności przemysłu sztucznego jedwabiu, pozwalając przewidywać dalszy jego rozwój. Olbrzymia podaż przędzy powodowała jednak stały spadek cen. Ceny rynkowe przestały właściwie obowiązywać, transakcje odbywały się w wielu wypadkach po cenie kosztu, a nawet ze stratą.

W Polsce czynne były w r. ub. 3 fabryki sztucznego jedwabiu: w Tomaszowie, w Myżkowie i w Chodakowie. Produkcja tych fabryk była w 1931 r. większa niż w 1930 r. i wyniosła ok. 3·4 miljn. kg (w 1930 r. 2·7 miljn. kg). W ostatnich jednak miesiącach produkcja została wydatnie zmniejszona wskutek raptownego spadku zapotrzebowania. Eksport był bardzo utrudniony z powodu różnorodnych ograniczeń przywózowych w szeregu krajów, które były dotychczas poważnymi odbiorcami polskiej przędzy, jak: Węgry, Rumunia, Austria, Czechosłowacja i in. Nie bez ujemnego wpływu na możliwości eksportowe był również spadek funta i walut skandynawskich. Mimo to wywieziono w 1931 r. więcej przędzy sztucznego jedwabiu niż w 1930 r. (ok. 1 miljn. kg wobec 0·8 miljn. kg w 1930 r.).

Tomaszowska Fabryka przystąpiła do fabrykacji 2 artykułów, które dotychczas w kraju wytwarzane nie były. Są to: „textra”, zastępująca surowiec, znany dotąd pod nazwą „vistra”, „sniafil” i t. d., a sprowadzany w ogromnych ilościach z zagranicy, i „tomofan” — przezroczysty papier wiskozowy (znany pod nazwą celofanu), znajdujący coraz większe zastosowanie w przemyśle cukierniczym, spożywcym, perfumeryjnym i innych. Fabrykacja tych artykułów w kraju zmniejszy wydatnie dowóz ich z zagranicy.

Podobnie jak w 1930 r. przemysł przetwórczo-tłuszczowy nie mógł nadążyć za spadkiem cen światowych na tłuszcze, gdyż stałe zapasy surowców i gotowych produktów uniemożliwiały dostosowanie cen tych ostatnich do poziomu światowego. Najdotkliwszymi dla przemysłu tłuszczowego okazały się wydane w maju 1931 r. zarządzenia celne, wprowadzające znaczne podwyżki ceł na surowce tłuszczowe przy równoczesnym utrudnieniu i zaostrzeniu manipulacji celnych przez zastosowanie skazania tłuszczów, przeznaczonych na cele techniczne.

Przywóz surowca tłuszczowego na potrzeby przemysłu przetwórczo-tłuszczowego wykazuje w 1931 r. w porównaniu z 1930 r. znaczny spadek: przywóz tłuszczów zwierzęcych zmniejszył się ilościowo o 22% (z 15.927 t do 12.430 t), wartościowo — o 33% (z zł 23.035 tys. do zł 15.403 tys.), tłuszczów i olejów roślinnych — ilościowo o 18% (z 42.264 t do 34.812 t), wartościowo zaś o 39% (z zł 56.482 tys. do zł 34.662 tys.).

Warunki pracy olejarni w 1931 r. były utrudnione z powodu bardzo znacznego spadku zapotrzebowania na oleje techniczne. Wprawdzie wszystkie olejarnie były w r. ub. zatrudnione, jednak brak pewności i kilkakrotna w ciągu roku zmiana programu produkcji, silna konkurencja, trudności w zbyciu makuchów i t. p. dają ogólny bilans przemysłu olejarskiego ujemny. Olejarnie poniosły znaczne straty z powodu gwałtownego spadku cen na siemię lniane, oleje i makuchy. W sierpniu r. ub. przemysł olejarski nawiązał bliższy kontakt z rafinerjami, co umożliwiło zatrudnienie kilku olejarni produkcją oleju rzepakowego. Do końca 1931 r. przerobiono dla rafinerji przeszło 10.000 t rzepaku.

Nasion oleistych przywieziono w 1931 r. 25.602 t za zł 9.158 tys. (w 1930 r. 23.859 t za zł 13.358 tys.), m. in. 12.400 t siemienia lnianego (przywóz w miesiącach zimowych) i ok. 9.000 t słonecznika z Rumunii. Wywóz nasion wyniósł w 1931 r. 15.569 t wartości zł 8.416 tys. — wobec 13.264 t wartości zł 9.134 tys. w 1930 r.

Przemysł rafineryjny wykazuje w 1931 r. bardzo znaczny spadek produkcji. Poza istniejącymi już rafinerjami, których zatrudnienie nie przekraczało 28% zdolności produkcyjnej, powstały w 1931 r. 2 nowe rafinerje, zaostrożając w dużym stopniu już i tak silną konkurencję wzajemną. Wprawdzie między dawnymi rafinerjami istnieje porozumienie, jednak tylko w zakresie olejów jadalnych. W 1931 r. rafinerje przystąpiły do przerobu krajowego oleju rzepakowego, dążąc świadomie do możliwego ograniczenia przywozu ciekłych olejów zagranicznych. Przemysł przetwórczo-tłuszczowy zainicjował samorzutnie tę akcję, pomimo strat materialnych z nią związanych (olej rzepakowy kalkulował się stale o zł 20—26 na tonnie drożej aniżeli olej soya). Dążeniem rafinerji było skoordynowanie współpracy z rolnictwem i uwzględnienie konieczności gospodarczych, nakazujących wyzyskanie wszelkich dostępnych krajowych surowców. Łączny spadek produkcji przemysłu rafineryjnego w porównaniu z 1930 r. wyniósł 25%.

Ogólny spadek konsumpcji tłuszczowej, dalsze zmniejszenie rozpiętości cen tłuszczów naturalnych i fabrycznych, zwalczanie przemysłu tłuszczów jadalnych przez sfery rolnicze powoduje, że od 3 już lat ten dział przemysłu tłuszczowego stopniowo zanika. Tłuszcze fabryczne znajdowały nabywców wśród ludności żydowskiej, jako tłuszcze koszerne, które stanowiły w 1931 r. ok. 80% ogólnej wytwórczości. Dalszą przyczyną wytworzonej sytuacji były ostatnie regulacje stawek celnych.

Ogólny spadek produkcji tej gałęzi przemysłowej w porównaniu z 1930 r. wynosi łącznie dalsze 30%: margaryna — ok. 40% i 100%-owe tłuszcze — ok. 30%.

W przemyśle mydlarskim obserwujemy spadek wytwórczości, wynoszący ok. 20% w porównaniu z 1930 r. Produkcja artykułów do prania (mydła i proszki do prania) oceniana jest na ok. 41.000 t. Zużycie więc środków piorących na głowę mieszkańca wyniosło w 1931 r. zaledwie 13 kg. Dokuczliwą konkurencją dla produkcji krajowej wysokowartościowych proszków do prania stanowił zagraniczny produkt, sprowadzany z Niemiec i Szwajcarii w ilości 1.666 t (zł 4.245 tys.).

W przemyśle mydlarskim zanotować możemy pewne postępy organizacyjne. Powstają regionalne związki fabrykantów mydła, mające na celu unormowanie cen i warunków płatności, wyeliminowanie nielojalnej konkurencji wytwórców, obronę wiarygodności, standaryzację produktów i t. d.

Wytwórczość gliceryny w 1931 r. wynosiła ok. 1.400 t; spadek w porównaniu z 1930 r. stanowił ok. 12%. Eksport zmalał do 140 t.

Pozostałe gałęzie przemysłu tłuszczowego, których produkcja uzależniona jest od zapotrzebowania innych przemysłów — włókienniczego, maszynowego, poligraficznego, budowlanego — znajdowała się w nader ciężkim położeniu.

W przemyśle kostno-klejowym produkcja, dostosowując się automatycznie do stopniowego, lecz stałego spadku spożycia i coraz większych utrudnień

eksportowych, uległa w 1931 r. dalszemu ograniczeniu. Zniżka cen surowca stworzyła wprawdzie pomysłne warunki produkcji, wszakże sytuacja finansowa i zmniejszające się spożycie nie pozwalały na pełne ich wykorzystanie. Zakup kości został ograniczony do potrzeb bieżących i spadł w porównaniu z 1930 r. o 38%. Produkcja kleju kostnego wszystkich fabryk polskich obniżyła się w porównaniu z 1930 r. o 42%, sprzedaż zaś ogólna o 33% (w tym sam eksport wynosił tylko 27% eksportu z 1930 r.). Na ograniczenie produkcji wpłynęły w znacznym stopniu pozostałe z czasów wolnego przywozu zapasy kleju rosyjskiego, których resztki w dalszym ciągu ciążyły na produkcji krajowej.

Ceny łoju kostnego i mąki kostnej kształtowały się w dalszym ciągu zniżkowo, jednak tendencja przemysłu do upłynnienia kapitału powodowała dążenie do wyprzedzaży, dzięki czemu zapasy mąki kostnej pod koniec 1931 r. były bardzo nieznaczne. Ponieważ analogiczne zjawisko występowało również w innych krajach Europy, przeto popyt na mąkę kostną wskutek wyczerpania zapasów ponownie ożywił się.

W zakresie zbytu lakierów rok ubiegły charakteryzował się nie tylko zmniejszeniem obrotów, lecz przyniósł ogólną tendencję żądania daleko idących rabatów, tańszych gatunków lakierów i przeciąganie terminu zapłaty, co osłabiło fabryki lakierów i zmniejszyło ich rentowność. Organizacja przemysłu lakierów posunęła się w 1931 r. o tyle, że istniejąca przy Związku Przemysłu Chemicznego Sekcja Farb i Lakierów przekształciła się w samodzielny „Związek Fabryk Farb i Lakierów w Polsce”, który obejmuje również gdańskie fabryki lakierów i który nadal jest członkiem Związku Przemysłu Chemicznego. Ponadto fabryki farb i lakierów związane są konwencją, która pozostawia poszczególnym wytwórcom swobodę produkcji i pozwala na konkurencję, utrzymaną jednak w pewnych granicach.

W związku z pogłębiającym się kryzysem gospodarczym obroty przemysłu perfumeryjnego za 1931 r. zmniejszyły się o ok. 25%, w niektórych przedsiębiorstwach nawet o 50% w stosunku do 1930 r. Rygorystyczne przepisy skażania spirytusu, podwyżki celne na surowce mydlarskie, wreszcie stosunkowo liberalna polityka, stosowana do przywozu zagranicznych artykułów perfumeryjno-kosmetycznych — przyczyniły się do pogorszenia sytuacji w tej dziedzinie przemysłu.

Produkcja perfumeryjno - kosmetyczna wyniosła w 1931 r.:

	Tys. kg	Wartość tys. zł
Kosmetyki	ok. 150	2.400
Wody spirytusowe	350	4.500
Środki do zębów	150	2.400
Mydła toaletowe	2.000	8.000

W przemyśle gumowym liczba zatrudnionych robotników spadła z 13—14 tys. w 1930 r. do 6—7 tys. w 1931 r. Rzecz prosta, że odpowiednio zmniejszyła się produkcja. Ceny na wyroby gumowe uległy znacznej niżce nie tylko w Polsce, lecz w całej Europie. Obrót na rynku wewnętrznym zmalał bardzo znacznie: w 1931 r. wynosił ok. zł 17—18 miljn., podczas gdy w 1930 r. — ok. zł 55 miljn.

W przemyśle gumowym kryzys gospodarczy dotknął najsilniej fabryki, wyrabiające obuwie gumowe. Fabryki te, posiadające wspólne biuro sprzedaży, zmuszone były znacznie obniżyć ceny obuwia gumowego, nie osiągnęły jednak nawet połowy obrotu z 1930 r.

W pozostałych gałęziach przemysłu chemicznego sytuacja kształtowała się dość jednolicie — pod znakiem wzrastającej depresji koniunkturalnej, spadku produkcji i konsumpcji i naogół wzrastających zapasów magazynowych.

Inż. Tadeusz Zamojski

ŻYCIE GOSPODARCZE

ZMIANY W RZĄDZIE

Pan Prezydent Rzeczypospolitej przyjął w dn. 20 marca r. b. prośby o dymisję, zgłoszone przez Panów Ministrów: Rolnictwa Dr. Leona Janta-Połczyńskiego, Reform Rolnych Pos. Prof. Leona Kozłowskiego oraz Robót Publicznych Gen. Inż. Mieczysława Norwid-Neugebauera, oraz mianował Panów: Seweryna Ludkiewicza — Ministrem Rolnictwa i Ministrem Reform Rolnych, Inż. Alfonsa Kühna, Ministra Komunikacji — jednocześnie Ministrem Robót Publicznych oraz Prof. Władysława Zawadzkiego, dotychczasowego Podsekretarza Stanu w Min. Skarbu — Ministrem bez teki.

Jednocześnie Pan Prezydent Rzeczypospolitej mianował w dn. 21 b. m. P. Pos. Prof. Leona Kozłowskiego Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Skarbu, a w dn. 23 b. m. P. Pos. Wacława Karwackiego Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Reform Rolnych i P. Inż. Józefa Gallota Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Komunikacji.

MINISTER PROF. WŁADYSŁAW ZAWADZKI, który jako Minister bez teki ma pełnić funkcje Wicepremiera, którego specjalnym zadaniem będzie koordynacja rządowych prac gospodarczych, urodził się w Wilnie w 1885 r. Wyższe studia odbył na uniwersytetach w Moskwie, Lipsku, Krakowie i Paryżu, gdzie w 1909 r. uzyskał dyplom Szkoły Nauk Politycznych. W dalszym ciągu poświęcił się pracy naukowej (ekonomja i skarbowość), przebywając w Paryżu i Londynie. W początku 1914 r. starał się o uzyskanie docentury na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Przeszkadza mu jednak w tem wojna. Wraca do Wilna i tu podczas okupacji jest członkiem, a następnie prezesem Komitetu Polskiego. W 1917 r. rozpoczyna wykłady z dziedziny ekonomji na Politechnice Warszawskiej, będąc jednocześnie przedstawicielem Komitetu Polskiego przy polskich władzach i organizacjach w Warszawie w t. zw. Komitecie Litewskim. W 1918 r. jest członkiem Rady Stanu, a w końcu tego roku współpracuje w organizowaniu Komitetu Obrony Kresów oraz dywizji litewsko-białoruskiej. Z końcem tegoż roku delegowany jest przez Komitet Obrony Kresów do Paryża, gdzie przebywa do lutego 1919 r. Po powrocie zostaje mianowany Naczelnikiem Wydziału w ówczesnym Departamencie Litewsko-Białoruskim w Min. Spraw Zagranicznych. Stanowisko to opuszcza po zajęciu Wilna przez wojska polskie i powraca do pracy naukowej. W roku szkolnym 1919/20 wyklada na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, a od lipca 1920 r. jest profesorem zwyczajnym tegoż Uniwersytetu. Przez pewien czas jest szeregowcem armji, do której wstąpił jako ochotnik. W roku 1919/20 piastuje godność prodziekana Wydziału Prawnego U.S.B., a od roku 1922/23 — dziekana tegoż wydziału. W 1925 r.

jest członkiem Komisji Stabilizacyjnej dla sił wykładających w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie. Od końca 1928 r. wyklada w tejże szkole (rozdziały z ekonomji politycznej). W grudniu 1929 r. mianowany zostaje Dyrektorem Izby Przemysłowo-Handlowej w Wilnie, na którym to stanowisku pozostaje aż do sierpnia r. ub., t. j. do chwili powołania go na stanowisko Wiceministra Skarbu.

MINISTER ROLNICTWA ORAZ MINISTER REFORM ROLNYCH SEWERYN LUDKIEWICZ urodził się na Litwie w Poniewieżu w 1882 r. Z wykształcenia przyrodnik i ekonomista — studjował na Politechnice we Lwowie oraz na Uniwersytecie w Krakowie. W 1909 r. zostaje jednym z organizatorów i nauczycielem gimnazjum w Ielszach, założonego przez miejscowe społeczeństwo z St. Narutowiczem na czele. W 1912 r. wstąpił do redakcji „Tygodnika Rolniczego” w Wilnie, jako sekretarz redakcji i administrator wydawnictwa. Na tem stanowisku pozostawał do września 1915 r., gdy pismo z powodu działań wojennych przestało wychodzić. Podczas wojny światowej był w Mińsku Litewskim, a następnie w Petersburgu, dyrektorem Towarzystwa Rolników Poszkodowanych wskutek Działania Wojennych, jednocześnie pracował w Sekcji Sanitarnej Polskiego Towarzystwa Pomocy Ofiarom Wojny. Po przewrocie bolszewickim i zawarciu przez Sowiety pokoju brzeskiego poświęcił się sprawie reewakuacji uchodźców, kierując sprawami Polskiego Towarzystwa Powrotu na Litwę i Białoruś. W początku 1919 r. uwięziony w Mińsku przebywał w więzieniach w Mińsku, Smoleńsku, Bobrujsku i w Moskwie. Wymieniony przez Rząd Polski wrócił do kraju w kwietniu 1920 r. Po powrocie pracował w Towarzystwie Straży Kresowej, a w listopadzie 1920 r. został członkiem Tymczasowej Komisji Rządzącej Litwy Środkowej w Wilnie, w charakterze Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Lasów oraz Prezesa Centralnego Urzędu Ziemskiego. Po przyłączeniu Wileńszczyzny do Rzeczypospolitej w połowie kwietnia 1922 r. został powołany na Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, piastując tę godność aż do powstania gabinetu Witosa w maju 1923 r. Do służby państwowej został powołany zpowrotem przez Rząd Marszałka Piłsudskiego w 1926 r., najpierw jako Wiceprezes, a następnie jako Prezes Rady Nadzorczej Państwowego Banku Rolnego, a od dn. 9/VI 1928 r. jako Prezes Państw. Banku Rolnego.

WICEMINISTER KOMUNIKACJI INŻ. JÓZEF GALLOT urodził się w 1893 r. w powiecie będzińskim. W Będzinie ukończył średnią szkołę handlową. Wyższe studia odbył na Politechnice w Nancy, gdzie ukończył wydział elektrotechniczny, a następnie w Charkowie, gdzie ukończył wydział mechaniczny

w Instytucie Technologicznym. Po ukończeniu studiów P. Inż. Gallot pracował przez 7 lat w Hucie Dnieprowskiej w Kamienskoje.

Powróciwszy po wojnie do kraju, wstąpił P. Inż. Gallot do Min. Pracy i O. S., obejmując w 1920 r. stanowisko Inspektora Pracy na okrąg zagłębia dąbrowskiego, skąd przeszedł na stanowisko Inspektora Pracy i Komisarza Demobilizacyjnego na województwo górnośląskie.

Przed 2 laty P. Inż. Gallot, po opuszczeniu służby państwowej, objął stanowisko Dyrektora Naczelnego Zakładów Modrzejowskich, którymi kierował aż do chwili powołania go na stanowisko Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Komunikacji.

WICEMINISTER REFORM ROLNYCH POSEŁ WACŁAW KARWACKI urodził się w 1894 r. w Żarnowcu ziemi kieleckiej. Szkołę średnią ukończył w Kielcach, wyższe studia odbył w Krakowie na Studium Rolniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1911 r. bierze żywy udział w pracach niepodległościowych, W 1918 r. wstępuje jako ochotnik do szeregów, pełniąc służbę w 1 p. ul. Po wojnie powraca do pracy rolniczej, biorąc jednocześnie żywy udział w pracach organizacji samorządowych i rolniczych.

Obierany czterokrotnie na Prezesa Okręgowego Towarzystwa Rolniczego odgrywa wybitną rolę w pracy nad zjednoczeniem organizacji rolniczych. Po unifikacji zostaje powołany na Prezesa T. O. i K. R. na okrąg pińczowski.

W 1931 r. Centralne T-wo Organizacji i Kółek Rolniczych obiera go na Prezesa, które to stanowisko piastuje aż do chwili powołania go na stanowisko Podsekretarza Stanu w Min. Reform Rolnych.

P. Wiceminister Karwacki jest posłem na Sejm z listy państwowej B. B. W. R.

Z KOMITETU EKONOMICZNEGO MINISTERÓW. — W dn. 18/III r. b. Komitet Ekonomiczny Ministrów rozpatrywał szereg spraw bieżących, które stanowiły ostatnio przedmiot prac Biura Ekonomicznego P. R. M. i poszczególnych ministerstw. M. in. Komitet Ekonomiczny powziął uchwałę w sprawie popierania wytwórczości i spożycia krajowego lnu i konopi, wychodząc z założenia, że zastępowanie w jak najszerszym zakresie importowanych surowców włókienniczych surowcami krajowymi jest jedną z najpilniejszych spraw gospodarczo-państwowych. Uchwała Komitetu w tym przedmiocie opiera się na wnioskach Komisji Lniarskiej przy Biurze Ekonomicznym Prezesa Rady Ministrów. Zawiera ona szereg zaleceń pod adresem poszczególnych ministerstw i banków państwowych, zmierzających do rozszerzenia zbytu lnu i konopi krajowego pochodzenia w drodze odpowiedniej polityki zakupów, polityki celnej i przywózowej oraz akcji kredytowej.

Następnie przyjęte zostały wnioski w sprawie powołania stałej komisji do uzgadniania programu zamówień rządowych i samorządowych, w sprawie robót inwestycyjnych w związku z zatrudnieniem bezrobotnych oraz instrukcja w sprawie zakupów zagranicznych.

KOMISJA DLA ZAMÓWIEŃ RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH. — Komitet Ekonomiczny postanowił (p. wyżej) powołać do życia stałą komisję do uzgadniania programu zamówień państwowych i samorządowych, która funkcjonować będzie

przy Ministrze Przemysłu i Handlu. Komisja ta zorganizowana zostanie na wzór komisji dotychczasowych, istniejących w roku budżetowym 1930/31 (na zasadzie uchwały Komitetu Ekonomicznego z dn. 4/II 1930 r.) i 1931/32 (na zasadzie uchwały z dn. 13/III 1931 r.), posiadać jednakże będzie — w porównaniu z powyższymi komisjami — charakter organu stałego o zwiększonym zakresie kompetencji.

Zadaniem komisji jest uzgadnianie ogólnego rocznego programu zamówień wszelkich instytucji państwowych i samorządowych pod kątem widzenia równomiernego rozłożenia na krajową produkcję w czasie i w poszczególnych gałęziach przemysłu, jak również uzgadnianie w ciągu okresu budżetowego poszczególnych zamówień wszelkich instytucji państwowych pod kątem widzenia bieżącego rozdziału zamówień na okręgi i przedsiębiorstwa przemysłowe. W skład komisji wchodzić będzie delegat Przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Ministrów oraz delegaci poszczególnych zainteresowanych Ministerstw.

Wszystkie Ministerstwa obowiązane będą przedstawić Ministrowi Przemysłu i Handlu przed realizacją budżetu roczny ogólny program zamierzonych zakupów wyrobów przemysłowych, przyczem przy układaniu tego programu mają baczyć, aby terminy wykonania zamówień przypadły o ile możliwości na okres sezonów martwych, pozbawionych zamówień prywatnych. O ile zamówienia bieżące są przeprowadzane centralnie, to w miarę ich dokonywania Ministerstwa przedstawiać będą Ministrowi Przemysłu i Handlu każdorazowo projektowany podział poszczególnych zamówień między firmy, którym dostawę powierzono, przyczem zgłoszeniu podlegają wszystkie zamówienia na wyroby przemysłowe, przekraczające sumę zł 50.000. Przy podziale zamówień uchwała Komitetu Ekonomicznego zaleca Ministrowi stosowanie o ile możliwości zasady równomiernego ich podziału między poszczególne okręgi przemysłowe. Przy zamówieniach zagranicznych Ministerstwa stosować się będą do obowiązującej w tym przedmiocie instrukcji. W zakresie zakupu wyrobów przemysłu krajowego przeprowadzanie zakupów ma mieć miejsce bezpośrednio w zakładach przemysłowych, wytwarzających zapotrzebowane wyroby.

Komisja, której Minister Przemysłu i Handlu przekazywać będzie do rozpatrzenia nadesłane mu wnioski, przedstawiać będzie Panu Ministrowi do zatwierdzenia swe opinie co do rocznego programu zamówień. W zakresie podziału bieżących zamówień pomiędzy poszczególne okręgi przemysłowe i przedsiębiorstwa — opinie komisji komunikowane będą bezpośrednio zainteresowanym resortom.

W ten sposób nastąpi skoordynowanie akcji zamówieniowej poszczególnych resortów pod kierownictwem Ministra Przemysłu i Handlu, co pozwoli na należyte wyzyskanie jednego z najważniejszych instrumentów polityki przemysłowej Rządu, jakim są zamówienia instytucji państwowych i samorządowych. Jeśli chodzi o te ostatnie, to zorganizowanie zebrania materiałów od samorządów, w celu przedstawienia ich komisji, poruczone zostało Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Wysokość zamówień bieżących, podlegających opinowaniu Komisji, przyjęta na sumę zł 50.000 — określona została w sposób podobny do zarządzeń niemieckich o ewidencji zamówień rządowych powyżej RM 20.000.

ROBOTY INWESTYCYJNE W ZWIĄZKU Z ZATRUDNIENIEM BEZROBOTNYCH. — Wniosek, uchwalony przez Komitet Ekonomiczny w tej sprawie (p. wyżej), zawiera dyrektywę dla urzędów i przedsiębiorstw państwowych oraz instytucji samorządowych, aby przy wykonywaniu robót zarówno we własnym zakresie, jak i na podstawie umów z przedsiębiorcami prywatnymi, wszystkie urzędy dążyły do zatrudnienia możliwie jak największej liczby bezrobotnych, zarejestrowanych w państwowych urzędach pośrednictwa pracy. Uchwała ma dalej na celu ustalenie zasad produkcyjnego i celowego zużycia części sum, przeznaczonych w budżecie Ministerstwa Pracy i O. S. na dopłaty do Funduszu Bezrobocia, a użytkowanych na roboty inwestycyjne w związku z zatrudnieniem bezrobotnych. Organizację tych robót i nadzór nad ich wykonaniem objąć mają wojewodowie, których organami technicznymi będą okręgowe dyrekcje robót publicznych, a opiniodawczymi w sprawach zatrudnienia bezrobotnych — wojewódzkie komitety do spraw bezrobocia. W terminie do dnia 15 IV r. b. dokonana zostanie repartycja sum, przeznaczonych na zatrudnienie bezrobotnych w poszczególnych ośrodkach, zaś do dn. I/V sporządzony będzie szczegółowy program robót, zaprojektowany przez Dyr. Okr. Robót Publ. Ponadto wszystkie Ministerstwa przedłożą Komitetowi Ekonomicznemu plany robót inwestycyjnych, przewidzianych w roku 1932/33 i dokonywanych przez podległe im urzędy i przedsiębiorstwa.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

USTAWY GOSPODARCZE, PRZYJĘTE W SESJI BUDŻETOWEJ SEJMU. — Ogółem podczas ubiegłej sesji zwyczajnej i budżetowej wniesiono do Sejmu rządowych projektów ustaw gospodarczych 211, z czego uchwalonych zostało 184, reszta bądź pozostała do załatwienia w komisjach, bądź została wstrzymana lub wycofana.

Z uchwalonych ustaw, dotyczących ratyfikacji konwencji i porozumień międzynarodowych w ilości 28 — wymienić należy ratyfikacje następujących konwencji: handlowej z Rumunją, osiedleńczej z Turcją, handlowej i nawigacyjnej z Turcją, handlowej z Indjami, o postępowaniu w sprawach cywilnych i handlowych z W. Brytanią i Irlandją, 2 weterynaryjnych — z Francją i Belgią, w sprawie utworzenia Międzynar. T-wa Kredytu Hipotecznego Rolnego, w sprawie ułatwień w komunikacji tranzytowej z Niemcami, w sprawie wzajemnego uregulowania ubezpieczeń społecznych z Niemcami.

W zakresie zbycia, zamiany lub sprzedaży nieruchomości lub gruntów państwowych przyjęto 19 ustaw.

Wielkie znaczenie gospodarcze przedstawia dział ustaw, które można ująć jedną nazwą: kryzysowe — w tem znaczeniu, że projektowane one były i uchwalane bądź jako skutek trwającego kryzysu, bądź też miały za cel łagodzenie jego skutków. Ustaw takich uchwalono 33. Do tej grupy należą następujące ustawy: o skracaniu czasu pracy celem dostarczenia jej większej liczbie pracujących; o zatrudnianiu dorosłych, jedynych żywicieli rodzin; o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (ustawa ta zmniejsza uprawnienia ubezpieczonych wskutek sytuacji Skarbu Państwa); o opodatkowaniu piwa, wina i miodu; o nadzwyczajnym dodatku do podatku dochodowego; o zmianie ustawy o podatku dochodowym w sensie opodatkowania tantjem i skumulowanych dochodów; o podatku od lokali, o podatku od elektryczności, o podatku od niektórych zajęć zawodowych, o podwyższeniu podatku od nieruchomości; o zmniejszeniu odszkodowania gmin za pobór podatku od nieruchomości; o podatku od drożdży, o zmianie opłat stemplowych; 2 ustawy, zmniejszające uposażenia funkcjonariuszów państwowych (jedna — wstrzymująca szczeblowanie, druga — ograniczająca ich prawa emerytalne); o dostosowaniu uposażeń pracowników związków komunalnych do uposażeń urzędników państwowych; o ulgach kredytowych dla instytucji rolniczych; o najniższej cenie licytacyjnej; o egzekucji przeciwko gospodarstwom rolnym, o spłacie uciążliwych zobowiązań rolniczych; o przejęciu egzekucji przez władzę administracyjną; o ułatwianiu spłaty zaległości podatkowych (ustawa ta nosi wprawdzie charakter bardziej ogólny); o spłacie podatków w naturze; 2 ustawy o zniesieniu sądów w Białej Podlaskiej i Mławie; 3 ustawy o kosztach sądowych. Osobno wymienić należy w tym dziale ustawę o ochronie lokatorów, wstrzymującą eksmisję w porze zimowej, oraz ustawę, zwalniającą od podatku cukier, przeznaczony dla bezrobotnych. Do grupy ustaw kryzysowych doliczyćby należało 6 ustaw o dodatkowych kredytach na rok 1931/32, gdyż wszystkie one wiążą się z ciężką sytuacją Skarbu Państwa w związku z przeżywanym kryzysem, jedna natomiast o dodatkowych kredytach na budowę kolei Płock — Sierpc wywołana została koniecznością zatrudnienia bezrobotnych.

Osobno wymienić należy ustawę, wprowadzającą ulgi w państwowym podatku przemysłowym, będącą zapoczątkowaniem ogólnej reformy podatkowej.

Ustaw, dotyczących spraw komunikacyjnych, uchwalono 11, m. in. o skupie kolei Muszyna — Krynica, Lwów — Podhajce, Borki Wielkie — Grzymałów i Drohobycz — Truskawiec, o pojazdach mechanicznych, o koncesjach na koleje znaczenia miejscowego oraz o budowie kolei Kraków — Miechów.

Ustaw rolnych oraz dotyczących reformy rolniej uchwalono

10, z których na wymienienie zasługują ustawy: o zastawie rolniczym, o zastawie drzewnym, o rybołówstwie, o zakresie działania Ministra Reform Rolnych, o wykonywaniu meljoracji rolnych i funduszu obrotowym reformy rolnej, o planach parcelacyjnych oraz o uregulowaniu stanu hipotecznego w związku ze scaleniem w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie.

Duże znaczenie gospodarcze posiadają uchwalone w liczbie 14 ustawy o charakterze finansowym, z których wymienić należy ustawy: o zaciągnięciu pożyczki dla przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, o udzieleniu poręki państwowej, o przenoszeniu portfeli ubezpieczeniowych, o długi obligacyjny Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej, o finansach komunalnych, o funduszu komunalnym pożyczkowo-zapomogowym, 2 ustawy o zmianach statutu Banku Polskiego, ustawa o pomocy finansowej dla Wilna i ustawa o pożyczkach, udzielonych na odbudowę.

Samorządu gospodarczego dotyczyły 2 ustawy: o zmianie ustawy o izbach przemysłowo-handlowych i o zasilaniu izb rzemieślniczych.

Z 10 uchwalonych ustaw, dotyczących spraw przemysłowych, wymienić należy ustawy: o uregulowaniu obrotu cukrem, o uregulowaniu stosunków w przemyśle naftowym, o zmianie prawa przemysłowego, o kwasie azotowym, o środkach słodzących, o sprzedaży nawozów sztucznych, o wolnych obszarach celnych oraz ustawę o przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego „Żegluga Polska” na spółkę akcyjną.

Z pośród 19 uchwalonych ustaw o charakterze administracyjnym na wymienienie zasługują: ustawa o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego „Polski Monopol Tytoniowy”, o połączeniu przedsiębiorstw „Polska Agencja Telegraficzna” i „Wydawnictwa Państwowe” o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego oraz o przedłużeniu urzędowania samorządów w woj. poznańskim i pomorskim.

Z pośród innych ustaw wymienić należy ustawę o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego i ustawę karno-skarbową.

Odrębne stanowisko zajmują: ustawa skarbowa na rok 1932/33 oraz ustawa o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.

Ponadto w ubiegłej sesji Sejm uchwaślił 7 ustaw, zawartych we wnioskach poselskich. Są to ustawy: o dobrach skonfiskowanych przez b. rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość; o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania; o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze woj. centralnych i wschodnich; o wykupie gruntów, podlegających ustawie o ochronie drobnych dzierżawców rolnych; o zaopatrzeniu inwalidzkim; o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27 V 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych oraz ustawa o zapobieganiu rozpowszechnianiu się szczura piżmowego.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU.

— Na posiedzeniu Sejmu w dn. 18/III załatwiono następujące sprawy: w sprawozdaniu Komisji Skarbowej przyjęto poprawkę Senatu do przyjętego przez Sejm w dn. 24/II projektu ustawy o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania; w sprawozdaniu Komisji Skarbowej o 2 poprawkach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 9/III rządowego projektu ustawy w sprawie zmiany ustawy z dn. 1/VII 1926 r. o opłatach stemplowych, jedna poprawka została przyjęta, druga zaś odrzucona; w sprawozdaniu Komisji Prawniczej o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 7/III rządowego projektu ustawy karnej skarbowej, część zmian została przyjęta, a część odrzucona; w sprawozda-

niu Komisji Prawniczej o 2 poprawkach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 7/III rządowego projektu ustawy o kosztach sądowych na obszarze sądów apelacyjnych poznańskiego i toruńskiego i sądu okręgowego katowickiego, przyjęto zaproponowane zmiany; w sprawozdaniu Komisji Prawniczej o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 9/III 1932 r. projektu ustawy o dobrach, skonfiskowanych przez b. rządu zaborcze uczestnikom walk o niepodległość — zmiany te zostały przyjęte; w sprawozdaniu Komisji Reform Rolnych o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 12/III projektu ustawy o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, z 4 poprawek przyjęto 2, 2 zaś odrzucono; w sprawozdaniu Komisji Reform Rolnych o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 7/III projektu ustawy o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw centralnych i wschodnich wszystkie poprawki zostały przyjęte; w sprawozdaniu Komisji Przemysłowo-Handlowej o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 14/III rządowego projektu ustawy w sprawie regulowania produkcji i obrotu olejem skalnym, gazami ziemnymi i produktami naftowymi oraz innymi płynnymi materiałami napędowymi, przyjęto z wyjątkiem jednej wszystkie poprawki Senatu, uchwalając jednocześnie następującą rezolucję: „Sejm wzywa Rząd, aby przy regulowaniu stosunków w przemyśle naftowym w myśl niniejszej ustawy dążył do obniżki cen końcowych produktów naftowych, a zwłaszcza nafty wewnątrz kraju”; w sprawozdaniu Komisji Budżetowej o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 1/III rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, wszystkie poprawki zostały przyjęte; wreszcie w sprawozdaniu Komisji Budżetowej o zmianach, zaproponowanych przez Senat do przyjętego przez Sejm w dn. 13/II projektu ustawy skarbowej na okres od dn. 1/IV 1933 r. do dn. 31/III 1932 r., wszystkie zmiany Senatu, zaproponowane zarówno do ustawy skarbowej, jak i do preliminarza budżetowego, zostały przez Sejm przyjęte.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU. —

Na posiedzeniu Senatu w dn. 17/III w sprawozdaniu Komisji Gospodarstwa Społecznego przyjęto projekty ustaw: o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucji ubezpieczeń społecznych oraz o zaopatrzeniu inwalidzkim. Przy uchwaleniu tej drugiej ustawy Senat uchwalił następującą rezolucję: „Senat wzywa Rząd: 1) do kontynuowania programowego załatwienia zagadnienia inwalidów wojennych w Polsce: a) przez nadawanie inwalidom ziemi za pośrednictwem wzmoczonej kapitalizacji rent i udzielanie kredytów na zagospodarowanie, b) przez nadawanie koncesyj na sprzedaż wyrobów monopolowych i zasilanie kredytem koncesjonariuszy inwalidów celem stworzenia samodzielnych warsztatów pracy, c) przez zapewnienie pracy inwalidom w myśl zasad niniejszej ustawy oraz ogólnego ustawodawstwa o ochronie pracy; 2) do korzystania w miarę poprawy konjunktury gospodarczej Państwa przy najbliższej możliwości z uprawnień art. 71 przez podwyższenie stawek zaopatrzeniowych, wynikających z art. 17 niniejszej ustawy”.

Następnie przyjęto w brzmieniu sejmowej ustawę o zmianie niektórych przepisów ustaw, dotyczących finansów komunalnych; w sprawozdaniu Komisji Gosp. Społ. przyjęto bez zmian ustawy: 1) o zmianie i uzupełnieniu niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym, 2) o przekształceniu P. P. „Żegluga Polska” na spółkę akcyjną, 3) o uzupełnieniu ustawy z dn. 19/XII 1923 r. w przedmiocie wykonania decyzji Rady Ligi Narodów z dn. 17/VII 1922 r. o uregulowaniu ubezpieczeń na terytorjach dawniej niemieckich, odstąpionych Polsce bezpośrednio na

podstawie Traktatu Wersalskiego, oraz w przedmiocie dodatków drożynianych dla uprawnionych do pobierania świadczeń na podstawie tej decyzji, oraz 4) o zmianie ustawy z dn. 18/III 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. Senat uchwalił w związku z tą ostatnią ustawą następującą rezolucję: „Senat wzywa Rząd: 1) by iak najspieszniej przystąpił do uruchomienia robót publicznych celem zatrudnienia bezrobotnych, biorąc pod uwagę w pierwszym rzędzie robotników przemysłowych i sezonowych, dając pierwszeństwo żywicielom rodzin i przy uwzględnieniu zasady, zawartej w postanowieniu Rady Ministrów z sierpnia 1931 r.; 2) by wywarł nacisk na przedsiębiorców, podejmujących pracę na zasadzie koncesyj, zamówień rządowych, czy umów z Rządem, aby wyłącznie przyjmowali robotników za pośrednictwem państwowych urzędów pośrednictwa pracy; 3) by, uwzględniając przedewszystkiem tych, dla których praca najemna jest jedynym źródłem utrzymania, wydatną akcją doraźnej pomocy objął jak najszerze rzesze bezrobotnych, pozbawionych zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Na wypadek likwidacji Naczelnego Komitetu dla Spraw Bezrobocia Rząd utrzyma społeczną akcję pomocy dla bezrobotnych w województwach i powiatach”.

W dalszym ciągu na posiedzeniu w dn. 17/III w sprawozdaniu Komisji Prawniczej przyjęto bez zmian ustawy: 1) o kosztach sądowych na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie; 2) o zmianie przepisów tymczasowych o kosztach sądowych na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie; 3) o postępowaniu uproszczonym przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku ze scaleniem w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie; 4) o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego; w sprawozdaniu Komisji Skarbowo-Budżetowej przyjęto bez zmian ustawy: 1) o koncesjach na koleje znaczenia miejscowego i koleje miejskie; 2) o zatwierdzeniu zmiany art. 53 statutu Banku Polskiego; 3) o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/V 1927 r. o przymusowym ubezpieczeniu od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych; w sprawozdaniu Komisji Prawniczej bez zmian przyjęto ustawę o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.

Na posiedzeniu Senatu w dn. 18/III w sprawozdaniu Komisji Spr. Zagr. przyjęto bez zmian projekt ustawy w sprawie ratyfikacji konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską a Turcją, podpisanej w Ankarze dn. 29/VIII 1931 r., w sprawozdaniu Komisji Oświaty i Kultury przyjęto bez zmian ustawy: o bezpłatnym dostarczaniu druków dla celów bibliotecznych i urzędowej rejestracji oraz o zezwoleniu na obciążenie hipoteczne nieruchomości fundacji „Zakłady Kórnickie”.

W sprawozdaniu Komisji Skarbowo-Budżetowej Senat przyjął bez zmian ustawy: 1) o dodatkowych kredytach na rok 1931/32 (ustawa przewiduje podwyższenie kredytów na emeryturę cywilne i wojskowe o łączną kwotę zł 25 mln); 2) o dodatkowym kredycie na okres budżetowy od 1/IV 1931 r. do 31/III 1932 r. na dopłaty Skarbu Państwa do Funduszu Bezrobocia oraz na pomoc dla bezrobotnych (ustawa ta podwyższyła kredyty na cele wskazane o kwotę zł 27.877 tys.); 3) o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego „Polski Monopol Tytoniowy”.

PRACE KOMISYJ SEJMU. — Na posiedzeniu Komisji Administracyjnej w dn. 16/III oraz 17/III odbyły się debaty nad rządowym projektem ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego. Dyskusji nad tym projektem nie ukończono.

Na posiedzeniu Komisji Konstytucyjnej w dn. 17/III odbył się referat o samorządzie; dyskusji nie ukończono.

Na posiedzeniu Komisji Zdrowia Publicznego w dn. 18/III omawiano współpracę tej Komisji ze specjalną Podkomisją Ochrony Pracy w pracach nad scaleniem ubezpieczeń społecznych na podstawie rządowego projektu ustawy. Specjalna ta podkomisja została wyłoniona na posiedzeniu Komisji Ochrony Pracy w dn. 9/III r. b. i na temże posiedzeniu uchwaliła zaprosić do wyrażenia opinii o tym projekcie rządowym m. in. również i Komisję Zdrowia Publicznego.

GÓRNICtwo I PRZEMYSŁ

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W GRUDNIU 1931 R.—Wydobywanie ropy w grudniu 1931 r. wynosiło 5.053 cyst. brutto. Przeciętnie dziennie wydobywano zatem 163 cyst. zamiast 167 cyst. w listopadzie.

Z nowych dowieczeń bardzo znamienne jest dowieczenie pionierskiego otworu „Minister Kwiatkowski” w Mrażnicy. Pierwsze nagłe wybuchy gazów w tym otworze, pomimo dławienia wypływu ugrzeczonym warsztatem, dawały około 100 m³ gazów na minutę; samoczynna produkcja ropy wynosiła 5 do 10 t dziennie. Po zamknięciu zapełnionego do wierzchu ropą otworu, ciśnienie na głowicy wynosiło 54 atmosfery. Nawiercona ropa posiada, jak boryslawska, około 9% parafiny, jednak mniejszą ilość lekkich benzyn.

Jako rekordowe, świadczące o wielkich postępach polskiej techniki wiertniczej, jest wiercenie otworu „James Forbes”, które uzyskało głębokość 2.002 m. Jest to zatem już drugie wiercenie naftowe w Polsce, przekraczające 2.000 m.

Z dowieczeń w rejonach marek specjalnych wyróżniają się 2 dowieczenia: w Tyrawie Solnej i w Daszawie. W jednym z nich uzyskano około 0'7 t ropy dziennie na nieznacznej głębokości 97 m. Drugi otwór „Śmiały” natrafił na głęb. 745 m na znaczną produkcję gazową w wys. 120 m³ na minutę. Z innych dowieczeń większą dzienną produkcję ropy uzyskano w otworach „Zofja” w Rosulnej na głęb. 331 m—2'3 t ropy, „Italica LVII” w Bitkowie na głęb. 475 m—1 t ropy i w Wańkowej 2'6 t na głęb. 665 m (otwór „Bielików LXXVIII”).

W starych otworach świdrowych, pogłębionych do nowych horyzontów, zwiększenie produkcji uzyskano w Bitkowie w otworach: „Polopetrol V” na głęb. 1.525 m—11'8 t dziennie, „Gargoyle I” na głęb. 1.524 m—6 t i „Korfanty III” na głęb. 1.195 m—5 t.

Stwierdzenie na powyższych 3 kopalniach dość regularnie zalegających poziomów ropnych, zachęciło do rozpoczęcia prób odbudowy ciśnienia złoża powietrzem. Pierwsze próby tej metody znacznie zmniejszyły koszty eksploatacyjne i zwiększyły wydajność o 10%.

Kontynuowane włączanie powietrza w Schodnicy dało nowy wzrost produkcji do 135%.

Prowadzone sposobem odbudowy prace w Szymbarku doprowadziły chodnik do 54 m. W dalszym ciągu występują tu wycieki ropy, gromadzone w studzienkach.

Procent ropy, zużytej na opał i manko, wynosił, jak w miesiącu poprzednim, 4% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerji zmniejszyła się do 4.635 cyst. wobec 5.236 cyst. w listopadzie.

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, zwiększyły się o przeszło 300 wagonów, osiągając w końcu miesiąca ilość 2.213 cyst. Łączna ilość ropy, zamagazynowanej na kopalniach, tłoczniach i w zbiornikach rafinerji, wynosiła 7.478 cyst. wobec 7.929 cyst. w listopadzie. Nadwyżka ropy w zbiornikach tytułem manka tłoczeniowego wynosiła 136 cyst.

Ceny ropy pozostały niezmienione, wynosząc dla ropy boryslawskiej bruttowej, zakupywanej przez Państwowe Zakł. Naftowe, loco zbiorniki z 1.595 za cyst. 10-tonnową.

Produkcja i obrót ropą — w grudniu 1931 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	JASŁO				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				RAZEM			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Listopad 1931	854	14	869	364	3.797	217	3.979	1.366	375	6	388	156	5.026	239	5.236	1.886
Grudzień 1931	869	6	838	400	3.791	209	3.444	1.628	393	11	353	185	5.053	226	4.635	2.213
Cały rok 1931	9.785	104	9.776	400	48.561	2.587	47.417	1.628	4.703	87	4.663	185	63.049	2.778	61.856	2.213
Cały rok 1930	8.535	77	8.421	417	52.895	3.248	51.357	1.509	4.847	88	4.735	233	66.277	3.413	64.513	2.159

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — w grudniu 1931 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	JASŁO				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				RAZEM			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Listopad 1931	7.679	2.746	4.493	440	28.164	10.408	17.643	113	4.258	2.907	994	357	40.101	16.061	23.130	910
Grudzień 1931	8.338	2.873	5.044	421	28.701	10.905	16.751	1.045	4.343	3.020	963	360	41.382	16.798	22.758	1.826
Cały rok 1931	86.719	31.309	49.648	5.762	339.310	128.581	205.201	5.528	47.791	32.862	11.531	3.398	473.820	192.752	266.80	4.688
Cały rok 1930	78.118	30.086	42.744	5.288	362.644	151.527	209.113	2.004	48.427	33.967	11.136	3.324	489.189	215.580	262.993	3.324

Liczba otworów wiertniczych na Kopalniach ropy i gazów — w grudniu 1931 r.

MIESIĄC I ROK	Liczba otworów														Ilość otworów produktywnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłączone gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem		
			Produkcyjne	Bez produkcji	Razem											
Listopad 1931	23	9	36	64	100	40	161	17	255	2.024	364	15	23	3.031	2.691	621
Grudzień 1931	17	9	40	66	106	33	160	17	274	2.003	366	17	19	3.021	2.700	603

stwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu zatrudniała w tej liczbie 636 robotników.

Przeróbka ropy w rafineriach wyniosła ogółem 50.423 t (w listopadzie 52.968 t). Przerobiono ropy boryslawskiej (Standard) 35.382 t (70%), specjalnej małoparafinowej 9.265 t (18%), specjalnej bezparafinowej 5.776 t (12%). Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych przerobiła 9.159 t (w listopadzie 7.513 t).

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 46.137 t, czyli że strata przy przeróbce stanowiła 8,5% (przeciętnie w 1930 r. 8,3%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 37.980 t (w tym spożycie własne rafinerji 4.702 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach):

	Grudzień 1931	Grudzień 1930	Przec. mies. 1930
Benzyna	5.884	6.552	8.166
Nafta	17.590	18.349	12.120
Oleje gazowy i opałowy	6.629	6.613	5.980
Oleje smarowe	2.981	3.845	4.250
Parafina	836	875	810

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerji, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 21.205 t, czyli był w dalszym ciągu znacznie większy niż przeciętny eksport w 1930 r. (miesięcznie 16.015 t).

Z szczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Grudzień 1931	Przec. mies. 1930
Benzyna	7.992	3.415
Nafta	5.253	2.514
Oleje gazowy i opał.	3.280	3.686
Oleje smarowe	2.220	3.130
Parafina	1.566	1.889

Ruch zapasów produktów naftowych w rafinerjach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/I 1932	1/XII 1931	1/I 1931
Benzyna	21.686	25.024	34.932
Nafta	24.380	31.790	20.739
Oleje gazowy i opałowy	20.753	22.667	12.171
Oleje smarowe	44.100	41.221	32.714
Parafina	5.334	4.928	4.263
Inne produkty	94.567	100.824	110.216
Razem:	216.976	226.454	215.035

W przemyśle gazolinowym sytuacja była pomyślna. Ceny wyniosły ok. \$ 670 za cysterne 10-tonnową. Produkcja gazoliny wyniosła w grudniu 3.550 t (w listopadzie 3.530 t). Z ogólnej ilości 41.392 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 22.400 tys. m³, czyli 54%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano przeciętnie w grudniu 15,84 kg gazoliny (w listopadzie 15,71 kg, w 1930 r. przeciętnie 13,46 kg). Do rafinerji nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich, celem otrzymania benzyny motorowej — 3.950 t gazoliny.

W ruchu było 22 zakładów gazolinowych. Zakłady zatrudniały 285 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W GRUDNIU 1931 R. — Na 2 czynnych kopalniach wosku ziemnego wydobyto w grudniu r. ub. 32 t wosku, t. j. o 7 t więcej niż w listopadzie. Na największej kopalni „Boryslaw” prowadzono nadal nie tyle prace eksploatacyjne, ile roboty, połączone z naprawą chodników przewozowych i wiatrowych, w celu umożliwienia dostępu do pierwotnych miejsc odbudowy złoża. Na drugiej kopalni w Dźwiniaczu roboty szły nadal normalnym trybem. Zagranicę, pomimo złej konjunktury na wosk, wysłano 28 t (do Austrii).

Zapasy wosku, zamagazynowanego w końcu miesiąca, pozostały bez większych zmian, wynosząc 46 t. Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach i tłoczniach, wyniosła 431 osób wobec 413 w listopadzie.

Ceny wosku pozostały niezmiennione, wynosząc loco kopalnia (w zł za 100 kg): gat. I 360, — II 250.

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W LUTYM 1932 R. — Wydobyte ropy w lutym r. b. wyniosło 4.594 cyst. brutto (w styczniu 5.012 cyst.), a mianowicie: w okręgu jasielskim wydobyto 765 cyst., drohobyckim 3.475 cyst. i stanisławowskim 355 cyst. Z tych ilości na ropę marki podstawowej przypadało 2.740 cyst. i na marki specjalne 1.854 cyst.

Cena ropy marki podstawowej, zakupywanej przez Państwowe Zakłady Naftowe, wyniosła bez zmiany zł 1.580 za cyst. loco zbiorniki.

Produkcja gazowa wyniosła ok. 910 m³ na minutę. Za 1.000 m³ gazu w Boryslawiu płacono, jak w styczniu, zł 57,10.

Wytwórczość produktów naftowych osiągnęła 4.882 cyst. (w styczniu 4.883 cyst.), w tem (w cysternach): benzyn 894, nafty 1.474, oleju gazowego 958, olejów smarowych 669, parafiny 287, i innych 600.

Wysyłka krajowa do rafinerji stanowiła 2.354 cyst. (w styczniu 3.097 cyst.), w tem (w cysternach): benzyn 472, nafty 1.114, olejów smarowych 185, oleju gazowego 421, parafiny 55, i innych 107.

Wyeksportowano (cystern): benzyn 528, nafty 332, oleju gazowego 444, olejów smarowych 238, parafiny 167, i innych produktów 131, razem 1.840 (w styczniu 1.846).

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W LUTYM 1932 R. —

Według danych Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim stan uruchomienia w wielkim przemyśle bawełnianym Ł o d z i w II połowie lutego przedstawiał się następująco: przez 6 dni w tygodniu pracowało 6 fabryk, 5 dni—9, 4 dni—6, 3 dni—10, 2 dni—3, nieczynne zaś były 2 fabryki. Ogółem w 36 fabrykach, zrzeszonych w Związku, zatrudnionych było 35.980 robotników. Sytuacja produkcyjna w przemyśle bawełnianym kształtowała się w granicach niższych niż w styczniu. Przygotowania do sezonu wiosenno-letniego, który w bawelninie rozpoczyna się w połowie marca, czynione były przez przemysł naogół w skromnych rozmiarach. Lepiej kształtowała się sytuacja produkcyjna przędzy, na którą ujawniło się ze strony odbiorców większe zainteresowanie, ale ceny nie przejawiały tendencji mocniejszej pomimo zwyżki cen surowej bawełny. Dodatkiem zjawiskiem na rynku przędzy bawełnianej jest wydatna redukcja zapasów, które pod koniec lutego wyniosły 1,211.861 kg i w dalszym ciągu wykazują tendencję do spadku. Dopiero pod koniec miesiąca w związku z wzrostem zapotrzebowania ceny przędzy bawełnianej zwyżkowały przeciętnie o 2 cent. na 1 kg. Dla porównania przytoczymy ceny przędzy bawełnianej w pierwszym tygodniu lutego i początku marca; ceny te kształtowały się w pierwszym tygodniu lutego następująco (w cent. am. za 1 kg): Nr. 20/1—38—40, 24/1—40—42, 26/1—42, 32/1—49—51, 24/2—47—48, 32/2—56—58. Analogiczne numery w pierwszych dniach marca notowano (w cent. am.): 42, 44, 46, 54, 55, 49, 59. Warunki pokrycia nie uległy zmianie. Zasadniczo obowiązywało pokrycie gotówkowe, naogół jednak połowa tego pokrycia uskuteczniła była na krótkie weksle. Zmniejszenie zapasów przędzy uważać należy za czynniki dodatni, który przyczyni się niewątpliwie do stabilizacji cen w okresie sezonu. Transakcje w towarach bawełnianych obejmowały w pierwszym rzędzie towary białe przy cenach nie zadowalających. Partie ramszów w dalszym ciągu pojawiały się na rynku, wytwarzając silną presję na poziom cen. Obroty w lutym na rynku tkanin były przeciętnie ilościowe o 15%—20% niższe w porównaniu ze styczniem i o przeszło 30% w porównaniu z lutym 1931 r. Ceny towarów letnich w nowych cennikach fabrycznych towarów drukowanych obniżone zostały przeciętnie o 10% w stosunku do cen sezonu zeszłorocznego i przeszło o 20% w towarach białych. Ceny towarów bawełnianych w związku z trudną sytuacją finansową poszczególnych firm wielkiego przemysłu traktowane były dotychczas przez poszczególnie firmy zupełnie indywidualnie. W ten sposób ceny niejednokrotnie identycznych artykułów kształtowały się niejednolicie, gdyż dyktowane były raczej przez odbiorcę, potęgując depresję na rynku. W celu zlikwidowania tych niezdrowych stosunków szereg firm wielkiego przemysłu włókienniczego przystąpił do stabilizowania cen, co odbywa się zupełnie indywidualnie.

W wielkim przemyśle wełnianym stan uruchomienia w lutym przedstawiał się następująco: przez 6 dni w tygodniu pracowało 13 fabryk, 5 dni—4, 4 dni—2, 3 dni—3, nieczynne zupełnie były 4 fabryki. Ogółem pracowało w 26 fabrykach 13.146 robotników. Sytuacja produkcyjna kształtowała się niejednolicie w 2 podstawowych działach tej produkcji: pomyślniej w zgrzebnym, mniej pomyślnie w cz. sankowym.

W przemyśle czesankowym zapotrzebowanie na przędzę, które zazwyczaj w lutym w związku z rozpoczęciem sezonu jest dość znaczne, kształtowało się w granicach niewielkich. Transakcje towarowe były również nieznaczne, a rozwojowi ich stały na przeszkodzie mrozy, które opóźniały zakupy ze strony odbiorców. Poprawa konjunktury oczekiwana jest w marcu, tembardziej że dużych składów towarowych w fabrykach niema, co jest czynnikiem bezwzględnie dodatnim. Już

więc nawet stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie może te składy pochłonać. Wbrew pesymistycznym oczekiwaniom eksport przędzy czesankowej nie ustał całkowicie, jakkolwiek uległ poważnemu zmniejszeniu. Głównym odbiorcą był nadal Daleki Wschód. Obroty ilościowo w lutym nie były mniejsze niż w tymże okresie r. ub., w porównaniu ze styczniem—normalnie lekko powiększone w związku z przygotowaniem sezonowemi. Wartość finansowa eksportu była znacznie mniejsza z powodu spadku cen; właściwym więc obrazem sytuacji jest tylko statystyka, oparta na wadze wywiezionej przędzy. Zapasy przędzy czesankowej nie wykazały zwyżki. Przeciętne uruchomienie przędzalni czesankowych wynosiło nadal 6 dni w tygodniu. Ceny przędzy czesankowej w gatunkach lepszych miały tendencję słabszą, w gatunkach gorszych—stała. Warunki pokrycia nie uległy zmianie; obowiązywało pokrycie gotówkowe lub krótkie weksle o terminach do 60 dni. Ceny przędzy czesankowej w ostatnim tygodniu lutego kształtowały się następująco (w \$ za 1 kg): 66/2--1'92, 56/2 AB—1'70, 32/1 szewiot—1'00—1'23.

W przemyśle zgrzebnym sytuacja produkcyjna kształtowała się lepiej. Fabryki pracują bardzo intensywnie nad wykończeniem zamówień na sukno wojskowe dla M. S. Wojsk. Termin dostawy tych zamówień został przyspieszony i wpływa z dniem 15/III, w związku z czem wzrosło również uruchomienie fabryk w porównaniu ze styczniem o 20%. Ponieważ w marcu i kwietniu mają się odbyć nowe przetargi na dostawę sukna wojskowego, w których partycypują również i firmy łódzkie—obecny poziom produkcji będzie mógł być utrzymany, tembardziej, że w międzyczasie nastąpi niewątpliwie wzrost zapotrzebowania w związku z transakcjami sezonowemi. Ceny towarów kształtowały się w porównaniu z r. ub. w granicach około 5% niższych. Warunki transakcyjnej nie uległy zmianom.

Sytuacja w wykończalniach i farbiarniach nie uległa jeszcze całkowitemu wyjaśnieniu wobec ostrożnej produkcji przemysłu. Staby rozwój koniunktur sezonowych utrudnia również sytuację w tej gałęzi, w której niewłaściwa polityka przedsiębiorstw wytwarza cały szereg bolączek. Klientela, wykorzystując obecną sytuację, dąży do obniżania stawek, które kształtują się nadzwyczaj niekorzystnie. Dalsze redukcje stawek są już właściwie całkowitem przekreśleniem minimalnej rentowności, gdyż w przemyśle tym 3 podstawowe czynniki: robocizna, barwniki i węgiel—nie staniały. Wypłacalność klienteli pozostawia również wiele do życzenia. Stan zatrudnienia według danych Związku Wykończalni i Farbiarni Okręgu Łódzkiego przedstawiał się w lutym następująco: przez 6 dni w tygodniu pracowało 9 przedsiębiorstw, 5 dni—4, 4 dni—2; ogółem w 15 zakładach zatrudnionych było 3.662 robotników.

Przygotowania do sezonu wiosenno-letniego odbiły się bardzo pomyślnie na sytuacji produkcyjnej przemysłu pończoszniczego, który pracuje przez pełny tydzień na 1 zmianę, przemysł pończoch kotonowych zaś—na 2 zmiany. Bliskość świąt oraz bardzo nieznaczne zapasy towarowe i niewielkie dotychczas transakcje, uskutecznione przez odbiorców prowincjonalnych, pozwalają przypuszczać, że ten pomyślny stan rzeczy utrzyma się jeszcze przez marzec i kwiecień. Dodatkiem zjawiskiem są również i w tej branży niewielkie składy u kupców. Jako warunki pokrycia obowiązuje zasadniczo gotówka przy 10% skonczie, względnie krótkie weksle o terminach, nie przekraczających 3 miesięcy. Ceny w porównaniu z r. ub. nie wykazują znaczniejszych zmian.

Najbardziej stosunkowo odczuł przygotowania do sezonu przemysł jedwabny. Powiększenie produkcji następuje tutaj dopiero w tym okresie, gdy przygotowania innych przemysłów do sezonu są już w pełni. W związku z tem niewielkie jest narazie zapotrzebowanie na przędzę jedwabną, której ceny mimo to kształtowały się przy tendencji utrzymanej. Ceny te przy pokryciu gotówkowym wzgl. 30-dniowym kredycie otwartym były następujące (w \$ za 1 kg): Nr. 150—1'35, 190—1'26, 300—1'18, 500—1'06.

Sytuacja przemysłu bielskiego w dziale wełnianym kształtowała się słabiej niż w r. ub. Znaczny spadek eksportu i osłabienie wewnętrzznego zapotrzebowania towarów wysokogatunkowych daje się ze szczególną siłą odczuć w produkcji wełnianej Bielska. Restrykcje banków zagranicznych, finansujących eksport Bielska, uderzyły również dotkliwie w znaczne rozmiary tego wywozu. Jako charakterystyczne zjawisko występuje znaczne zmniejszenie produkcji towarów sezonowych przy powiększeniu ilościowym materiałów całorocznych. Wprowadzenie zakazów przywozu przędzy czesankowej wywołało również przejściowo pewne trudności, ponieważ szereg firm bielskich uskutecznił zagranicą długoterminowe zamówienia na przędzę, na której przywóz uzyskał od Min. Przem. i Handlu zezwolenie dopiero w lutym. Przyczynić się to może

do opóźnienia produkcji towarów letnich oraz niektórych zamówień eksportowych. Najsilniej spadł eksport towarów bielskich do krajów bałtyckich oraz państw północnych, gdzie bardzo dotkliwie daje się we znaki konkurencja angielska. Spadek wywozu do Austrii, Czechosłowacji i na Węgry pozostaje w związku z wprowadzeniem w tych krajach ograniczeń dewizowych.

W przemyśle białostockim sytuacja produkcyjna w porównaniu ze styczniem nie uległa wydatniejszym zmianom. Spadek eksportu w dalszym ciągu daje się poważnie odczuć tej produkcji, która ostatnio, do czasu wprowadzenia ceł ochronnych w Anglii, nastawiona była w przeważającej mierze na wywóz. W porównaniu ze styczniem ilość czynnych maszyn spadła o przeszło 20%. Ostatnio podjęte zostały pertraktacje w sprawie zrealizowania transakcji eksportowych na Daleki Wschód i podpisano umowy na próbne partje towarów.

M. K.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

UMOWA POMIĘDZY TESPEM A FRANCUSKO-NIEMIECKIM POROZUMIENIEM POTASOWEM.—Dnia 16/III 1932 r. podpisana została w Warszawie umowa pomiędzy Towarzystwem Eksploatacji Soli Potasowych, którego właścicielem w 96% jest Bank Gospodarstwa Krajowego, a następującymi towarzystwami: Kali-Syndikat, Sociéte Commerciale des Potasses d'Alsace, Mines Domaniales de Potasse d'Alsace i Mines de Kali-Sainte-Thérèse.

Na zasadzie powyższej umowy weszła Polska w charakterze równego kontrahenta do światowego porozumienia potasowego. Celem umowy było unormowanie warunków eksportu polskich soli potasowych, jakoteż warunków ewentualnego importu soli potasowych zagranicznych. Główne warunki, na jakich umowa została zawarta, są następujące:

- 1) czas trwania umowy ustalony został na 5 lat;
- 2) rynek polski zastrzeżony został wyłącznie dla Tespu, analogicznie jak rynek niemiecki dla Kali-Syndikat'u, a rynek francuski dla Sociéte Commerciale des Potasses d'Alsace;
- 3) warunki sprzedaży i ceny soli potasowych w Polsce ustala wyłącznie Tesp;
- 4) w wypadku niemożności całkowitego pokrycia zapotrzebowania krajowego przez Tesp, import brakującej ilości soli potasowych ma być uskuteczniany przez Tesp, przyczem w wypadku tym obowiązywać mają warunki sprzedaży i ceny takie same, jak przy sprzedaży przez Tesp produktów własnych;
- 5) eksport polskich soli potasowych zagranicę został w umowie całkowicie zabezpieczony, gdyż Tesp uzyskał w światowym kontyngencie eksportowym soli potasowych udział, odpowiadający w zupełności możliwościom produkcyjnym polskiego przemysłu potasowego; warunki eksportu polskich soli potasowych unormowane zostały w sposób korzystny dla Polski przy uwzględnieniu tak możliwości produkcyjnych polskiego przemysłu potasowego, jakoteż całkowitej ochrony polskiego rolnictwa.

Powyższa umowa Tespu z francusko-niemieckim porozumieniem potasowym przyniesie polskiemu przedsiębiorstwu tę korzyść, że—postawione z uwagi na kryzys wobec konieczności eksportu—będzie ono mogło dokonywać go w sposób uregulowany i na warunkach znacznie lepszych, niż to miało miejsce dotychczas. Po pierwsze uzyska się znacznie lepsze ceny sprzedaży i uniknie się kosztów pośrednictwa. Jako dalsze dobre strony umowy należy wymienić uregulowanie zbytu oraz uspokojenie rynku światowego, dezorganizowanego obecną konkurencją.

PRZEMYSŁ GORZELNICZY

W PRZEDEDNIU REWIZJI GOSPODARKI SPIRYTUSOWEJ.—Ostatnie prace Ministerstwa Skarbu i Dyrekcji Państwowego Monopolu Spirytusowego oraz specjalnej Komisji Spirytusowej, powołanej przez Pana Prezesa Rady Ministrów przy

udziale wszystkich zainteresowanych czynników gospodarczych i rządowych, zaktualizowały zagadnienie gospodarki spirytusowej w Polsce. Zagadnienie to, interesujące przede wszystkim Skarb Państwa oraz Państwowy Monopol Spirytusowy, jako odbiorcę całej — z wyjątkiem eksportowej — produkcji spirytusu, jak również producentów spirytusu (w tem głównie gorzelnie rolnicze w ilości około 1500), już dawno domagało się rzeczowego rozpatrzenia, w sensie zrewidowania stosowanych w tej dziedzinie zasad i norm prawnych.

Gospodarka spirytusowa, jak wiadomo, opiera się na rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 26 III 1927 r. o monopolu spirytusowym. Nałożyło ono na Państwo ciężar zatrudnienia wszystkich gorzelní rolniczych, w tem również zniszczonych przez wojnę, które zgłosiły odbudowę w okresie 1924—1930 r., w drodze zapewnienia im ustawowo prawa w kontyngencie udziału zakupu P. M. S. Podział ogólnego kontyngentu zakupu P. M. S. odbywa się mianowicie w ten sposób, że 95% przypada gorzelniom rolniczym, a 5% gorzelniom przemysłowym (melasowym i drożdżowym), przyczem z ogólnego kontyngentu gorzelní rolniczych i przemysłowych Dyrekcja P. M. S. przydzielić jest obowiązana po 150 hl każdej zdolnej do ruchu gorzelní, posiadającej w chwili podziału przydział prawa odpędu na daną kampanję; pozostała ilość kontyngentu rozdzielana jest pomiędzy gorzelnie w stosunku do prawa odpędu, po potrąceniu 150 hl.

Ten system wyznaczania kontyngentu i jego podziału, podtrzymujący nadmierną liczbę gorzelní, których zdolność produkcyjna, przystosowana do przedwojennych rynków, znacznie przekracza dzisiejsze możliwości zbytu — musiał doprowadzić do niepożądanych następstw zarówno dla Skarbu Państwa (nadmierny wzrost w Monopolu zapasów spirytusu, zakupywanego nie według faktycznego zapotrzebowania, lecz ze względu na dążenie do zatrudnienia gorzelní), jak również dla przemysłu gorzelniczego (ograniczanie następnie produkcji wskutek powstania nadmiernych zapasów).

Drugim czynnikiem, podtrzymującym nienormalne stosunki w gospodarce spirytusowej, jest system ustalania cen zakupu spirytusu, oparty również na przepisach ustawowych. Cena zakupu składa się z ceny podstawowej, obliczanej według przeciętnych kosztów produkcji typowej gorzelní o wypędzie 700 hl oraz z dodatków, względnie potrąceń, od tej ceny, według skali, ustanowionej w art. 11 ustawy, stosowanej w zależności od kontyngentu zakupu. Wobec nadmiernej ilości gorzelní kontyngenty są małe, dodatki do ceny podstawowej wysokie, w rezultacie więc Monopol płaci tem wyższe ceny, im mniejsze jest zapotrzebowanie i większa podaż spirytusu.

Dla oceny sytuacji, powstałej na tle stosowania omówionych wyżej zasad i założeń, wystarczy wskazać na tempo wzrostu zapasów spirytusu, które z 25 miljn. l w 1925 r. i 28 miljn. w 1929 r., osiągnęły 74 miljn. l na dz. 31/III 1931 r. i blisko 80 miljn. l na dz. 1/I 1932 r. Zapas ten, przy obecnym rozchodzie spirytusu, wystarcza na dwa lata, bez potrzeby rozpisywania w tym czasie nowych kontyngentów.

W tych warunkach zrewidowanie dotychczasowej polityki spirytusowej stało się koniecznością tak dla Skarbu Państwa, jak i dla gorzelnictwa, celowi zaś tej rewizji służyły prace wspomnianej Komisji Spirytusowej, które zakończone zostały wysunięciem szeregu wytycznych dla nowelizacji rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o Państwowym Monopolu Spirytusowym.

W myśl tych wytycznych, nastąpić powinna przede wszystkim zmiana w systemie zakupu i określania kontyngentów. Ilość spirytusu, zakupywanego corocznie przez Państwowy Monopol Spirytusowy, ma być określana przez Ministra Skarbu na podstawie faktycznego zbytu z uwzględnieniem stanu i potrzeby zapasów, przyczem spirytus na cele konsumpcyjne miałby być zakupywa-

ny wyłącznie z gorzelní rolniczych w ilościach, proporcjonalnych do ich prawa odpędu. Gorzelnie przemysłowe, korzystające dotychczas z 5%-owego udziału w ogólnym kontyngencie zakupu spirytusu, z udziału w kontyngencie zakupu na cele konsumpcyjne mogłyby więc być zupełnie wyłączone.

Charakter gorzelní rolniczej — w myśl przyjętych przez Komisję wytycznych — zostałby ściślej sprecyzowany pod kątem widzenia zapewnienia tego charakteru tym przedsiębiorstwom, których struktura powiązania z gospodarstwem rolnem dawałaby możliwie najbardziej racjonalne wyniki.

Co do sposobu określania ceny spirytusu konsumpcyjnego Komisja stanęła na stanowisku ustalania jej niezależnie od wysokości przydzielonego kontyngentu i oddzielnie dla każdego województwa. Za podstawę obliczenia miałyby być przytem brane koszty produkcji dobrze prowadzonej gorzelní, wypędzającej w ciągu kampanji ilość hektolitrow 100⁰, w ustawie określonej (dotychczas 700 hl), z tem, że z ceny tej będzie potrącona wartość wywaru.

Zrealizowanie powyższej zasady posiadać będzie niewątpliwie doniosłe znaczenie, nastawiając produkcję poszczególnych gorzelní rolniczych według najbardziej racjonalnego typu, przy wyeliminowaniu momentów spekulacyjnych, istniejących przy systemie obecnych dodatków i potrąceń do ceny podstawowej.

Jeśli chodzi o spirytus niekonsumpcyjny, to — w myśl nowych wytycznych — byłby on zakupywany na zasadach wolnego zakupu, przyczem gospodarka nim mogłaby być przekazana przez Radę Ministrów powołanej w tym celu przymusowej organizacji producentów spirytusu rolniczego i przemysłowego (na wypadek niemożności zrealizowania powyższej koncepcji zakup i sprzedaż spirytusu niekonsumpcyjnego, pozostawałby przy P. M. S.). Ma to na celu uelastycznienie handlowe obrotu spirytusem na cele inne niż konsumpcyjne.

Bardzo ważną dyrektywą zarówno z punktu widzenia rozszerzenia zbytu spirytusu, jak i likwidacji obecnych jego zapasów, jest, wreszcie, projektowane przez komisję udzielenie Radzie Ministrów prawa wprowadzania i regulowania przymusu mieszania spirytusu do środków napędowych oraz określania warunków tego przymusu.

Omówione wyżej wytyczne, uchwalone przez Komisję, mają stanowić punkt wyjścia do opracowania przez Ministerstwo Skarbu projektu nowej ustawy o monopolu spirytusowym.

Niezależnie od sprawy nowelizacji ustawodawstwa spirytusowego przedmiotem konsultacji Komisji Spirytusowej było również palące zagadnienie nagromadzonych zapasów spirytusu w Państwowym Monopolu Spirytusowym, a w związku z niem i sprawa kontyngentu na kampanję 1932/33 r.

Tezy Komisji, dotyczące pierwszego zagadnienia, zmierzają do przyśpieszenia likwidacji nadmiernych zapasów spirytusu w drodze poddania rewizji cen sprzedażnych spirytusu, w celu zbliżenia ich do zmniejszonej zdolności nabywczej ludności i dla ułatwienia i rozszerzenia zbytu denaturatu i spirytusu do poszczególnych celów technicznych. Komisja zdawała sobie przytem dokładnie sprawę z konieczności pełnego uwzględnienia przy takiej rewizji sytuacji budżetowej Skarbu Państwa i z tego względu ograniczyła się do wskazania zagadnienia, pozostawiając Ministrowi Skarbu określenie czasu i zakresu ewentualnych zmian cennikowych.

Co się tyczy kontyngentu spirytusu konsumpcyjnego na kampanję 1932/33 r. — to Komisja wyraziła opinię o konieczności zapewnienia gorzelnictwu zatrudnienia i w tej kampanji. Biorąc potrzeby gorzelnictwa pod uwagę, kontyngent zakupu został przez Ministra Skarbu rozpisany w wysokości 25 miljn. l 100⁰ spirytusu, jakkolwiek i ta ilość zakupu, przy istniejących zapasach, nie była dla P. M. S. konieczna.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

SŁUŻBA OCHRONY ROŚLIN W POLSCE. — Dziedzina, w której ingerencja władz państwowych jest konieczna i w szeregu wypadków musi przejawiać się w formie obowiązujących ogół rozporządzeń, jest — między innymi — ochrona roślin uprawnych przed chorobami i szkodnikami, które mogą niekiedy bardzo poważnie zagrażać krajowemu rolnictwu.

Istnieje cały szereg chorób i szkodników, którym poszczególne warsztaty rolne nie są w stanie przeciwstawić się indywidualnie, i walka z nimi musi być przedsięwzięta zbiorowo, gdyż wtedy tylko może być skuteczna. W tych właśnie wypadkach ingerencja władz państwowych staje się niezbędną i znajduje zazwyczaj swój wyraz w odpowiednich zarządzeniach, obowiązujących ogół. Aparatem fachowym, powołanym do współdziałania w tym zakresie z władzami jest służba ochrony roślin.

Drugim ważnym zadaniem tej służby — poza działalnością wewnątrz kraju — jest jej działalność nazewną, polegająca na wykonywaniu nadzoru nad zdrowotnością wywożonych z kraju ziemiopłodów. Obecnie bowiem niemal każde państwo, importujące rośliny żywe lub ich części z zagranicy, wymaga gwarancji, że rośliny te są wolne od niebezpiecznych chorób i szkodników, które w konsekwencji mogłyby zagrażać krajowemu rolnictwu. Gwarancje powyższe dają instytucje, powołane w danym państwie do pełnienia oficjalnej służby ochrony roślin, w formie świadectw zdrowia i pochodzenia roślin, wysyłanych z zagranicy.

Poza tem omawiana służba jest organem na usługach państwa, umożliwiającym — w razie potrzeby — sprawdzenie zdrowotności importowanych ziemiopłodów, niezależnie od świadectw fitopatologicznych, w które dane ziemiopłody zostały w kraju pochodzenia zaopatrzone.

W skład służby ochrony roślin w Polsce wchodzi 9 zakładów ochrony roślin, obejmujących swoją działalnością teren całego Państwa, a mianowicie:

1. — Państw. Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego (Wydział Ochrony Roślin) w Puławach — dla woj. lubelskiego;
2. — Państw. Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego (Stacja Botaniczno-Rolnicza) we Lwowie — dla woj. lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego;
3. — Pomorska Izba Rolnicza (Stacja Ochrony Roślin) w Toruniu — dla woj. pomorskiego;
4. — Wielkopolska Izba Rolnicza (Stacja Ochrony Roślin) w Poznaniu — dla woj. poznańskiego;
5. — Stacja Ochrony Roślin Tow. Ogrodniczego Warszawskiego w Warszawie z oddziałami w Łodzi i Brześciu n/B — dla woj. warszawskiego, łódzkiego, białostockiego i poleskiego;
6. — Stacja Ochrony Roślin Małopolskiego Tow. Rolniczego w Krakowie — dla woj. krakowskiego i kieleckiego;
7. — Stacja Ochrony Roślin Wileńskiego Tow. Organizacji i Kółek Rolniczych w Wilnie — dla woj. wileńskiego i nowogródzkiego;
8. — Wołyńska Stacja Ochrony Roślin przy Powiatowym Związku Komunalnym w Łucku — dla woj. wołyńskiego;
9. — Śląska Stacja Ochrony Roślin w Cieszynie przy Śląskim Urzędzie Wojewódzkim — dla woj. śląskiego.

Instytucją centralną ochrony roślin, powołaną do sumarycznego zestawienia zebranych przez poszczególne zakłady materiałów, dotyczących występowania oraz zwalczania chorób i szkodników roślin na terenie całego Państwa, a jednocześnie fachowym organem doradczym Min. Rolnictwa w tej dziedzinie, jest Państw. Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego (Wydział Chorób Roślin) w Bydgoszczy.

Z wyjątkiem Śląskiej Stacji Ochrony Roślin w Cieszynie (otrzymującej zasiłki z budżetu woj. Śląskiego), zakłady powyższe są utrzymywane z zasiłków Ministerstwa Rolnictwa, któremu też składają sprawozdania ze swej działalności według ustalonych zasad.

Do obowiązków 9 wymienionych wyżej zakładów należy: 1) prowadzenie praktycznej akcji zwalczania chorób i szkodników roślin oraz rejestracja ich występowania; 2) współdziałanie z władzą administracji ogólnej w nadzorze nad wykonywaniem rozporządzeń w zakresie zwalczania chorób i szkodników roślin oraz tępienia chwastów, jak również udzielanie tej władzy wszelkich informacji, dotyczących stanu zdrowotności kultur uprawnych; 3) nadzór fitosanitarny nad wywożonymi (przywożonymi) ziemiopłodami; 4) badanie handlowych środków grzybo- i owadobójczych oraz metod zwalczania chorób i szkodników roślin; 5) udzielanie porad fachowych oraz pro-

wadzenie pracy propagandowo-oświatowej w zakresie zwalczania chorób i szkodników roślin; 6) prowadzenie innych prac w tym zakresie, zleconych przez Min. Roln.

Każdy zakład jest wyposażony w pracownię fitopatologii i entomologii stosowanej oraz niezbędne źródła naukowe i posiada odpowiedni personel fachowy i pomocniczy (stały personel fachowy: 9 kierowników zakładów, 5 kierowników działów i 20 asystentów, poza tem praktykanci oraz lustratorzy sezonowi). Przy Wielkopolskiej i Śląskiej Izbie Rolniczej istnieją specjalne inspektoraty do walki z rakiem ziemniaczanym (4 stałych pracowników).

Wydział Chorób Roślin P. I. N. G. W. w Bydgoszczy posiada działy: fitopatologiczny, entomologiczny i biocemiczny i prowadzi wyłącznie prace badawczo-naukowe. Jest on wyposażony w tym celu w odpowiednie pracownie i urządzenia oraz pole doświadczalne. Wydział ten jest instytucją orzekającą w sprawach fachowych i w praktycznej akcji zwalczania chorób i szkodników roślin bezpośredniego udziału nie bierze. Do prac specjalnych Wydziału należy badanie i opinowanie odmian ziemniaków pod względem odporności na raka ziemniaczanego.

Zakłady, stanowiące sieć służby ochrony roślin, utrzymują stałą łączność z terenem oraz sledzą stan zdrowotności kultur uprawnych przy pomocy t. zw. korespondentów, jak również drogą wyjazdów i lustracji. W charakterze stałych korespondentów współpracują z zakładami przede wszystkim rolnicze zakłady doświadczalne, szkoły rolnicze oraz prowincjonalne organizacje rolnicze. W okresie wegetacyjnym pracownicy zakładów dokonywują szeregu wyjazdów w celu zlustrowania terenu oraz bezpośredniego zetknięcia się z korespondentami.

W razie stwierdzenia masowego wystąpienia jakiegoś szkodnika lub choroby, zakłady organizują niezwłocznie akcję zaradczą, względnie — o ile zwalczanie danego szkodnika lub choroby jest określone obowiązującymi rozporządzeniami — powodują zastosowanie właściwych przepisów.

Poza akcją czysto praktyczną omawiane zakłady prowadzą badania znajdujących się w handlu aparatów i preparatów, służących do zwalczania chorób i szkodników roślin oraz metod ich stosowania w różnych warunkach gospodarskich. Praca propagandowo-oświatowa jest prowadzona drogą pokazów, kursów, pogadałek, popularnych publikacji oraz plakatów i druków ulotnych.

Podstawą prawną, na której opiera się aparat służby ochrony roślin w Polsce, jest rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 19/XI 1927 r. o zwalczaniu chorób roślin oraz o tępieniu chwastów i szkodników roślin („Dz. Ust. R. P.” Nr. 108, poz. 922). Rozporządzenie to — z mocą ustawy — obowiązuje od 1/I 1928 r. na całym obszarze Rzplitej z wyjątkiem woj. śląskiego, gdzie nadal pozostaje w mocy autonomiczna ustawa Sejmu Śląskiego z dn. 10/XII 1924 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 99). Wydawanie rozporządzeń wykonawczych w sprawie zwalczania poszczególnych chorób i szkodników roślin oraz tępienia chwastów należy do Ministra Rolnictwa. Nadzór zaś nad wykonywaniem tych rozporządzeń jego poruczony jest zarządom właściwych gmin oraz powiatowej i wojewódzkiej władzy administracji ogólnej. Nadto Minister Rolnictwa może powołać do współdziałania z wymienionymi władzami odpowiedni personel techniczny państwowych urzędów i zakładów samorządowych oraz organizacji społeczno-rolniczych.

Minister Rolnictwa wydał dotychczas rozporządzenia¹⁾: 1) o zwalczaniu raka ziemniaczanego (z dn. 9/II 1928 r., zmienione częściowo rozp. z dn. 21/V 1929 r.), 2) o niszczeniu berberysu (z dn. 31/VII 1928 r.), 3) o tępieniu korówki wełnistej (z dn. 8/VII 1928 r.), 4) o tępieniu ostu (z dn. 27/III 1931 r.).

Zakłady ochrony roślin są powołane do udzielania władzy administracyjnej fachowej opinii w sprawach, dotyczących wykonywania wymienionych rozporządzeń oraz współdziałania z tą władzą w nadzorze nad ich wykonywaniem.

Jednym z ważniejszych zagadnień w dziedzinie ochrony roślin jest w Polsce zwalczanie choroby ziemniaków, zwanej rakiem ziemniaczanym i wywoływanej przez grzybek *Synchytrium endobioticum*. Choroba została zawleczona na ziemię, wchodzące w skład Rzeczypospolitej z zachodu jeszcze przed odzyskaniem niepodległości i występuje w niektórych powiatach

¹⁾ W woj. śląskim zastępują je analogiczne przepisy, wydane przez Wojewodę Śląskiego.

województw: pomorskiego, poznańskiego, śląskiego, kieleckiego, łódzkiego i krakowskiego. Walka z rakiem ziemniaczanym polega na wykrywaniu ognisk infekcji drogą każdorocznych lustracji upraw ziemniaczanych oraz bezwzględnej lokalizacji wykrytych ognisk.

Powierzchnia gruntów zarażonych, ustalona do 1932 r., wynosi ok. 1.029 ha. Posuwanie się infekcji w głąb kraju poza ustaloną w 1928 r. wschodnią granicę jej zasięgu nie stwierdzono. Należy zaznaczyć, że — dzięki energicznym środkom zaradczym, zastosowanym w walce z tą chorobą — istniejące jej ogniska wygasają, o czym świadczy fakt, iż, z wyjątkiem nielicznych wypadków, objawy chorobowe w miejscowościach zarejestrowanych jako zarażone, ponownie nie występują.

Szkodnikiem, którego obowiązek tępienia ustanawia osobne rozporządzenie Ministra Rolnictwa, jest mszyca krwista (*Schizoneura lanigera*), pasożytująca na jabłoniach. Szkodnik ten występuje u nas sporadycznie głównie w województwach zachod-

nich. Naogół — poza rakiem i mszycą — niebezpieczne choroby i szkodniki roślin uprawnych w Polsce nie występują.

W zakresie kontroli zdrowotności roślin, wywożonych zagranicę, zakłady ochrony roślin szczególną uwagę poświęcają kontroli zdrowotności ziemniaków, dokonywanej według zasad, ustalonych przez Min. Rolnictwa w osobnej instrukcji, z uwzględnieniem wymagań, stawianych w tym zakresie przez poszczególne państwa importujące.

Przepisy fitopatologiczne, obowiązujące przy przywozie niektórych roślin żywych do Polski, są zawarte w rozp. Min. Skarbu o postępowaniu celnym z dn. 14/III 1930 r. W myśl tych przepisów przesyłki, zawierające wymienione w rozporządzeniu rośliny, mogą być poddawane kontroli fitosanitarnej w polskim obszarze celnym, niezależnie od świadectw zdrowia, w które zostały zaopatrzone w kraju pochodzenia.

Inż. J. Jackowski

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

W SPRAWIE ORGANIZACJI EKSPORTU ROLNEGO. — Komisja Międzyzbiowa dla Spraw Obrotu Towarowego z Zagranicą, wyłoniona przez izbę przemysłowo-handlową, rozpatrując sprawę reorganizacji eksportu trzody i bydła, uznała, iż konieczna jest rekonstrukcja Syndykatu Eksporterów Trzody i Bydła na zasadach następujących:

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych winien mieć zapewnioną: zarówno reprezentację we władzach Syndykatu w stosunku, równorzędnym do czynników rolniczych, celem utrzymania równowagi pomiędzy reprezentacją produkcji i handlu eksportowego, jak i udział z głosem decydującym w komisji, zajmującej się repartycją kontyngentów wywozowych. Dotychczasowa bowiem polityka kontyngentowa Syndykatu wywołała wiele zastrzeżeń ze strony firm eksportowych.

Rolę instancji odwoławczej winno spełniać Ministerstwo Przemysłu i Handlu, gdyby jednak samodzielny organ odwoławczy miał być utrzymany, konieczne jest wzięcie w nim udziału przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych z głosem decydującym.

Do spraw eksportu trzody i bydła wyłoniona została specjalna komisja międzyzbiowa, w skład której weszły izby: lwowska, lubelska, poznańska i warszawska.

W sprawie eksportu pierza i puchu nieoczyszczonego Komisja uznała, iż obowiązujący obecnie system winien być utrzymany z zastrzeżeniem, iż pierze kurze dopuszczane będzie do nieograniczonego wywozu pod kontrolą izb przemysłowo-handlowych.

Komisja rozpatrywała również sprawy organizacji importu kawy, reorganizacji Polskiego Związku Eksporterów Drobni, oraz wnioski, przedłożone na konferencji w Państwowym Instytucie Eksportowym w dn. 14/XII r. ub. w sprawie eksportu rolno.

HANDEL WEWNĘTRZNY

KONFERENCJA W SPRAWIE KRYZYSU W HANDLU. —

Zaostrzający się kryzys w handlu¹⁾ spowodował wystąpienie zrzeszonego kupiectwa z postulatami w zakresie pomocy dla handlu, które zostały skierowane do Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Doceniając wagę tego zagadnienia, Pan Minister Przemysłu i Handlu — po dokładnym zbadaniu i ocenie przedstawionych postulatów przez Ministerstwo — zwołał na dz. 18 marca r. b. konferencję zrzeszonego kupiectwa chrześcijańskiego i żydowskiego z udziałem zainteresowanych resortów. Na konferencji tej, która zgromadziła około 100 osób, zostały wygłoszone przez sfery kupieckie referaty²⁾ oraz przemówienia, dotyczące wszystkich aktualnych zagadnień pomocy dla handlu.

¹⁾ P. „Handel na tle kryzysu gospodarczego” — M. Szyszkowski, „Polska Gospodarcza” zes. 10/1932.

²⁾ Referaty wygłosili PP.: Pos. St. Wartalski, Dyr. J. Jakubowski, Pos. W. Wiślicki, Prez. T. Marchlewski, Prez. H. Brun, Mec. H. Kaliski, Prez. M. Friede, Dyr. B. Sikorski, Pos. Jaeger, Pos. S. Rotenstreich, Dyr. M. Zajdenman, Prez. M. Mierejewski, Mec. Zundelewicz, Dyr. E. Wencel.

1. — Jako naczelną postulat została wysunięta teza, że warunkiem zasadniczej naprawy aparatu handlowego winno być skoncentrowanie w Min. Przemysłu i Handlu tych spraw, dotyczących handlu, które dotychczas są rozproszone w innych gospodarczych resortach.

2. — W zakresie monopoli, koncesyj i przywilejów wysunięto następujące postulaty:

a) Państwo winno się zrzec w swej polityce gospodarczej i administracyjnej stwarzania, względnie utrzymywania dla poszczególnych placówek prywatnych, społecznych i publicznych jakichkolwiek przywilejów, koncesyj i monopoli w zakresie wykonywania handlu zarówno zagranicznego, jak i wewnętrznego;

b) należy poddać rewizji państwową politykę oddziaływania na aparat wymiany przez popieranie innych jej form, poza handlem prywatnym, stanowiącym podstawową formę organizacji zbytu; w szczególności należy zaniechać prowadzonego w niektórych dziedzinach rozbudowywania własnego aparatu sprzedaży lub dostaw przez instytucje i przedsiębiorstwa państwowe oraz samorządowe, jak również przez przemysł prywatny, w sposób, eliminujący handel prywatny, a także uprzywilejowywania spółdzielczości kosztem kupiectwa, zwłaszcza na odinku podatkowym i kredytowym; realizacja postulatów tego powstrzyma proces niszczenia kupieckiego aparatu wymiany, który staje się coraz szybszy i powszechniejszy.

3. — W zakresie polityki podatkowej zgłoszono tezy, mające na celu uporządkowanie zaległości podatkowych na rzecz Państwa oraz samorządu w drodze przeprowadzenia skonsolidowania ich oraz ustalenia planów spłat, rozszerzenia ulg indywidualnych w stosunku do tych zaległości oraz zastawiania specjalnych ulg dla płatników punktualnych. Zdaniem kupiectwa, należy zreformować działalność skarbowych biur informacyjnych w sposób, umożliwiający utrzymanie tajemnicy handlowej przedsiębiorstw, prowadzących prawidłową księgowość. Poza tem należy zapobiec ujemnym skutkom dotychczasowej procedury egzekucyjnej, na zobowiązaniach w stosunku do Państwa i samorządu na drodze uzupełnienia szacunków, dokonywanych przez sekwestratorów, zmian w organizacji licytacji oraz redukcji procentów i kosztów, obciążających wymienione zaległości. W tym celu:

a) w protokóle sekwestracyjnym powinny być ustalone przez sekwestratora podwójne ceny na zajmowane towary względnie inne ruchomości, a mianowicie: jego własne ceny szacunkowe (jak dotychczas) oraz ceny fakturowe na podstawie dowodów, okazanych przez właściciela tych towarów bądź przedmiotów;

b) procedura wymieniona w p. a winna stworzyć podstawę dla ustalenia cen sprzedaży komisowej, zastępującej licytację. Sprzedaż komisowa, zastępująca licytację, stosowana byłaby

w indywidualnych wypadkach i odbywałyby się w przedsiębiorstwie, którego towary zostały zasekwestrowane na rachunek wierzyciela;

c) w razie niemożności zastosowania procedury, wskazanej w p. b, zasekwestrowane towary względnie inne ruchomości winny podlegać sprzedaży licytacyjnej w składach urzędowych (licytacje na miejscu, w przedsiębiorstwach, w których dokonano sekwestru, powinny być wyłączone) względnie ofertowej sprzedaży przetargowej po najwyższych cenach, zaofiarowanych przez stających do przetargu.

4. — W zakresie polityki kredytowej wysunięto postulat, dotyczący możliwości dysponowania pomocą kredytową dla kupiectwa w B. G. K. bądź w P. K. O. Kredyty te, zdaniem kupiectwa, winny być ustalone w następujących typach: a) drobny kredyt finansowy, np. do 200 na jedno przedsiębiorstwo, udzielany za pośrednictwem spółdzielni kredytowych, przy 2 żyrach i terminie płatności do 30 dni; b) większy kredyt finansowy, udzielany bezpośrednio dla popierania inwestycji, zmniejszający koszty przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw (zbiorowe zakupy), dla konwersji wysokoprocentowych kredytów prywatnych (wyjątkowo) i t. p.; c) kredyt towarowy, w formie dyskonta weksli handlowych, przeznaczony dla tych miejscowości, gdzie normalny materiał wekslowy nie znajduje właściwego ujścia w bankach czy u dostawcy. Jednocześnie kupiectwo wypowiedziało opinię, że w polityce kredytowej państwowych instytucji bankowych winna być przeprowadzona zasada jednakowych obiektywnych warunków przy udzielaniu kredytów wszelkim formom handlu prywatnego bez szczególnego uprzywilejowania handlu spółdzielczego.

5. — W sprawie ubezpieczeń społecznych i czasu pracy postulatory kupiectwa idą w kierunku znowelizowania odnośnego ustawodawstwa przez: a) zrealizowanie zasady złagodzenia, przynajmniej na okres kryzysu, ciężarów, ponoszonych przez życie gospodarcze na rzecz ubezpieczeń społecznych, b) uregulowanie sprawy roszczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych.

6. — Przy przetargach państwowych oraz komunalnych i dostawach kupcy domagają się, ażeby byli traktowani na równi z wytwórcami pod następującymi warunkami: a) oferowany przez kupca towar jest analogiczny co do gatunku i nie droższy w porównaniu z towarem producenta; b) jednakowe zadośćuczynienie wszelkim innym wymaganiom dostawy względnie przetargu; c) stający do przetargu względnie reflektujący na dostawę kupiec jest branzystą w oferowanym towarze, co stwierdza zaświadczenie właściwej izby przemysłowo-handlowej.

7. — Odnośnie organizacji handlu zagranicznego zostały zgłoszone postulatory w kierunku:

a) zanalizowania, w związku z koniecznością utrzymania aktywności bilansu handlowego, obowiązującego obecnie schematu zwrotu ceł pod kątem widzenia celowości gospodarczej, możliwości wprowadzenia zmian i rozszerzenia listy towarów, korzystających ze zwrotów;

b) wzmocnienia działalności Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu w drodze zabezpieczenia dopływu stałych funduszy na pomoc dla eksportu; zwrócenia szczególnej uwagi na eksport pionierski artykułów przemysłowych średniego i drobnego przemysłu i rzemiosła; zapoczątkowania realizacji zadań kredytowych i ubezpieczeniowych, przewidzianych ustawą o Państwowym Funduszu Eksportowym;

c) analizy obowiązujących stawek taryfowych pod kątem widzenia eksportu i proporcjonalności stawki taryfowej do aktualnych obecnie cen towarów;

d) zrównoważenia ewentualnego udziału zawodowych organizacji rolniczych w związkach eksportowych odpowiednią reprezentacją izb przemysłowo-handlowych.

8. — Wysunięto postulat zaniechania dotychczasowego tolerowania rozwoju różnorodnych prymitywnych form handlu, jak

handlu ulicznego i domokrajnego oraz t. zw. handlu maskowanego, t. j. uprawianego przez wszelkiego rodzaju jądłodajnie, owocarnie, sprzedawców ulicznych i t. p. w godzinach zamknięcia właściwych sklepów odnośnej branży. Postulat ten napotkał częściowo sprzeciw drobnego handlu żydowskiego.

9. — Prócz wymienionych postulatów, których realizacją mogłaby się zająć państwowa polityka gospodarcza, zorganizowane kupiectwo zgłosiło akcję pomocy dla handlu w ramach własnych sił. W związku z powyższym, zdaniem kupiectwa, zrzeszenia kupieckie winny przystąpić do akcji pomocy dla handlu przez:

a) utworzenie we wszystkich większych miastach za pośrednictwem poszczególnych izb przemysłowo-handlowych komitetów ratunkowych kupiectwa, które miałyby na celu niesienie doraźnej indywidualnej pomocy członkom zrzeszeń kupieckich pod kątem przetrwania kryzysu gospodarczego;

b) powołanie do życia w większych miastach za pomocą lokalnych organizacji kupieckich biur pomocy dla usprawnienia przedsiębiorstw handlowych, które miałyby na celu: niesienie pomocy prawnej, prowadzenie buchalterji, urządzenie wystaw, organizację reklamy oraz udzielanie porad;

c) podjęcie na terenie właściwych izb przemysłowo-handlowych prac porozumiewawczych między handlem a przemysłem, handlem a rolnictwem oraz ewentualnie między handlem a bankami w celu wspólnego organizacyjnego uregulowania zagadnień spornych lub niewyjaśnionych.

Wobec oświadczenia kupiectwa, że chciałoby podjąć prace porozumiewawcze z przemysłem, obecny na posiedzeniu przedstawiciel zorganizowanego przemysłu zadeklarował ze swej strony gotowość odnośnej współpracy.

Pan Minister F. Zarzycki, zamykając konferencję, oświadczył że przedstawione przez kupiectwo postulatory zostaną szczegółowo zbadane i we wszystkich tych wypadkach, w których nie będą one kolidować z ogólnym interesem Państwa, zostaną w miarę możliwości zrealizowane. Następnie Pan Minister zakomunikował, że powoła specjalną komisję, złożoną z przedstawicieli poszczególnych organizacji kupieckich, która będzie miała na celu ułatwienie Ministerstwu Przemysłu i Handlu współpracy z kupiectwem w zakresie pomocy dla handlu.

M. Sz.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 9 do 22 marca r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	9 — 15/III		16 — 22/III		Wzrost
	zł	\$	zł	\$	
Psz eni ca					
Warszawa	27·37	3·07½	27·87½	3·13	+ 1·8
Poznań	24·43	2·74	24·75	2·78	+ 1·3
Lwów	26·50	2·97½	27·25	3·06	+ 2·8
Przeciętna	26·10	2·93	26·62	2·99	+ 1·9
Ż y t o					
Warszawa	25·18	2·83	25·35	2·84½	+ 0·6
Poznań	24·12	2·71	24·65	2·77	+ 2·1
Lwów	24·12½	2·71	25·00	2·81	+ 3·6
Przeciętna	24·47	2·75	25·00	2·81	+ 2·1
O w i e s					
Warszawa	23·55	2·64½	23·93	2·69	+ 1·6
Poznań	20·54	2·30½	21·29	2·39	+ 3·6
Lwów	24·87½	2·79	25·87½	2·90½	+ 4·0
Przeciętna	22·98½	2·58	23·69½	2·66	+ 3·0

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

Jęczmień browarowy					
Warszawa	23'75	2'67	24'17½	2'71½	+ 1'7
Poznań	24'25	2'72	24'25	2'72	—
Lwów	21'75	2'44	24'25	2'72	+11'4
Przeciętna	23'25	2'61	24'22	2'72	+ 4'1

Jęczmień zwykły					
Warszawa	22'31	2'50½	22'95	2'58	+ 2'8
Poznań	21'43	2'40½	21'50	2'41	+ 0'3
Lwów	19'00	2'13	19'00	2'13	—
Przeciętna	20'91	2'34½	21'15	2'37	+ 1'1

— Na rynkach zbóż chlebowych minął okres sprawozdawczy (od 14 do 19 marca) przy tendencji mocniejszej, przynosząc dalszą, jakkolwiek również niewielką, poprawę notowanych cen. Giełda warszawska zareagowała na zwwyżkę stosunkowo najmniej, dając w rezultacie tygodniowym niewielką zwwyżkę pszenicy i otrab żytnich, oraz nieco większą jęczmienia browarowego i przemiałowego. Na giełdzie poznańskiej poszły w górę ceny pszenicy, żyta, owsa oraz maki i otrab pszenicznych i żytnich, na gdańskiej zaś pszenicy i żyta, natomiast niektóre gatunki jęczmienia cenione były nieco niżej; ceny pozostałych zbóż i przetworów bez zmiany. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych tendencja była dość niejednorodna, naogół znaczniejsza; obroty nadal ograniczone.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytut wadon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska 28'00 — 28'50 (27'50 — 28'00), — zbiorana 27'25 — 27'75 (26'50 — 27'00), żytnia 25'00 — 25'50 (25'00 — 25'50), jęczmień brow. 23'75 — 24'75 (23'50 — 24'00), — przemiałowy 22'75 — 23'25 (22'00 — 22'50), owies jednolity 24'50 — 25'00 (24'00 — 25'00), — zbierany 22'50 — 23'00 (22'00 — 23'00), mąka pszenna luksusowa 45'00 — 50'00 (45'00 — 50'00), — pszenna 4/0 40'00 — 45'00 (40'00 — 45'00), — żytnia pełnow. 41'00 — 42'00 (41'00 — 42'00), — siłkowa 31'00 — 32'00 (31'00 — 32'00), — razowa 31'00 — 32'00 (31'00 — 32'00), otręby pszenne grube 16'00 — 17'00 (16'00 — 17'00), — pszenne średnie 15'00 — 16'00 (15'00 — 16'00), — żytnie 14'00 — 15'00 (14'00 — 14'50).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytut Poznań (jak wyżej): pszenica 24'50 — 25'00 (24'00 — 24'50), żytnia 24'75 (23'50 — 24'00), jęczmień brow. 23'75 — 24'75 (23'75 — 24'75), — przemiałowy 64 do 66 kg 20'50 — 21'50 (20'50 — 21'50), — 68 kg 21'50 — 22'50 (21'50 — 22'50), owies 20'75 — 21'25 (20'25 — 20'75), mąka pszenna 65%-owa wraz z workiem 37'50 — 39'50 (37'00 — 39'00), — żytnia 65%-owa z workiem 37'00 — 38'00 (36'00 — 37'00), otręby pszenne grube 15'00 — 16'00 (14'75 — 15'75), — pszenne średnie 14'00 — 15'00 (13'75 — 14'75), — żytnie 15'00 — 15'50 (14'50 — 15'00).

Gdańsk. — Notowano — w pułd. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica biała 15'25 — 15'50 (15'30), — czerwona 14'75 — 15'00 (14'75 — 14'85), żytnia 15'00 (14'80), żytnia na eksport 14'80 (14'75), jęczmień najprzedniejszy 14'75 — 15'60 (15'00 — 15'75), — średni 14'25 — 14'75 (14'50 — 15'00), — nastęwny 14'00 (14'00), owies najlepszy 13'00 — 14'00 (13'00 — 14'00), — średni 12'75 (12'75), otręby pszenne 9'25 — 9'50 (9'25 — 9'50), — żytnie 9'25 (9'25).

LEN I KONOPIE

— Rynek lnu i konopi kształtował się dość niejednorodnie; o ile dla lnu panowała tendencja nieco mocniejsza, o tyle ceny konopi zmniejszały, tracąc 5 — 10%.

Lwów. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco wagon Lwów: konopie czesane I gat. 15'50 — 16'50, — II gat. 12'50 — 13'00,

konopie surowe I gat. 10'00 — 11'00, — II gat. 8'00, pakuły konopne I gat. 7'50 — 8'00, — II gat. 5'50 — 5'75.

Lublin. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: len czesany gat. „0” 1'50 — 1'55, — gat. I 1'20 — 1'30, — gat. II 1'05 — 1'15, pakuły lniane czesane gat. „0” 0'75 — 0'80, — gat. I 0'60 — 0'65, — gat. II 0'40 — 0'60.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 14 do 19 marca 1932 r.

— Ogólna sytuacja na giełdzie warszawskiej nie uległa w okresie sprawozdawczym większym zmianom; wprawdzie ilość notowanych akcji wzrosła, a wśród nich ukazały się akcje, ostatnio bardzo rzadko notowane, jednak transakcje niemi nie przybrały większych rozmiarów, a obroty nadal koncentrowały się na akcjach Banku Polskiego. Dla popularniejszych akcji panowała tendencja nieco słabsza.

Wahania kursowe notowanych akcji były następujące: akcje Banku Polskiego straciły w rezultacie tygodniowym zł 1'50; od długiego czasu nienotowane akcje Warsz. T-wa Kopalń Węgla cenione były nieco wyżej; to ostatnie dotyczy również akcji Rudzkiego, podczas gdy pozostałe z notowanych akcji z grup przedsiębiorstw metalurgicznych zmniejszały: Lilpopy o zł 0'25, Starachowice o zł 1'75, tracąc większą część zwwyżki tygodnia poprzedniego. Bez zmiany pozostał kurs Ostrowca, nieco zaś niżej cenione były oddawna nienotowane akcje „Zieleniewski i Fitzner-Gamper”. Poza tem obracano akcjami Haberbuscha i Schielego, które poważnie zwyczajowały (+ zł 10'00).

Zainteresowanie akcjami na giełdach prowincjonalnych było w okresie sprawozdawczym nadal niewielkie; przy ograniczonych obrotach kursy naogół mało się różnią od ostatnich notowań.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 19/III
Bank Polski	zł 100	86'00	84'50	84'50
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	zł 100	15'00	15'00	—
Lilpop	zł 25	14'50	14'50	—
Ostrowiec — serja B I—III em.	zł 50	30'50	30'50	30'50
Rudzki i S-ka	zł 50	7'50	7'50	—
Starachowice	zł 50	7'25	6'75	—
Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100	10'00	10'00	—
Haberbusch i Schiele	zł 100	60'00	60'00	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksymum i minimum — w zł; w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Jaworzno — 9'30 (8'50 — 8'25), Bank Polski — 83'50.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Chodorów — 89'00, Tresp — 80'00 (80'00), Gazy Wschodnie 8'00 — 7'75.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 87'00 — 85'00 (86'50 — 85'00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ RADY KOLEJOWEJ W OSTATNIEM TRZECIELECIU. — Ukazanie się w druku sprawozdania Państwowej Rady Kolejowej za okres od 1/V 1928 r. do 1/V 1931 r. daje możliwość odtworzenia obrazu działalności tej organizacji, powołanej do życia ustawą z dn. 15/IV 1921 r. „w celu rozważania zagadnień z dziedziny kolejnictwa jako organ doradczy i opiniodawczy przy Ministrze Kolei”.

W ciągu ostatniego trzeciego P. R. K. odbyła 5 posiedzeń plenarnych. Treść tych posiedzeń wypełniały zawsze przemówienia Ministra Komunikacji, obrazujące stan gospodarki kole-

jowej w okresie ubiegłym oraz zamierzenia na przyszłość, sprawozdania przewodniczących 3 komitetów wykonawczych P. R. K., mianowicie: Eksploatacyjnego, Nowobudujących się Kolei i Taryfowego — o dokonanych pracach wraz z przedłożeniem do zatwierdzenia plenum P. R. K. odnośnych wniosków, dokonanie z pośród członków P. R. K. wyborów przewodniczących tychże komitetów oraz ich zastępców, wreszcie wysłuchanie sprawozdań przedstawicieli dyrekcyjnych rad kolejowych. Właściwa praca P. R. K. ześrodkowana była głównie w czynności komitetów wykonawczych.

Komitet Eksploatacyjny, pozostający pod kierownictwem Inż. A. Dunina-Slepsć, odbył w ciągu kadencji 12 posiedzeń, a ponadto powołał do życia 5 osobnych komisji dla opracowania zagadnień specjalnych, mianowicie: do spraw finansowo-budżetowych, inwestycyj, komercjalizacji P. K. P., przepisów bocznicy oraz regulaminów przewozowych.

Najwięcej uwagi poświęcił Komitet doniosłej sprawie komercjalizacji P. K. P., pobierając uchwałę o konieczności: 1) prowadzenia przedsiębiorstwa P. K. P. na zasadach ściśle handlowych, 2) wyodrębnienia zarządu przedsiębiorstwem P. K. P. z administracji ogólnopaństwowej w postaci Generalnej Dyrekcji z pozostawieniem Min. Komunikacji władzy nadzorczej nad przedsiębiorstwem i 3) włączenia do Min. Komunikacji innych dróg i środków komunikacyjnych. Równocześnie jednak Komitet zastrzegł, że zasada, wyrażona w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej, iż wszelkie ulgi w taryfach i opłatach przewozowych mogą być przyznawane „tylko w granicach opłacalności przedsiębiorstwa”, nie może stanowić przeszkody do udzielania ulg taryfowych nawet poniżej kosztów przewozów, jeżeli tego wymaga potrzeba Państwa lub „interesy gospodarstwa społecznego”.

Poza tem Komitet Eksploatacyjny powziął szereg uchwał, domagających się obniżenia opłat za bocznice, redukcji kosztów administracyjnych za roboty, wykonywane przez warsztaty kolejowe dla osób prywatnych, przedłużenia czasu, wolnego od postojowego, dla wagonów, przedstawionych kopalniom węgla, a równocześnie wysunął żądanie zwiększenia kredytów na zakup nowych wagonów osobowych i towarowych, wagonów lodowni, wagonów o wielkiej pojemności lub ładowności i t. p. oraz powołania do życia Biura Propagandy Turystycznej P. K. P. z odpowiednim budżetem dla celów propagandowych.

Komitet Nowobudujących się Kolei, pracujący pod przewodnictwem Inż. S. Rybickiego, odbył 9 posiedzeń oraz 2 posiedzenia wspólne z Komitetem Eksploatacyjnym i wyłonił 2 komisje ściślejsze: dla rozważenia planu rozbudowy linii kolejowych oraz dla spraw inwestycyj, niezbędnych do usprawnienia ruchu osobowego i towarowego.

Pierwsza komisja ustaliła kolejność budowy 2.300 km nowych linii, dla wykonania której niezbędny jest fundusz przeszło zł 2 miljard., druga zestawiała preliminarz niezbędnych inwestycji na istniejących kolejach (wzmocnienie nawierzchni, zwiększenie przelotności, rozbudowa węzłów oraz stacji rozrządowych i granicznych, urządzeń ładunkowych, zamówienie nowego taboru, blokada stacji, hamulce i sprzęgła samoczynne i t. p.) na sumę również około zł 2 miljard.

Komitet zastanawiał się dalej nad skoordynowaniem ruchu kolejowego i samochodowego i powziął uchwałę, iż, uznając potrzebę uporządkowania ruchu samochodowego w drodze zarządzeń prawnych, zastrzega się jednak przed stosowaniem takich środków, któreby mogły krępować inicjatywę prywatną w rozwoju tego ruchu, a były podyktowane tendencją ochrony przed jego współzawodnictwem państwowych przedsiębiorstw komunikacyjnych (a więc w pierwszym rzędzie P. K. P.).

Komitet Taryfowy odbył pod przewodnictwem P. Br. Chodkiewicza 14 posiedzeń i powołał do życia 3 specjalne komisje: 1) w sprawie regulaminów przewozu osób i towarów, 2) dla współpracy z Biurem Reformy Taryf nad projektem nowej taryfy towarowej, 3) dla zbadania, jaki wpływ na życie gospodarcze kraju wywarła zreformowana taryfa i jakie ulgi taryfowe są potrzebne dla złagodzenia skutków obecnie przeżywanego kryzysu.

Najwydatniej pracowała komisja druga, przy udziale której Biuro Reformy Taryf opracowało w ciągu 17 miesięcy kompletny projekt nowej taryfy towarowej. Ale plenum Komitetu zdecydowało tę pracę w maju 1929 r., żądając odroczenia wszelkiej podwyżki taryf do jesieni 1929 r., a następnie przeprowadzenia jej etapami z tem, że podwyżka taryf wewnętrznych nie

powinna przekraczać w pierwszym okresie 10%, taryfy eksportowe zaś pozostaną bez zmiany.

Ministerstwo Komunikacji nie mogło podzielić tego stanowiska, i nowa taryfa została wprowadzona w życie z dn. 1/X 1929 r. w postaci projektowanej.

Negatywnie musiało się Min. Komunikacji ustosunkować i do wniosków trzeciej komisji, która uznała, iż dla zneutralizowania ujemnych skutków przesilenia gospodarczego P. K. P. powinny udzielić w 1930 r. ulg taryfowych na ogólną kwotę zł 142 miljn., dla pokrycia zaś tego niedoboru w dochodach proponowała podwyższyć taryfę osobową i bagażową o zł 13 miljn.

Ostatnia propozycja była nie do przyjęcia, gdyż taryfa osobowa polska jest już dziś wyższa od taryfy kolei austriackich i rumuńskich, a ponadto ruch osobowy już przy obecnej taryfie zmniejszył się znacznie wskutek depresji gospodarczej. A że równocześnie proponowane niższe taryfy towarowe nie obiecywały zwiększenia przewozów, mogącego skompensować ubytek wpływów, przeto Min. Komunikacji zmuszone się widziało zredukować żądane niższe taryfowe ze zł 142 miljn. do zł 750 tys.

Pomimo tych sporadycznych wypadków przeciwstawienia się domaganiom Komitetu Taryfowego Min. Komunikacji na ogólną ilość kilkuset wniosków, zgłoszonych przez Komitet w ciągu ostatniej kadencji z żądaniem zmian taryfowych, uwzględniło znaczną ich większość, przyznając naogół niższe taryfowych na sumę kilkunastu milionów złotych.

W przytoczonym obrazie działalności P. R. K., działalności naogół ożywionej i wielostronnej, uderza jeden szczegół, uwiadczający się w uchwałach wszystkich 3 komitetów Rady. Jest nim stawianie w stosunku do P. K. P. żądania najprzeróżniejszych świadczeń na rzecz rolnictwa, przemysłu i handlu, świadczeń, idących w dziesiątki i setki milionów złotych, a równocześnie odmówienie kolei prawa nawet obrony własnych interesów, jako przedsiębiorstwa przewozowego.

Tak np. Komitet Eksploatacyjny, wymagający zakupu nowego taboru, zwiększenia szybkości biegu pociągów, znacznych nakładów na propagandę turystyczną, a żądający ponadto obniżenia opłat bocznicy, ulg dla prywatnych zamówień w warsztatach, przedłużenia czasu, wolnego od opłat postojowych, i t. d., ogranicza równocześnie jedynie słuszną zasadę — udzielanie ulg taryfowych tylko w granicach opłacalności przedsiębiorstwa — przez wysunięcie niebezpiecznej tezy stosowania ulg taryfowych nawet poniżej kosztów własnych, jeżeli tego wymagać będzie interes gospodarstwa społecznego, a więc i każdej poszczególnej gałęzi przemysłu.

Komitet Nowobudujących się Kolei przewiduje konieczność wydania na cele budowy nowych linii i na inwestycje istniejących zł 4 miljard., ale też zaraz wypowiada się przeciwko takiemu usławowemu reglamentowaniu ruchu samochodowego, które miałyby na celu ochronę P. K. P. przed skutkami nielojalnej jego konkurencji.

Komitet Taryfowy szczyci się, że 80% jego wniosków zostało uwzględnionych przez Min. Komunikacji, ale nie wspomina, że 99% tych wniosków uwzględnionych dotyczyło niższych taryf, lub ulg w warunkach przewozowych i że charakter Rady, jako organu doradczego przy Ministrze, nabrał w ten sposób cechy jednostronnej, bo nie doradził Ministrowi, gdzie ma szukać źródła dochodu, jeżeli już nie dla należytej rozbudowy i usprawnienia aparatu kolejowego, to chociażby dla dokończenia odbudowy zniszczeń wojennych z przed 12 lat.

Ta właśnie jednostronność działalności P. R. K. była główną przyczyną złożenia w końcu r. ub. do ciał ustawodawczych noweli, mającej na celu ograniczenie roli Rady do organu wyłącznie opiniodawczego w sprawach, przedłożonych jej przez Ministra Komunikacji.

J. G.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

POMOC DLA GDYNI. — Stałe zainteresowanie i opieka, jaką Rząd otacza zagadnienie portu i miasta Gdyni, znalazły znów swój wyraz w ostatnich uchwałach Rady Ministrów z dn. 22 b. m., dotyczących zapewnienia miastu warunków i podstaw dalszego rozwoju. Uchwały te, z uwagi na wyjątkowe znaczenie Gdyni dla całokształtu gospodarstwa narodowego, zmierzają przede wszystkim do ześrodkowania w Prezydjum Rady Ministrów prac nad ogólnym planem dalszej rozbudowy miasta i stworzeniem podstaw dla wykonania tego planu, następnie — w kierunku udzielenia Gdyni ulg w spłatach rat i procentów w bankach państwowych oraz zapewnienia jej dalszej pomocy finansowej.

Duże znaczenie posiada również uchwała, polecająca Ministrowi Robót Publicznych opracowanie ustawy o nadaniu Gdyni na własność gruntów państwowych, leżących w sferze jej interesów budowlanych, oraz zapewniająca już obecnie możliwość użytkowania tych gruntów. Mają być również opracowane ustawy o wyłączeniu gruntów m. Gdyni na cele użyteczności publicznej, oraz ustawy o sposobie i trybie budowy ulic i placów m. Gdyni, mające na celu rozbudowę miasta.

Wreszcie Rada Ministrów wypowiedziała się za koniecznością udzielenia (w miarę możliwości) Gdyni koncesyj rentownych, jak np. koncesji wodociągowej na terenie miasta i portu, budowy i eksploatacji składów wolnocłowych i t. p., a to w celu podniesienia dochodowości miasta i uzyskania przezeń w tej drodze podstaw dla dalszej rozbudowy i inwestycji.

Wszystkie te uchwały zostały powzięte w wyniku szeregu narad i konferencji, przeprowadzonych w ostatnich tygodniach w poszczególnych Ministerstwach i Prezydjum Rady Ministrów przy współudziale Komisarza Rządu m. Gdyni.

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W LUTYM 1932 R.¹⁾ — Praca portu gdyńskiego jest coraz bardziej pod znakiem kryzysu. Razem z całą Polską, przed którą stają coraz to nowe ciężkie kłopoty gospodarcze, oba jej porty, Gdynia i Gdańsk, utraciły cały szereg przeładunków. Obroty w pierwszej linii węglem, następnie rudami żelaznymi, fosforytami, złomem, drzewem, cukrem oraz szeregiem innych artykułów, stanowiących podstawę pracy portów polskich — maleją katastrofalnie, a czasem nawet znikają całkowicie. Zmiany sytuacji są przytem nieraz tak raptowne i dalsze perspektywy tak niepewne — że wszelkie porównania liczb często stają się niemiarodajne. Dla ścisłości dodać należy, że nie tylko nasze porty są w tej sytuacji. Wszędzie sytuacja w handlu morskim, a więc w pracy portów i żegluga, jest oceniana jako wężej niż ciężka.

W lutym w Gdyni obroty ogólne (wyłącznie zamorskie) wynosiły 301.162 t. Od października obroty zamorskie portu stale zmniejszają się, wykazując następujący szereg liczb: 547.002; 517.262; 468.026; 380.176, wreszcie 301.162 tonn. Ogółem więc w tym czasie obroty portowe zmniejszyły się o ok. 45%. Niewątpliwie część tego spadku należy położyć na karb zimowych miesięcy, w których zawsze daje się zauważyć w portach Bałtyku zmniejszenie obrotów. W marcu natomiast, a tem bardziej w kwietniu i w następnych miesiącach, zwykle następuje ożywienie. Sytuacja w r. b. jest tak wyjątkowa, że w najbliższych miesiącach można oczekiwać raczej pogorszenia niż polepszenia.

Ruch statków w lutym, oczywiście, również zmalał: na wejściu znotowano 188 statków (w styczniu 220) o pojemności 159.795 (206.871) nrt, na wyjściu również 188 statków (215) o pojemności 162.304 (204.237) nrt. Średni tonnaż statku, zawiązającego do portu w Gdyni, zmniejszył się z 945 na 857 nrt, na co m. in. wpłynęła większa w lutym ilość małych śledziowców. Średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie, zmniejszyła się z 23 na 21. Skrócił się także średni czas postoju statku w porcie: z 71'6 na 65'4 godzin. Kolejność bander jest prawie że bez zmian: Szwecja, Polska, Danja, Niemcy, Norwegja. W poprzednim miesiącu jedynie dwa ostatnie państwa figurowały w odwrotnej kolejności. Poza tem zwrócić należy uwagę na to, że Polska znowu zbliża się do Szwecji.

Podana wyżej liczba obrotu towarowego (w lutym wyłącznie zamorskiego) — 301.162 t. powstaje z następujących liczb szczegółowych (w tonnach):

Przywóz		Wywóz	
Owoce świeże	1.724	Żyto	1.060
Owoce suszone	427	Ryż wyluszczonej	171
Kawa, kakao, herbata	383	Mąka (prócz ryżow.)	304
Tytoń	1.666	Mąka ryżowa	309
Śledzie	1.440	Cukier	12.535
Żużle Thomasa	2.750	Bekony	4.793
Skóry	76	Wędliny	713
Nasiona oleiste	520	Stupy telegraf.	356
Oleje mineralne	91	Węgiel eksportowy	243.895
Żelastwo (złom)	135	„ bunkrowy	11.642
Miedź	254	Koks	300
Wyroby żel. i stal.	12	Sole potasowe	962
Maszyny, aparaty i części	126	Nawozy azotowe	4.350
Samochody i części	9	Szyny kolejowe	1.471
Celuloza	202	Cynk	3.221
Papier	1.401	Wyroby żel. i stal.	147
Bawełna	950	Papier	1.076
Wełna	282	Wyr. włókniste	51
Różne	482	Różne	866
		Razem:	288.232
Razem:	12.930		

Blizsza analiza powyższych liczb w odniesieniu do przywozu wykazuje w dalszym ciągu brak towarów masowych: w styczniu nadszedł jeden statek z fosforytami, w lutym — jeden statek z tomasyną (2.750 t). Reszta natomiast przywozu — to przeważnie akwizycja ostatnich czasów, przyczem w znacznym stopniu jest to cenna drobnica. Obrót drobnicą ożywia się w Gdyni coraz bardziej i zapowiada się coraz lepiej. Pociąga on ze sobą powstawanie nowych linii regularnych, pociąga do portu kupców, zapełnia składy portowe. Te wszystkie objawy sprawiają w Gdyni, że w porcie jest ruch i życie pomimo zmniejszenia obrotu towarami masowymi. Szczególnie może interesująca jest przywóz świeżych owoców południowych, który w r. ub. nie istniał prawie wcale (238 t). Preferencyjne cła morskie na jabłka, pomarańcze, cytryny i banany sprawiły, że towary te poszły na Gdynię: w drugiej połowie stycznia przywieziono 399 t, w lutym — 1.724 t, w marcu zaś spodziewane są jeszcze większe ilości. Owoce idą przeważnie bezpośrednio z krajów produkcji: jabłka ze Stanów Zjednoczonych, pomarańcze i cytryny z Włoch, Hiszpanji i Syrii. Sezon dla części owoców niedługo się skończy, dla innych natomiast będzie trwał nadal. Sezon owoców suszonych, których w lutym przywieziono 427 t, jest na ukończeniu i wznowi się, dopiero we wrześniu. Import towarów kolonialnych zwiększa się, chociaż w powolniejszym tempie: w 1931 r. przywieziono 308 t kawy, kakao i herbaty. W styczniu r. b. widzimy 185 t, w lutym zaś 383 t. I tu oczekiwany jest większy ruch. W lutym nadeszły większe transporty tytoniu, a w szczególności transport całokreślowy z Triestu. Ogółem przywieziono w tym miesiącu 1.666 t tytoniu, w marcu zaś spodziewane są znowu spore ilości. Przywóz śledzi (1.440 t) zaczyna nabierać cech regularności. Sprowadzane są przeważnie świeże śledzie norweskie dla krajowych fabryk konserw rybnych, a poza tem śledzie solone, m. in. śledzie z połowów statków polskich. Olejarnia Gdyńska otrzymała nowy transport siemienia lnianego bezpośrednio z Ameryki Południowej (520 t). Ożywił się nieco przywóz miedzi (254 t), gdzie także jest zapowiedź koncentracji przywozu w porcie gdyńskim. Bardzo ładnie rozwija się obrót tranzytowy papierem fińskim, nadchodzącym do Gdyni z Helsingforsu na statkach Linji Bałtyckiej P. P. „Żegluga Polska” i wchodzących stąd przeważnie na Lewant statkami Svenska-Orient-Line. W lutym sprowadzono w ten sposób do Gdyni 1.401 t, wysłano zaś 1.076 t. Ożywił się przywóz bawełny (950 t), oraz zaczyna się przywóz wełny (282 t). Poza tem pojawiają się w przywozie przez Gdynię rozliczne nowe artykuły wybitnie drobnicowe, przedtem w porcie nieznanne lub mało znane: orzechy, migdały, pieprz i inne korzenie, skóry, tłuszcze i oleje zwierzęce i roślinne, smary, maszyny i aparaty etc.

W wywozie pozycja najważniejsza — węgiel, jest właśnie sprawcą spadku liczb ogólnych. W lutym węgla razem z bunkrem załadowano na statki 255.536 t wobec 341.782 t w miesiącu poprzednim, który był znowu dużo gorszy od prze-

¹⁾ Dane za styczeń — p. zesz. 9/1932, str. 254.

ciętnego miesiąca r. ub. Przyczyny tego smutnego zjawiska są powszechnie znane, zapowiedzi zaś na dalsze miesiące nie są pocieszające. Drugi nasz masowy towar eksportowy — cukier — dał w lutym 12.535 t wobec 18.987 t w styczniu. I tutaj mamy więc spadek — zresztą normalny dla obecnego okresu roku. Mały jednak dowóz świeżych cukrów do magazynów portowych jest zapowiedzią poważnie zmniejszonych obrotów i tym artykułem w r. b. Żyta wywieziono 1.060 t. Wychodzą ostatnie zapasy żyta z silosu Olejarni Gdynskiej, która zapewne wogóle zaprzestanie wywozu zboża. Zanim więc właściwy elewator zbożowy nie zostanie zbudowany w Gdyni, port gdynski nie może liczyć na większe obroty zbożem. Bekony natomiast (4.793 t) i wędliny (713 t) idą wciąż dobrze. Eksport jaj i masła, jak zwykle o tej porze roku, ustał prawie całkowicie. Eksportu drzewa niema. Mały jest również wywóz przetworów Łuszczarni Ryżu, która wyprzedzała już prawie całkowicie zapasy z produkcji r. ub. Eksport ziemniaków rozpocznie się dopiero w końcu marca. Wysły 3 statki (4.350 t) z nawozami azotowymi, 1 statek (962 t) z solami potasowymi, 1 statek (1.471 t) z szynami kolejowymi i 1 statek z pełnym ładunkiem cynku, którego w lutym wysłano więcej niż zwykle (3.221 t).

Ruch pasażerski był w dalszym ciągu minimalny: wyjechało do Anglii i Ameryki 351 osób, przyjechały, wyłącznie prawie z Ameryki — 183 osoby.

RYNEK FRACHTOWY. — Głównym podtrzymaniem armatorów był w ub. tygodniu rynek La Platy, gdzie zakontraktowano ogółem 51 statków o łącznym tonnażu 328.600 t przy stawkach, zwykłych od 6 d na tonie; zapotrzebowanie tonnażu obejmowało ładunki po maj.

Ostatnio notowane ożywienie na rynku australijskim osłabło,

prawdopodobnie naskutek zmniejszenia zapotrzebowania przez konsumpcyjne rynki europejskie. Natomiast na rynkach Dalekiego Wschodu panowała mocniejsza tendencja, zwłaszcza na załadunki w marcu; stawki zwykowały, płacono sh 27/6 z Władystoku do portów Kontynentu na marzec, sh 25/9 do 26/3 na kwiecień.

Widoki na utrzymanie zainteresowania tonnażem pod ładunki zbożowe do Europy wydają się być pomyślne w związku z wiadomościami, iż w ub. tygodniu Włochy podwyższyły kontyngent zboża zagranicznego o 10%, Niemcy mają wkrótce zmniejszyć podatek od wwozu zboża, a Francja zwiększyła swój kontyngent z 25% na 30%. Poza tem rynki odczuwają ulgę wobec zaniku rosyjskiej konkurencji oraz stosunkowego ustabilizowania się walut.

Na rynku północno-amerykańskim spokój, jedynie z Kuby i Santo Domingo zakontraktowano kilka statków, przyczem za statki większego typu płacono z Kuby sh 15/3 do 15/6 przy załadunkach w kwietniu do portów Anglii i Kontynentu, do Hong-Kong \$ 425.

Rynek dunajski był nieczynny z powodu trudności lodowych. W portach czarnomorskich południowej Rosji panował kompletny zastój.

Eksport węgla angielskiego wykazuje pewne ożywienie, jednakże z powodu nadmiernej podaży tonnażu stawki frachtowe miały tendencję niżkowną.

Na rynku Gdynia-Gdańsk sytuacja frachtowa uległa dalszemu pogorszeniu. Eksport węgla w dalszym ciągu kurczy się. Zakontraktowanych zostało kilka statków do zachodnich portów Włoch po stawkach od sh 8 do 8/3, a do portów Adriatyku po sh 9.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWA:

Upoważnienie Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy — ust. z dn. 17/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 22, poz. 165).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW:

Rozdział ostatecznych kontyngentów cukru na czas od 1/X 1931 r. do 30/IX 1932 r. pomiędzy poszczególne cukrownie — rozp. Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 2/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 21, poz. 158).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

29 marca:

— „Gafota” Lwowska Fabr. Obuwia, S. A. — o g. 18 w lok. Pol. B-ku Przemysłowego we Lwowie.

2 kwietnia:

— „Przetwórnia Olejów Roślinnych”, S. A. — o g. 16½ w lok. Ś-ki w Radomiu, Piłsudskiego 4.

4 kwietnia:

— „Elektrownia Okręgu Warszawskiego”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 94.

— „Bank Polska Kasa Opieki”, S. A. — o g. 11 w lok. P. K. O. w W-wie, Jasna 9.

5 kwietnia:

— Sp. Akc. Budowy Domów „Osaga” w Gnieźnie, S. A. — o g. 17 w lok. Hotelu Francuskiego w Gnieźnie.

— T-wo Akc. Budowy i Eksploatacji Domów „Wegan”, S. A. — o g. 13 u Not. St. Jurkiewicza w W-wie, Kapucyńska 6.

— T-wo Handlu Papierem Bracia Turkieltaub”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Przejazd 5.

— „Era” Polskie Zakłady Elektrotechniczne we Włochach pod Warszawą, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki we Włochach, ul. Inżynierska.

— „Fabryka Porcelany i Wyrobów Ceramicznych

w Ćmielowie”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 95, m. 15.

7 kwietnia:

— Drukarnia „Lech”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Gnieźnie, Chrobrego 2.

— Przemysł Bieliźniany „Asko” A. Strassman i S-Ka, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Chłodna 5.

— „Polski Przemysł Wódczany”, S. A. (dawn. Zakł. Przem. Winkelhausen) — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Dobra 48/50.

— „Radomska Rolna S. A.” — o g. 12 w lok. S-ki w Radomiu, Focha 2.

8 kwietnia:

— Fabr. Wyrobów Galanteryjnych „Trocac”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki, w W-wie, Długa 50.

9 kwietnia:

— Tow. Zakładów Chemicznych „Strem”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Mazowiecka 75.

— „Sp. Akc. Budowy i Eksploatacji Zakładów Kąpielowych w Polsce, S. A. — o g. 19½ w lok. S-ki w W-wie, Krak.-Przedm. 16.

— „Radomska Przędzalnia Lnu”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Radomiu, Marywilska 12.

— Fabryka Maszyn „S. Waberski i S-Ka”, S. A. — o g. 16 u Not. R. Jelnickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— „Warszawskie Fabryki Śrub i Drutu J. Wołanowski”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Gliniana 5.

— „Polski Bank Handlowy”, S. A. — o g. 13½.

— „Wschodnio-Galicyskie Koleje Lokalne”, S. A. — o g. 10 we Lwowie, Andrzej Potockiego 11.

— „Warszawski Młyn Parowy”, S. A. — o g. 12 w W-wie, Objazdowa 2.

— „J. D. Potocka Synowie”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Będzinie-Małobądzu.

— T-wo Ubezpieczeń „Przezorność”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, pl. Małachowskiego 4.

— „R. Dratt i S-Ka, Fabr. Maszyn Rolniczych i Odlewania Żelaza w Chełmie”, S. A. — o g. 17 u Not. J. Grabińskiego w Chełmie, Sienkiewicza 5.

— „Zakłady Ceramiczne i Fabryka Pieców przedtem L. i C. Hardtmuth”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki we Lwowie, Senatorska 11.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

MONOPOLE

W PRZEDEDNIU REWIZJI GOSPODARKI SPIRYTUSOWEJ — p. str. 369.

KREDYT

OBRÓT KREDYTOWY BANKÓW Z ZAGRANICĄ W 1931 R. — Obrót kredytowy banków polskich z zagranicą przyniósł w rezultacie duże przemiany w stanie zadłużenia i wiarytelności banków w stosunku do zagranicy. Przemiany te miały swe źródło częściowo w sytuacji wewnętrznej: kurczenie się produkcji i obrotów gospodarczych powodowało niemożność odpowiedniego zatrudnienia kapitałów zagranicznych, a stąd i chęć spłaty ich przez banki, przedewszystkiem zaś jednak — w sytuacji zewnętrznej; załamanie się walut i głębokie wstrząsy, jakim ulegała bankowość i rynki pieniężne wielu krajów — powodowały dążność do likwidacji węzłów kredytowych, i banki krajów, udzielających kredytów naszej bankowości, względnie pośredniczących w udzielaniu kredytów, wycofywały je względnie — dla zapewnienia sobie większej ich płynności — przenosiły z lokat terminowych na bezterminowe. Kurczeniu ulegały również lokaty banków polskich zagranicą — wobec konieczności upłynnienia aktywów naskutek odpływu wkładów z banków.

Odpływ kredytów zagranicznych z banków polskich, które do 1930 r. były stale i pokaźnie zasilane kredytami zagranicznymi, był bardzo poważny, nie przybrał jednak zbyt wielkich rozmiarów ze względu na to, że banki polskie w okresie zaciągania tych kredytów prowadziły politykę ostrożną, zadłużając się w instytucjach mocnych, odpornych na mogące ujawnić się trudności, i to w znacznej większości terminowo, co pozwalało na uniknięcie konsekwencji nastrojów panicznych i na spokojną mobilizację środków, potrzebnych na spłatę wymówionych kredytów. Ważkim czynnikiem, hamującym odpływ kredytów zagranicznych z banków polskich, był fakt, że często wierzycielem instytucji był jej właściciel, który oczywiście w tym wypadku nie mógł brać na uwagę tylko swych interesów jako wierzyciela; sytuacja taka wynikała z poważnego uczestnictwa kapitałów zagranicznych w polskich bankach prywatnych.

Rozwój zagranicznych zobowiązań i należności banków polskich w 1931 r. ilustrują następujące liczby ogólne (w miljn. zł), przyczem w poniższych danych (Min. Skarbu) uwzględnione są zarówno banki państwowe, jak i banki akcyjne, domy bankowe i większe spółdzielnie:

	Zobowiązania	Należności
31/XII 1930	640·0	182·8
31/III 1931	621·4	163·5
30/VI "	658·9	157·4
30/IX "	434·6	138·9
31/XII "	400·9	141·7

Jak widzimy, spadek zadłużenia zaczął się już w I kwartale r. ub. (ściślej już w końcu 1930 r.), ale przybrał on narazie rozmiary niewielkie i był spowodowany głównie przyczynami wewnętrznymi. Gwałtowny spadek zadłużenia nastąpił dopiero w II półroczu 1931 r., a to dlatego że dopiero w czerwcu i lipcu rozpoczęły się zaburzenia na zagranicznych rynkach pieniężnych, które więc mogły odbić się na kredytach banków polskich dopiero w III kwartale, a poza tem dlatego, że terminowe lokaty w bankach polskich mogły ulec wycofaniu dopiero po upływie odpowiedniego okresu czasu od chwili wypowiedzenia. Zauważyć przytem należy, że główny odpływ kredytów przypadł na III kwartał, kiedy zmniejszyły się one do $\frac{2}{3}$ poprzedniej wysokości, natomiast już w IV kwartale odpływ był nie tak wielki, czyli że załamanie się waluty angielskiej i walut skandynawskich i związane z tem perturbacje nie odbiły się specjalnie na obrocie kredytowym banków polskich z zagranicą.

Należności zagraniczne banków polskich wykazują od początku 1931 r. spadek, zahamowany dopiero w IV kwartale. Spadek ten wywołany był głównie potrzebami płatniczymi banków wobec odpływu wkładów oraz realizacją zapasów pieniędzy zagranicznych — w niektórych wypadkach w obawie przed dewaluacją.

Właściwy obraz obrotu kredytowego banków polskich z zagranicą daje następujące zestawienie szczegółowe (w miljn. zł):

	31/XII 1930	31/III 1931	30/VI 1931	30/IX 1931	31/XII 1931
Zobowiązania	640·0	621·4	658·9	434·6	400·9
Bezterminowe	155·5	152·3	184·6	122·8	117·8
w tem:					
natychniast płatne	111·7	110·6	123·9	89·3	85·8
Terminowe	355·9	360·8	353·1	191·3	173·2
w tem:					
do 3 mies.	183·5	198·8	199·4	133·2	100·2
3 — 6 mies.	146·1	133·4	121·9	27·9	55·7
Kredyty pocztowe	25·5	18·8	17·5	9·9	8·3
Redyskonto dewiz	36·9	38·8	35·0	19·2	10·8
R/ki z central. i z oddział.	66·3	50·6	68·8	91·4	90·9
Należności	182·8	163·5	157·4	138·9	141·7
Bezterminowe	93·3	76·0	66·0	56·8	60·9
w tem:					
natychn. płatne	90·7	68·7	58·9	50·0	54·2
Terminowe	19·7	27·7	26·0	24·5	12·0
We/sle pł. zagr.	25·7	18·6	26·1	18·9	31·1
Banknoty i pien. zagr.	29·4	28·1	21·6	20·4	18·3
Czeki i przekazy	7·5	7·8	9·5	3·7	2·3
Kredyty pocztowe	0·9	0·6	0·3	0·3	0·2
R/ki wł. oddz. zagr.	6·2	4·8	8·1	14·2	16·9

Jak widzimy, kredyty bezterminowe zagranicy (zwłaszcza zaś natychmiast płatne) wykazały w I połowie 1931 r. dość znaczną zwyżkę, a dopiero w III kwartale spadły gwałtownie, bo mniej więcej o $\frac{1}{3}$, zniżkując zresztą — choć już znacznie słabiej — i w IV kwartale — i osiągając ostatecznie kwotę, stanowiącą mniej więcej $\frac{4}{5}$ kwoty na początku roku. Kredyty terminowe przez I półrocze były prawie ustabilizowane, w II półroczu zaś skurczyły się do połowy, przyczem i tutaj gros spadku przypada na III kwartał. Zaznaczyć należy, że kredyty dłużeterminowe — z terminem ponad 6 miesięcy — obniżyły się w ciągu roku z zł 26·3 miljn. do zł 17·4 miljn., t. j. prawie o $\frac{1}{3}$; kredyty z terminem 3 — 6 miesięcy spadały od początku roku, przyczem po olbrzymiej zniżce w III kwartale, w IV kwartale wzrosły — podwajając się i osiągając w rezultacie 38% sumy z początku roku; kredyty o najkrótszych terminach — do 3 miesięcy — wykazały przez I półrocze wzrost o ok. 6%, poczem w III kwartale spadły o $\frac{1}{3}$, w IV kwartale zaś — o dalszą $\frac{1}{6}$, wykazując ostatecznie 55% stanu na początku roku. Największej więc redukcji uległy kredyty z terminami średnimi — 3 — 6 miesięcy, najmniejszej — kredyty dłużeterminowe. Podkreślić poza tem należy bardzo silny spadek w 1931 r. kredytów redyskontowych oraz znaczny wzrost (w II i III kwartałach) sald kredytowych rachunków banków zagranicznych w swych oddziałach w Polsce; dotyczy to głównie banków niemieckich — w związku z runem na nie po wypadkach na rynku finansowym niemieckim.

W zakresie kredytów, udzielanych przez banki polskie zagranicy, widzimy spadek kredytów bezterminowych przez 3 kwartały, poczem w IV kwartale nastąpił lekki ich wzrost, tak że ostatecznie zniżka wyniosła ok. $\frac{1}{3}$. Kredyty terminowe wzrosły przez I półrocze, w III kwartale lekko obniżyły się, a w IV kwartale spadły do połowy (likwidacja kredytów amerykańskich i szwedzkich). Stały poważny spadek wykazuje w 1931 r. zapas banknotów i pieniędzy zagranicznych, wzrost natomiast — salda debetowe rachunków zagranicznych oddziałów banków polskich w ich centralach. Porfel weksli zagranicznych wykazywał duże wahania, w ostatecznym rezultacie wzrósł o ok. $\frac{1}{5}$.

Największy udział w zobowiązaniach banków polskich w stosunku do zagranicy miała do połowy 1931 r. Anglja, w III kwartale — po gwałtownej zniżce kredytów — ustąpiła je Niemcom, w końcu 1931 r. znów znajduje się na pierwszym miejscu (blisko $\frac{1}{4}$ ogólnej sumy kredytów); zaraz za Angją idą Niemcy (głównie rachunki central w oddziałach banków niemieckich w Polsce), z kolei Francja (ok. 16%), Austria (ok. 10%), Holandja (ok. 8%) i t. d.; Stany Zjedn., które na początku roku reprezentowały przeszło 10%, w końcu roku — tylko 4%.

Wśród należności zagranicznych pierwsze miejsce zajmują Stany Zjedn. (ok. 23%) — przyczem w połowie z tytułu zapasu banknotów i pieniędzy amerykańskich, znajdujących się w bankach polskich; następne miejsca w wiarytelnościach zagranicznych zajmują: Niemcy (ok. 14%), Anglja (ok. 12%), Francja i t. p.

Podział zobowiązań i należności zagranicznych banków według głównych krajów — kredytodawców lub kredytobiorców — ilustruje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	31/XII 1930	30/VI 1931	30/IX 1931	30/XII 1931
Z o b o w i ą z a n i a				
Anglia	178.6	174.0	96.3	94.7
w tem:				
termin. do 6 mies.	126.5	125.7	71.1	74.8
Niemcy	83.1	89.8	100.4	93.3
w tem:				
r-ki z centr.	24.2	43.1	75.2	69.3
beztermin.	33.0	24.5	4.6	5.0
Francja	104.2	96.2	59.1	66.1
w tem:				
termin. do 6 mies.	59.9	52.8	33.6	33.4
r/ki z centr.	32.7	21.6	13.1	17.5
Ameryka	65.0	62.1	35.1	15.8
w tem:				
termin. do 6 mies.	38.6	34.5	22.5	6.7
pocztowe	14.7	7.8	4.1	2.6
Austria	63.5	57.7	42.8	42.7
w tem:				
termin. do 6 mies.	26.7	20.7	8.9	7.9
beztermin.	33.3	32.0	32.0	32.9
Holandja	40.0	50.3	31.2	34.4
w tem:				
termin. do 3 mies.	7.0	19.3	—	—
beztermin.	32.1	30.3	30.5	33.5
N a l e ż n o ś c i				
Ameryka	66.6	52.9	44.9	32.0
w tem:				
bezterm.	29.4	20.6	16.7	14.0
banknoty i pien.	26.5	19.2	18.6	16.4
Anglia	33.5	32.2	15.5	16.6
w tem:				
beztermin.	18.5	11.3	8.4	13.6
weksle	11.4	16.8	6.2	2.2
Niemcy	13.9	17.3	22.9	18.9
w tem:				
beztermin.	6.4	6.1	3.9	2.9
weksle	3.8	2.8	6.8	4.7
r/ki z oddz.	1.7	5.4	8.0	6.8

S.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 14 do 19 marca 1932 r.

Na rynku walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja dość spokojna, to też w przeciwieństwie do poprzedniego tygodnia wahania kursowe były naogół niewielkie. W rezultacie tygodniowym zwiększyły: dolary, funty szterlingi, franki francuskie, belgi, floreny holenderskie oraz guldeny gdańskie; bez zmiany pozostał kurs koron czeskosłowackich, niżej zaś cenione były franki szwajcarskie oraz liry włoskie.

Na dolary gotówkowe zapotrzebowanie w okresie sprawozdawczym nie było zbyt wielkie; kurs ich utrzymywał się bez zmiany na dotychczasowym poziomie zł 8.90 za \$ 1. Na rynku prywatnym miała miejsce niewielka zniżka — do zł 8.9035 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania pozostawała w okresie sprawozdawczym naogół bez większych zmian na dotychczasowym poziomie.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 19/III
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8.917	8.915
" " " telegr.	\$ 1	8.923	8.923
Funty szterlingi	£ 1	32.66	32.35
Franki francuskie	100 fr.	35.13	35.11
Franki szwajcarskie	100 fr.	172.95	172.50
Belgi	100 blg.	124.50	124.50
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26.42	26.40
Liry włoskie	100 lir.	46.35	46.25
Floreny holenderskie	100 fl.	360.50	359.65
Guldeny gdańskie	100 guld.	173.95	173.90

Dział papierów lokacyjnych państwowych w pierwszych dniach okresu sprawozdawczego miał, jak i w okresie poprzednim, tendencję mocną, druga połowa tygodnia przyniosła jednak silne osłabienie, tak iż ostatecznie większość papierów poniosła straty: 3% Pożyczka Budowlana zł 2.00, 4% Pożyczka Dolarowa zł 1.00, 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki zł 1.50, 6% Pożyczka Dolarowa 1% oraz 7% Pożyczki Konwersyjnej oraz listów zastawnych i obligacji banków państwowych, silnie zwyczajowo zaś kształtowała się 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa, zyskując 2½%; również wyżej w porównaniu z ostatnimi notowaniami ceniona była 4% Pożyczka Inwestycyjna serje, notowana co prawda tylko w pierwszych dniach okresu.

Ożywienie działu listów zastawnych było w okresie sprawozdawczym niewielkie, przyczem gros tranzakcji przynadła na listy ziemskie i miejskie, listy prowincjonalne natomiast miały obroty bardzo małe. Kursy nie ulegały naogół poważniejszym wahanom, utrzymując się w rezultacie tygodniowym naogół na dotychczasowym poziomie. Listów zastawnych w walucie obcej nie notowano.

W dziale obligacji nieliczne transakcje zawierano VII 5½%, VI 6% oraz VIII i IX 6% Obligacjami Pożyczek Konwersyjnych m. Warszawy 1926 r.; kursy wykazują niewielką poprawę.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- niższy	Kurs naj- wyższy	Kurs w dn. 19/III
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	39.00	37.25	37.50
4% " Dolarowa	\$ 5	50.00	48.00	48.25
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	95.75	93.50	93.50
4% " " serje	zł w zł. 100	101.00	100.25	—
5% " Konwersyjna	zł	39.00	39.00	39.00
5% " Konwers. Kol.	zł	37.50	35.00	37.50
6% " Dolarowa	\$	61.00	59.00	—
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$	62.00	57.25	57.50
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " " " " " "	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " " " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
7% Obl. Kom. " " " " " " " "	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% Obl. Bud. " " " " " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
8% Obl. Bud. " " " " " " " "	zł w zł. 1927	93.00	93.00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	41.50	41.25	—
5% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	52.00	51.00	52.00
8% " " " " " " " "	zł	63.75	61.75	63.50
8% " " " " " " " "	zł	—	—	62.10
8% " " " " " " " "	zł	—	—	62.50
8% " " " " " " " "	zł	54.00	54.00	—
8% " " " " " " " "	zł	53.25	53.00	—
8% " " " " " " " "	zł	60.75	60.75	—
8% " " " " " " " "	zł	55.00	55.00	—
10% " " " " " " " "	zł	60.00	60.00	—
10% " " " " " " " "	zł	57.50	57.50	—
VII 5½% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	39.50	39.50	—
VI 6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł	34.50	34.50	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	36.00	36.00	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1932	Gdańsk ²⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ²⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
14/III	57.45—57.57	47.15—47.35	79.51—79.99	—	57.80
15/ "	57.44—57.55	" "	79.46—79.94	284.50	—
16/ "	57.41—57.53	" "	" "	285.00	57.90
17/ "	57.44—57.55	" "	79.56—80.04	—	" "
18/ "	57.45—57.57	" "	79.46—79.94	—	" "
19/ "	57.47—57.59	" "	—	—	" "
1932	Londyn ³⁾	Praga ³⁾	New-York ²⁾	Amsterdam ²⁾	
14 III	32.00	377.15—379.15	—	—	
15/ "	" "	" "	—	—	
16/ "	32.50	377.35—379.35	—	—	
17/ "	" "	377.20—379.20	—	—	
18/ "	32.25	377.40—379.40	—	—	
19/ "	32.50	377.55—379.55	—	—	

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Za zł 100.

³⁾ Za £ 1.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH ¹⁾			
	29/II—5/III	7—12/III	14—19/III
	(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)		
New-York 6% dolarowa 1920	57—56—57 (3.000)	58½—57—58½ (11.000)	60½—57—58 (54.000)
8% Dillon. 1925	59 ⁷ / ₈ —57—59 (53.000)	64—60½—62 (59.000)	61¾—60—61 (42.000)
7% stabilizac. 1927	56¾—55—56 (116.000)	58—57—58 (136.000)	58—56½—56½ (104.000)
7% Warszawy 1928	44¼—42¼—44¼ (33.000)	45—44—45 (48.000)	43—42½—42¾ (25.000)
7% śląska 1928	43—41½—42¼ (14.000)	46 ⁷ / ₈ —43½—46 ⁷ / ₈ (25.000)	43 ⁵ / ₈ —43—43 (22.000)

London 7% stabilizac. 1927	75·42—72·42— —73·92	76·22—73·72— —74·72	76·09—73·09 —75·09
Zurich 7% stabilizac. 1927	59·00—54·00 —56·00	58·50—57·00 —57·50	—
Sztokholm 7% stabilizac. 1927	—	styczeń 52—49 (15.000)	luty 53—50 (15.000)
Paryż 7% stabilizac. 1927	69·88—66·34	—	83·37—71·95
Mediolan 7% włoska 1924	95·50—94·80—95·40 (170)	97·00—96·00 —96·00 (75)	97·60—97·40 —97·60 (145)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

PRÓBY OSIĄGNIĘCIA NOWEJ RÓWNOWAGI GOSPODARCZEJ W NIEMCZECH

AKCJA OBNIŻANIA cen, stanowiąca jeden z głównych filarów nowej równowagi gospodarczej, której fundamenty położyło rozporządzenie doraźne Prezydenta Rzeszy z dn. 8/XII r. ub., jest już dzisiaj zakończona. Posiadamy już pewien materiał liczbowy, pozwalający wyrobić sobie poglądy na bezpośrednie jej wyniki, gdyż na możliwość oceny jej działania na całość gospodarstwa trzeba czekać jeszcze długie miesiące.

Przewodnią myślą tej akcji, a stąd rdzeniem instrukcji, udzielonej Komisarzowi Cen, było wyrównanie poziomu cen z przeprowadzoną równocześnie przez to samo rozporządzenie zniżką płac zarobkowych. Wyjęte z pod zakresu działania Komisarza były tylko ceny surowców i produktów rolniczych. W praktyce działalność Komisarza była tak wielostronna i dotyczyła tak różnych dziedzin, że można by jej zarzucić nawet chaotyczność. Komisarz Dr. Goerdeler oświadczył na wstępie, że zadaniem jego nie jest zaprowadzenie gospodarki przymusowej, ale pokonanie pewnych przeszkód na drodze zrealizowania możliwości, stworzonych przez rozporządzenie doraźne, a to w tym celu, by spożywcy istotnie odczuli obniżenie cen. Z działalności jego nie widać jednakowoż, by skupił on swoją energię na cenach takich towarów, które mają istotne znaczenie dla konsumenta. Zajmował się naprzemian cenami chleba, mięsa, węgla, mleka, benzyny, pralni, instalatorów, margaryny, hoteli, piwa, czekolady, taryfami fryzjerów, kominiarzy, taksówek i t. p. W rezultacie jednak koszty utrzymania spadły poważnie i akcję można było uznać formalnie za skończoną.

W okresie od grudnia 1931 r. do końca lutego 1932 r. spadły ceny hurtowe o 6·1%, koszty zaś utrzymania o 6·3%. Jest to charakterystyczne dla tego okresu, że ceny, zależne od kraju, spadły silniej niż ceny, zależne od zagranicy, dotychczas zaś stale

było odwrotnie. Również ważnym zdarzeniem jest poważniejsza zniżka cen związanych surowców i półfabrykatów, wyrażająca się od czerwca 1931 r. do stycznia 1932 r. 10·2%, równocześnie jednak ceny surowców i półfabrykatów, zależne od rynku światowego, spadły znacznie więcej, gdyż o 16·9%. Ceny produktów rolnych miały w ostatnim kwartale wyraźną tendencję zniżkową, w całości dzięki spadkowi cen bydła rzeźnego i przetworów zwierzęcych. Od stycznia r. ub. do stycznia r. b. spadły ceny bydła o 33%, ceny zaś produktów zwierzęcych o 23%, a to dzięki złej rentowności i ograniczaniu hodowli, mimo wysokich ceł, głównie zaś właśnie dzięki wysokim cłom na środki pastewne. Natomiast ceny produktów roślinnych od października 1931 r. utrzymały swój poziom.

Cała akcja zniżki cen i płac zarobkowych, w której Komisarz Rzeszy tylko częściowo i w razie potrzeby brał udział, poszła zupełnie gładko, z jednym jedynym wyjątkiem strajku piwnego w Hamburgu i Berlinie. Ważną jest rzeczą, że nie przyszło nigdzie do załogów z pracownikami, pomimo, że obniżono ok. 8.000 umów taryfowych. Zauważyć należy, że zniżka płac taryfowych jest dużo mniejsza aniżeli zniżka kosztów utrzymania. Jeśli jednak uwzględnimy pracę skróconą, odpadnięcie zarobków pozataryfowych i bezrobocie, to się przekonamy, że zniżka dochodu społecznego warstw pracujących przewyższa jednakowoż zniżkę kosztów utrzymania. W porównaniu z najwyższym poziomem — w 1928 r. (w przecięciu) — spadły koszty utrzymania o 18%, płace zaś taryfowe o 11%. Jednakowoż jeszcze w 1929 r., kiedy odwrót konjunktury był już wyraźny, płace taryfowe rosły nadal — co należy uważać za jeden z najcięższych błędów polityki gospodarczej Rządu Rzeszy. W stosunku do poziomu z 1929 r. wynosi obniżka płac 16—17%. Znaczy to, że obecne realne płace taryfowe są wyższe aniżeli w latach 1928 i 1929. Widzimy stąd, że w tym dziale nie osiągnięto żadnej poprawy w składzie

¹⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

kosztów produkcji, co najwyżej tylko „status quo ante”, w stosunku zaś do krajów o zdeprecjonowanej walucie pozycja niemieckiego przemysłu eksportowego pozostaje, pod kątem widzenia kosztu robocizny, nadal niekorzystna.

Wskaźnik kosztów utrzymania spadł od grudnia r. ub. do lutego r. b. z 130'4 na 122'3, t. j. o 6% (od lutego 1931 r. o 11'9%). Główną rolę odgrywała tu przymusowa niżka czynszów mieszkalnych, cen produktów mleczarskich (zatrzymana obecnie przez wyższą cenę cła na masło), a dzięki wmięszaniu się Komisarza Cen także niżka cen węgla, mięsa, chleba i paru drobniejszych pozycji. Na osobną wzmiankę zasługuje obniżenie taryf 67 przedsiębiorstw transportowych o 7—10%, ok. 600 elektrowni i 500 gazowni, co zresztą na obniżenie kosztów utrzymania bardzo mało wpływa.

Jedną jeszcze dziedziną, obok wspomnianych już cen artykułów rolniczych, była nietykalna dla akcji Komisarza Cen, a mianowicie ciężary publiczne. Już przy nacisku na redukcję taryf przedsiębiorstw komunalnych musiał on liczyć się z koniecznością utrzymania jakiejś takiej równowagi finansowej gmin, które uważają swoje przedsiębiorstwa nie tylko jako źródło zarabkowania, ale, wyzyskując swe monopolistyczne stanowisko, stwarzają z nich rodzaj źródła podatków pośrednich. Jak widzieliśmy jednak, udało się tu osiągnąć pewne rezultaty. Natomiast ciężary publiczne, w ścisłym znaczeniu tego słowa, mają raczej tendencję do wzrostu, przynajmniej stosunkowo do zmniejszającego się dochodu społecznego. W 1929 r. przy ogólnym dochodzie społecznym ok. RM 76 miljardów suma wszystkich wydatków publicznych wyniosła ok. RM 28 miljardów, t. j. 37%, przy dochodzie zaś społecznym ok. RM 55 miljardów, obliczanym na rok fiskalny 1931/32, suma wydatków publicznych wyniosła ok. RM 24 miljardów, t. j. ok. 44%. Najbardziej ciężą tu wzrastające ciągle wydatki na bezrobocie.

Ważną jest rzeczą dalej zmniejszenia rozpięcia między cenami surowców i fabrykatów oraz między cenami handlu hurtowego a detalicznego. I tak np. w towarach konsumpcyjnych (konfekcja, przedmioty urządzenia domowego), gdzie udział surowca w cenie fabrykatu wynosi 40%, spadły w porównaniu z 1928 r. ceny towarów gotowych o 28%, podczas gdy równoległe z cenami surowców powinny były spaść tylko o 22%. Z zestawienia cen detalicznych towarów spożywczych oraz cen surowców wzgl. cen hurtowych towarów, objętych wskaźnikiem detalicznym, widzimy, że od początku 1930 r. do końca 1931 r. zmniejszyło się rozpięcie o 15%. To skurczenie się marży handlowej dowodzi, że spadek innych kosztów, jak płac zarobkowych, materiałów pomocniczych i zysku kupieckiego, wywiera tutaj skutek.

Jednakowoż obsada handlu detalicznego jest jeszcze ciągle za silna. Wiadomo, że w czasie od 1907 do 1925 r. ilość przedsiębiorstw handlowych wzrosła o 1/4 miliona. Część ich wykruszyła się podczas ostatniej depresji, ale mimo to Komisarz Cen musiał skonstatować, że jest ich za dużo. Marża handlowa, jak widzieliśmy, zmniejszyła się, ale ogólne liczby statystyczne nie dają jeszcze obrazu rzeczywistości. Są działą, jak np. konfekcja, gdzie regularna cena jest prawie rzadkością wobec przeróżnych sprzedaży konkursowych, licytacyjnych i wyprzedazy przy każdej okazji i pod każdym pozorem.

(Wyjątek stanowią tu artykuły żywnościowe). Przytem w ruchu cen całego szeregu towarów widzimy dziwne zjawisko, że marża przy towarach zbytkowych jest znacznie mniejsza niż przy towarach codziennego użytku. Te ostatnie okazują bardzo małą elastyczność, gdyż podstawą ich kalkulacji są koszty własne plus poziom życiowy kupca, a wolna konkurencja prawie nie istnieje — chyba w anormalnej formie wyprzedazy i sprzedaży przymusowych. Podstawy socjologiczne tej praktyki tkwią, jak określa Kastenholtz, w politycznym, przez Państwo wyznaczanym poziomie płac zarobkowych. Dlatego też Komisarz Cen, zamiast pertraktować ze związkami i organizacjami, powinien był obserwować zbliska marże handlowe i poprzerywać je w takich miejscach, gdzie można było przez to ruszyć cały poziom cen, tego jednak nawet nie próbował zrobić, zadowolając się tanim efektem ogólnym w procentach.

Zasadniczą wadą strukturalną gospodarstwa niemieckiego jest za daleko idące związanie cen produktów przez umowy taryfowe i kartele. Nie będziemy dzisiaj roztrząsać tych zjawisk, aż nadto dobrze znanych i odbierających gospodarstwu w wysokim stopniu odporność na złą konjunkturę, skutkiem braku elastyczności tych cen wdół. W razie bowiem skurczenia się siły konsumpcyjnej ludności skutkiem spadku cen, spłaty długów zagranicznych w formie wywozu towarów i złota, wywozu nieskompensowanego odpowiednim przywozem, tezauryzacji i t. p. tendencją monopolisty, czy to będzie kartel, opanowujący rynek, czy robotnik, zrzeszony w związku zawodowym, jest utrzymanie ceny. Cierpią na tem rozmiary zbytu, co oddziaływa, wraz z podwyższonymi kosztami kredytu, w kierunku nawet wyżki cen monopolowych. Dopiero skutkiem daleko idącego spadku cen wolnych i silnych przesunięć w dochodzie społecznym na niekorzyść gospodarstw, od tych cen zależnych, i z reguły nie bez wmięszania się Państwa ceny związane zaczynają ustępować. Ten obraz nam dają właśnie wyniki grudniowego rozporządzenia doraźnego. Niestety, akcja na jego zasadzie rozwinięta jest zbyt schematyczna i właściwie kończy się na wybalansowaniu jakiegoś „stanu poprzedniego”, który bynajmniej nie jest polecenia godnym, chyba tylko z tej racji, że co dawniejsze, to zwykle bywa we wspomnieniach lepsze. Gospodarstwo niemieckie, jak to już tyle razy stwierdziliśmy, posiada niekorzystny układ kosztów produkcji, obciążonych poważnie wydatkami na płace zarobkowe i ciężary socjalne. Ten stan rzeczy jest częściowo wynikiem zradykalizowania społeczeństwa dzięki wojnie i inflacji, nadania większej siły przebojowej postulatowi warstw zarobkowych, nie tylko przez wzrost ich siły politycznej, ale i przez słabość rządów. Obok tego doniosłą rolę w tej polityce popierania nadmiernej, ani ogólnym stanem dobrobytu, ani ciężąciami na Niemcach zobowiązaniami nieusprawiedliwionej konsumpcji, było przekonanie, że lepiej jest zjeść samemu, aniżeli, płacąc reparacje, dowodzić stale swej zdolności płatniczej, a może nawet i jej wzrostu. Zagadnienie przebudowy kosztów produkcji, stanowiące najważniejszy problem niemieckiego gospodarstwa narodowego, jest jednak socjalnie zbyt trudne, by słabe rządy brały się do jego rozwiązania, a ponadto z uwagą na politykę zagraniczną Niemiec nie może być właściwie posta-

wione wcześniej, jak po zrzućeniu się z reparaćyj. Narazie trzeba się zadowolić ekwilibrystyką wewnątrzno-polityczną, korzystającą z terenu gospodarczego, by stworzyć jakiś taki, znośny układ stosunków. Terażniejszość jest zanadto piekąca, żeby pozwałała myśleć o przyszłości.

Niemiecki Instytut Badania Konjunktur konstatuje, że rozmiary kredytu są znacznie większe, anizeli to odpowiada skurczonym obrotom i produkcji. Od kwietnia 1930 r. spadła produkcja do końca 1931 r. o 30%, od najwyższego zaś swego punktu o 46%, poziom cen hurtowych o 27%; natomiast w tym czasie krótkoterminowe kredyty bankowe spadły tylko o 16%, a akcepty bankowe zaledwie o 10%. Jest to częściowo wyrazem zamrożenia kredytów, częściowo zaś finansowania wkładów majątkowych zapomocą kredytów bankowych, a wreszcie skutkiem tezauryzacji banknotów i srebra. Od punktu najwyższego w kwietniu 1930 r. do listopada 1931 r. spadły rachunki dłużników w bankach z RM 10·7 milj. na RM 9·35 milj., t. j. zaledwie o 10%, równocześnie zaś rachunki wierzycieli o ok. 35%, z czego można wyrobić sobie zdanie o rozmiarach zamrożenia kredytów. Równocześnie widzimy, że od czerwca 1930 r. do grudnia 1931 r. udział banków kredytowych w całości kredytów krótkoterminowych zmniejszył się z 70·7% na 55·6%, udział zaś Banku Rzeszy wzrósł z 7·9% do 22·2%. Odrzucając nawet pewną poprawkę z powodu ultima rocznego, możemy skonstatować, że ciężar kredytów krótkoterminowych, spoczywający na instytucji emisyjnej, powiększył się co najmniej dwójnasób. Tezauryzacja banknotów i srebra, obliczona dotychczas na okrągły RM 1 milj., jest wynikiem zachwiania zaufania do systemu kredytowego, a poczęści także do waluty, umożliwia bowiem łatwiejszą ucieczkę do wartości rzeczowych w razie spadku waluty. Nikomu dotychczas się nie udało ruszyć tej rezerwy kredytowej z miejsca, i zdaje się, że ruszy się ona dopiero sama wówczas, gdy fala braku zaufania przejdzie, a zatem gdy ona już nie będzie potrzebna.

W takich warunkach musi pracować polityka dyskontowa, lawirując między utrudnianiem kredytu z obawy o walutę i ułatwianiem go ze strachu przed gospodarczymi i społecznymi skutkami deflacji. W marcu r. b., poczuwając się do obowiązku poparcia akcji niżki kosztów produkcji, zdecydował się Bank Rzeszy na niżkę stopy dyskontowej z 7% na 6%, stopy zaś lombardowej z 8% na 7%. Niezawodnie, pewne obciążenie, zaznaczające się w Banku Rzeszy od początku r. b., pozwalało przypuszczać, że dojdzie do niżki dyskonta. To odciążenie stanowi już podstawę sanacji banków, która, poprzez bony skarbowe i Goldskontbank, opiera się przeciw tylko na jedynym dziś w Niemczech źródle kredytu, t. j. na Banku Rzeszy.

Najważniejszym motywem decyzji o dyskoncie była, jak twierdzi komunikat urzędowy, chęć zmniejszenia ciężaru kredytów. W czasach normalnych ten motyw krzyżuje się z wymaganiami polityki dewizowej i musi z reguły ustąpić, o ile cele walutowe tego żądają. Jednak na tem polu Bank Rzeszy stracił zupełnie wpływy — żadna wyżka dyskonta nie jest w stanie dzisiaj przyciągnąć dewiz z zagranicy, albo też wydobyć z ukrycia stezauryzowane banknoty markowe. Wobec zupełnej niezdolności Banku Rzeszy do osiągnięcia jakichś wyników w tej dzied-

zinie trzeba przyznać, że potaniecie kredytów dla gospodarstwa może odgrywać rolę decydującego momentu. Nie bez pewnych zastrzeżeń — z dziedziny zarówno kredytowej, jak i walutowej.

O tem, żeby niżka dyskonta mogła popchnąć konjunkturę, nikt na serjo nie myśli. Niema w tej chwili rynku kapitałowego w Niemczech, na który mogłaby ona impuls swój wyrzucić. Zresztą naiwnością byłoby przypuszczać, że ożywienie konjunkturalne może wyjść tylko ze strony kredytowej, i to od tak drobnego środka. Jedynie w ożywieniu sezonowym, które już się rozpoczęło (na koniec lutego już się zaznaczył lekki spadek bezrobocia), może tańszy pieniądz trochę pomóc.

Bodźcem zewnętrznym dla decyzji Banku Rzeszy była niżka dyskonta Banku Angielskiego z 6% na 5%, poprzedzona niżką w New-Yorku na 3%, w Paryżu na 2½%, Zurychu na 2%, Amsterdamie na 3%. Dalsze niżki już nastąpiły, względnie są przewidywane. Tutaj, z uwagi na niemiecki układ kredytowy z 1932 r. (o nieodwoływaniu kredytów), musiał Bank Rzeszy zwalczyć duże wątpliwości. Układ ten bowiem nie daje zagranicznym wierzycielom prawa wycofywania kredytów, ale nie odejmuje niemieckim dłużnikom prawa dobrowolnego spłacania.

Zawsze wówczas, kiedy stopa kredytów krajowych spada poniżej stopy zagranicznej, powstaje zachęta do dobrowolnej spłaty, a to tem barziej, że mimo idącej poprzez wszystkie zagraniczne rynki pieniężne fali niżkowej zawsze jeszcze wierzyciele żądają od niemieckich dłużników wysokich procentów. Stąd też, póki Bank Angielski trzymał się stopy 6%, niebezpieczeństwo utrzymania t. zw. linii kredytowej, a przez to samo obciążenia bilansu dewizowego Banku Rzeszy, byłoby, w razie niżki dyskonta przez ten ostatni, znacznie większe.

Pod względem dewizowym nasuwają się jednak pewne dalsze wątpliwości. Zapas złota i dewiz Banku Rzeszy spadł z RM 1.167 milj. na ultimo grudnia r. ub. do RM 1.073 milj. w połowie lutego r. b., od-tąd zaczął się lekko podnosić aż do pierwszego tygodnia marca, kiedy wypłacono RM 42 milj. na częściową amortyzację kredytu redyskontowego. Nie można zaprzeczyć, że to przyniesie pewne wyjaśnienie sytuacji, t. j. spokój na dalsze 3 miesiące z tej strony, zamiast niepewności, dotąd panującej. Poza tem liczy się na wpływy dewiz z eksportu jesiennego, wyjątkowo wielkiego. Jednak w ostatnich dniach pojawił się pewien czynnik, który może wszystkie rachuby przekreślić, a mianowicie wyżka funta. Niemiecy importerzy odczuwają ją bardzo niemiło, gdyż nie mogli zabezpieczyć się od strat kursowych, ponieważ Bank Rzeszy nie dopuszcza terminowego handlu dewizami. Ponadto zaś Bank Rzeszy, odrzucając wszelkie wnioski w tym kierunku, radził importerom wyzyskanie istniejącej linii kredytowej, a zatem za ich straty jest poniekąd moralnie odpowiedzialny. Ten obrót rzeczy wywoła w handlu zagranicznym wstrzymywanie się z oddawaniem dewiz, zwłaszcza funtowych, albo przez spekulację na ich wyżkę, albo nawet poprostu dla zabezpieczenia się przed dalszymi stratami. Ponadto wzrośnie podnieta do spłacania długów funtowych. W następstwie tego można się spodziewać nowych drakońskich przepisów dewizowych, równie mało skutecznych, jak poprzednie. A to tem barziej, że drugi tydzień marca wykazał niespodziany ubytek RM 18 milj. dewiz.

Pokazuje się jednak, że wielkie nadwyżki dewizowe z jesienno-eksportu są trudniejsze do ściągnięcia, niż przypuszczano. Obok niewielkiej ochoty eksporterów do oddawania dewiz, odgrywają tu coraz większą rolę przepisy dewizowe krajów, importujących towar niemiecki. Silny spadek wywozu w styczniu i lutym nie wróży nic dobrego na polu gospodarki walutowej Reichsbanku.

Ostatniemu pociągnięciu Banku Rzeszy można przypisać tylko bardzo niewielkie znaczenie. Można je scharakteryzować jako akt polityki redeflacyjnej, ale i to tylko w bardzo małym stopniu. Niezawodnie nastąpiło na niemieckim rynku pieniężnym ostatnio pewne odprężenie. Ale równocześnie całe gospodarstwo wykazuje ubytek siły konsumpcyjnej, wyrażający się w pierwszym rzędzie ogromnym eksportem i spłacaniem długów zagranicznych, za co równowartość w formie towaru do kraju nie wpływa. Spadek siły kupna pociąga za sobą zmniejszenie zapotrzebowania kredytu, czego odzwierciedlenie (łącznie się zresztą z momentem sezonowym) widzimy w „polepszeniu” się bilansu instytucji emisyjnej, t. j. w spadku jej zaangażowania kapitałowego. Stopa prywatnego rynku pieniężnego pokazuje jednak, że spadek ten nie po-

szedł poniżej nowej stopy dyskontowej — i w tym właśnie rozpięciu widzimy pewne działanie redeflacyjne.

Bank Rzeszy próbuje zatem ulżyć gospodarstwu. Od czasów stabilizacji marki, a szczególnie od czasów wyborów w jesieni 1930 r. i kryzysu kredytowego w 1931 r. przyzwyczailiśmy się do tego, że Bank Rzeszy jest jedynym amortyzatorem uderzeń, idących od zewnątrz i od wewnątrz, na walutę i na system kredytowy, a zarazem jedynym źródłem nadzwyczajnej pomocy na cele rządowe. Niema akcji „sanacyjnej”, niema nawet projektów, któreby się nie opierały całym ciężarem o tę instytucję. Czy chodzi o pomoc dla Wschodu, czy umożliwienie eksportu do Z. S. R. R., czy reorganizację banków, czy podtrzymanie kas oszczędności — wszystko to musi finansować Bank Rzeszy. Bronił się on dotychczas przed inflacją, ograniczając się do przeciwdziałania deflacji, chociaż granica jest tutaj trudno uchwytna. Zadania jego i odpowiedzialność wzrosną w najbliższych czasach, o ile nie nastąpi poprawa konjunktury.

W. H. H.

Berlin, dn. 22 marca 1932 r.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

AUSTRIA

ZNIŻKA STOPY DYSKONTOWEJ. — Dn. 17 b. m. postanowił Zarząd Austriackiego Banku Narodowego obniżyć stopę dyskonta wekslowego z 8% do 7%. Jednocześnie z tą uchwałą powzięto decyzję podwyższenia opłaty dyskontowej z $\frac{1}{8}$ % do $\frac{3}{8}$ % od weksli nietowarowych. Opłata ta obowiązuje bez względu na czas obiegu i ilość podpisów. Polityka Banku zamierza tym posunięciem zredukować nadmierny obieg weksli, nie obejmujących obrotu towarowego.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— Reglamentacja obrotu dewizami w Bułgarii została zaostrowana. Przed zawarciem transakcji handlowej konieczne jest zapewnienie sobie zgody Banku Narodowego, co warunkuje przydział dewiz.

— W Bułgarii wydano zarządzenia, wprowadzające przymus odstąpienia Bankowi Narodowemu walut i dewiz, znajdujących się w posiadaniu osób prawnych i fizycznych. Pewne ulgi przewidziano jedynie dla zagranicznych towarzystw ubezpieczeniowych i dla najniezbędniejszych zobowiązań bieżących.

— W Austrii przewidywane jest zniesienie zakazu eksportu za walutę szylingową. Oznaczałoby to uprawnienie prywatnego clearingu, obecnie zabronionego.

— Na Węgrzech wprowadzono reglamentację wywozu owiec, uzależniając go od pozwoleń, wydawanych przez Instytut Eksportowy. Ma to na celu poprawę jakości towaru i przeciwdziałanie dezorganizowaniu rynków zbytu.

— Jest prawdopodobne, że w Holandji zostaną niedługo wprowadzone kontyngenty na przywóz materiałów ogniotrwałych, zapewne w wysokości 40% przywozu z ostatnich 3 lat.

— Weszła w życie umowa handlowa austriacko-jugosłowiańska. Zawiera ona m. in. uprzywilejowanie jugosłowiańskiego eksportu ciał na niekorzyść Polski.

— Podjęte zostały w Pradze rokowania o umowę handlową czesko-słowacko-węgierską. W pierwszym rzędzie rozpatrywane są sprawy reglamentacji dewizowej, clearingu dewizowego i kontyngentowania importu.

— W Belgii przewiduje się wprowadzenie kontyngentów na przywóz porcelany. Pozostaje to w związku z niedojściem do skutku przyłączenia się Belgii do francusko-niemiecko-czeskosłowackiego porozumienia producentów porcelany.

— W Austrii planowane jest szeroko zakrojone kontyngentowanie przywozu, niezależnie od reglamentacji dewizowej, już obecnie w tym kierunku oddziaływającej. Projekty te wywołały żywe sprzeciw ze strony sfer gospodarczych. Nieco przychylniej widziana jest ewentualność wprowadzenia zakazów przywozu w odniesieniu do państw, utrudniających przywóz z Austrii lub nie posiadających z nią traktatów handlowych.

— Pomiedzy Francją i Węgrami zawarty został układ kompensacyjny, który będzie wykonywany przez Izbę Handlową w Paryżu i Bank Narodowy w Budapeszcie. Eksporterzy otrzymywać będą swe należności bieżące w walucie krajowej, pewne odliczenia z aktywnych dla Węgier pozycji będą

przeznaczane na zaległości z poprzednich okresów czasu.

— Podpisane zostały układy handlowe między Brazylią a Kanadą i Irlandią. Jest to dalszy przejaw wysiłków angielskich do odzyskania rynku brazylijskiego. Stwierdzić jednak wypada, że zabiegi powyższe rezultatów narazie nie dają.

— W Grecji postanowiono doprowadzić do ograniczenia importu w r. b. do sumy łącznej 270 miljn. drachm. Użyte będą do tego celu ograniczenia obrotu dewizowego; opracowano tablicę, wskazującą, jaki procent dotychczasowego przywozu będzie dopuszczony w odniesieniu do poszczególnych towarów. Już obecnie dewizy przydzielane są tylko na import artykułów niezbędnych, przedewszystkiem spożywczych.

— Rząd grecki zamierza wprowadzić trzy dni bezmięsne w tygodniu, celem ograniczenia importu mięsa i złączonego z tem odpływem dewiz.

— Prace nad traktatem holendersko-belgijskim dobiegają końca.

— Austriacka Rada Ministrów opracowała projekt utworzenia autonomicznego zakładu ubezpieczeń od bezrobocia, pozbawionego zasiłków ze strony Rządu, a upoważnionego do zaciągania pożyczek w bankach. Projekt spotkał się ze sprzeciwami ze strony sfer robotniczych.

— Duńskie restrykcje dewizowe, wprowadzone niedawno, wywołały falę protestów ze strony tamtejszego handlu i transportu.

— W dn. 7/III podpisano w Paryżu dodatkowy układ handlowy francusko-grecki, przewidujący ze strony Francji poważne zakupy tytoniu greckiego

i ulgi przy imporcie wina. Utworzona ma być kasa rozrachunkowa, która ułatwi eksporterom francuskim uzyskiwanie należności za wywóz do Grecji.

Holendersko-Belgijska Izba Handlowa rozpisła do wszystkich izb handlowych oraz organizacji gospodarczych w Belgji i Holandji okólnik z zapytaniem co do celowości zawarcia między obu krajami unji celnej. Jest to fragment akcji, ostatnio dość ożywionej, gdy po wypadkach angielskich rozluźniło się porozumienie między Belgją, Holandją i krajami skandynawskimi.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 9 do 22 marca r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	9—15/III	16—22/III	+ wzrost - zmniejszenie
Pszenica:			
Berlin . . .	5 92½	5 88	— 0 7
Praga . . .	4 50	4 51	+ 0 1
Chicago . . .	2 18	2 41	+ 10 5
Buenos Aires	2 90	2 89	— 0 3
Liverpool . .	2 33	2 26	— 3 0
Wiedeń . . .	4 73	4 78	+ 1 0
Hamburg . . .	2 97	2 87	— 3 2
Żyto:			
Berlin . . .	4 62	4 66	+ 0 9
Praga . . .	4 25½	4 25½	—
Chicago . . .	2 01	1 91	— 0 9
Wiedeń . . .	4 59	4 69½	+ 2 2
Hamburg . . .	2 32	2 27	— 2 0
O wies:			
Berlin . . .	3 84½	3 77½	— 1 7
Praga . . .	3 26½	3 26½	—
Chicago . . .	1 74	1 69	— 2 8
Buenos Aires	2 38 ¹⁾	2 35	— 1 2
Liverpool . .	2 92	2 87½	— 1 5
Wiedeń . . .	4 04	4 06	+ 0 5
Hamburg . . .	1 91	1 87	— 2 1

¹⁾ W zesz. 12/1932 mylnie podano cenę owsa w Buenos Aires—powinno być 2'38.

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	4 56	4 42	— 3 0
Praga . . .	3 27	3 27	—
Chicago . . .	2 34	2 37	+ 1 2
Wiedeń . . .	5 11	5 11	—
Hamburg . . .	2 39	2 24½	— 1 3

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	4 27½	4 12	— 3 6
--------------	-------	------	-------

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

HAUSSA BAWELNIANA. — Ostatnie dni przyniosły silną wyżkę cen surowej bawełny na wszystkich giełdach bawełnianych. Przeciętny poziom cen surowej bawełny w połowie marca kształtował się w porównaniu z katastrofalnym wrześniem o 30% wyżej. We wrześniu 1931 r., w dniu najniższych kursów notowano bawełnę na giełdzie nowojorskiej 5'50 cent. za lb. Aby uwidocznic katastrofalną zniżkę, podkreślić należy, że w lutym 1931 r. notowanie to wynosiło 11 cent., a w lutym 1930 r. 16. W połowie marca r. b. kursy wahały się pomiędzy 7'20 a 7'35 cent.

Przy ocenie tego ruchu zwykłego należy pamiętać o tem, że Ameryka pokrywa rocznie przeciętnie 2/3 światowego zapotrzebowania bawełnianego. Na podkreślenie należy przeto fakt, że jednocześnie ze wyżką cen bawełny amerykańskiej również i pozostałe gatunki bawełny objęte zostały haussą. Tak więc bawełna Ashmouni notowana była w Aleksandrii we wrześniu 1931 r. po \$ 9'66 za kantar, podczas gdy dn. 15/III r. b. po \$ 11'90. W Bombaju bawełna Bengal we wrześniu 1931 r. notowana była 128, w marcu 190.

Ten ruch zwyklowy cen pozostaje w pewnej mierze w związku z operacjami spekulacyjnymi Ameryki, która pomimo tragicznych załamań i nieudanych eksperymentów federalnego Urzędu Rolniczego przez długi jeszcze okres czasu zostanie czynnikiem, decydującym na światowym rynku bawełnianym. Gra spekulacyjna na haussę bawełny w Ameryce ułatwiona została znacznie przez rozpoczęcie intensywnej działalności kredytowej. Projekty finansowe Rządu amerykańskiego obejmują bowiem nietylko akcję kredytową dla przemysłu—ale i walkę o podniesienie poziomu cen. Z drugiej strony wydarzenia walutowe w Anglii sprzyjają wydatnie odbudowie cen, a do surowców, które objęte zostały ruchem zwyklowym, zaliczyć należy bawełnę.

Haussa bawełniana rozwijałaby się niewątpliwie o wiele szybciej i w znacznie poważniejszych rozmiarach, gdyby na przeszkodzie nie stały bardzo jeszcze poważne zapasy surowca bawełnianego. Już rok 1930/31 przyniósł nadwyżkę zbiorów bawełny amerykańskiej w wys. ok. 9 miljn. bel. Zniżka cen zmusiła farmerów do redukcji powierzchni uprawnej o 10%, ale zbiory przeciętne z akra osiągnęły wysokość, nie notowaną od 1914 r. Rok 1931/32 przyniósł więc pomimo ograniczeń powierzchni uprawnej ok. 17 miljn. bel bawełny amerykańskiej w porównaniu z 14 miljn. w roku poprzednim. W przewidywaniu, że w 1931/32 r. konsumpcja wyniesie ok. 12 5 miljn. bel. należy się liczyć z nadwyżką ok. 13 miljn. bel na dz. 1/VIII 1932 r.

Jeżeli pomimo tych olbrzymich zapasów ceny bawełny w dalszym ciągu wykazują tendencję wyżkową, to przypisać to należy w pierwszym rzędzie znacznemu zmniejszeniu zapasów bawełny egipskiej, indyjskiej i południowo-amerykańskiej oraz zwiększonemu spożyciu bawełny przez przędzalnię. Wreszcie, zamierzenia znacznych ograniczeń powierzchni uprawnych w Stanach Zjedn. i słabo zapowiadające się zbiory bawełny egipskiej i indyjskiej potęgują również nastroje zwyklowe. Nastroje te wzmocnione zostały przez wojnę na Dalekim Wschodzie, która przyczyniła się do wzrostu zapotrzebowania na surowiec bawełniany.

W obecnym momencie cały szereg czynników przemawia za tem, że wyżka cen bawełny utrzyma się jeszcze przez czas dłuższy, a może nawet przybrać na sile. Redukcja powierzchni uprawnych na całym świecie przynieść muszą poważne skurczenie się zbiorów. Z drugiej strony spekulacja amerykańska silnie współdziała w kierunku haussy, aby w ten sposób odbić sobie straty, ponoszone od dłuższego czasu w handlu bawełnianym. Upłynienie kredytów amerykańskich sprzyja grze, która odbija się na rynkach międzynarodowych w postaci zwiększonych zakupów. W każdym bądź razie, gdyby czynniki te zmuszone były wycofać się z rynku, to, aczkolwiek ruch zwyklowy nie mógłby przybrać tak stosunkowo gwałtownego tempa, jakie obserwujemy obecnie, jednak pozostałaby całkowita możliwość powolnego stopniowego podnoszenia się poziomu cen ze względu na ujawniający się stale wzrost zapotrzebowania ze strony przędzalnictwa światowego.

M. K.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

TELEFONY: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 412-68 (Druk.). Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie—zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ w zeszytach zwykłych: IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900; ½ str. okł.—zł 500; str. zwycz.: 1 str.—zł 600, ½ str.—zł 350, ¼ str.—zł 200, 1/8 str.—zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petito-nych oraz tabe' rycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Sekretarz Redakcji: **BOHDAN WITWICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ NICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego i
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Agrad“

z siedzibą w Grodzisku Poznańskim

odbędzie się w Grodzisku, w lokalu P. Jarosza we wtorek dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 16.

Porządek obrad:

1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Nadzorczej; 2) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r.; 4) Sprawozdanie Delegacji Rady Nadzorczej za 1931 r.; 5) Uchwała, dotycząca zmiany w statucie § 3, który brzmi: Kapitał Spółki Akcyjnej „Agrad” wynosi zł 360.000 i podzielony jest na 440 akcji à zł 250 i 500 akcji à zł 500. Akcje brzmią na okaziciela — zmieni się na: Kapitał Spółki Akcyjnej „Agrad” wynosi zł 252.000 i podzielony jest na 440 akcji à zł 175 i 500 akcji à zł 350. Akcje brzmią na okaziciela”. Uzyskana z obniżenia kapitału akcyjnego kwotę zł 108.000 dopisze się do rezerwy specjalnej; 6) Przyjęcie bilansu i rachunku strat i zysków za 1931 r.; 7) Udzielenie pokwitowania Zarządowi; 8) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej; 9) Wolne głosy bez uchwał.

Akcjonariusze, chcący brać udział w głosowaniu na Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub kwity depozytowe na złożone akcje w bankach lub notarialne z wyszczególnieniem numerów akcji, siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem w biurze S. A. „Agrad” w Augustowie, poczta Ruchocice Wlkp., skąd odbiorą karty wstępu. W dniu Walnego Zgromadzenia akcji i kwitów depozytowych się nie przyjmuje.

Do głosowania uprawniony jest każdy Akcjonariusz, posiadający jedną akcję zł 250, która ma ważność jednego głosu.

Rada Nadzorcza:

(—) Ks. L. Górski

Zarząd:

(—) Anna Słowińska

Zarząd Spółki Akcyjnej

„ERA” Polskie Zakłady Elektrotechniczne we Włochach

POD WARSZAWĄ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 kwietnia 1932 r. o godz. 4 po poł. odbędzie się w lokalu Spółki we Włochach pod Warszawą, przy ul. Inżynierskiej

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia przez członka Komisji Rewizyjnej i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r. oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 3) Podział zysków;
- 4) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za 1931 r.;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed jego odbyciem, t. j. do dn. 29 marca 1932 r. złożyć w biurze Zarządu we Włochach, przy ul. Inżynierskiej, akcje Spółki z tem, że nie będą one odebrane przed ukończeniem tegoż zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucjach kredytowych, działających na zasadzie ustaw, zatwierdzonych przez Rząd. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem walnego zgromadzenia.

Stosownie do art. 61 prawa o Spółkach Akcyjnych, walne zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Zarząd Spółki Akcyjnej „Warszawskie Fabryki Śrub i Drutu J. Wolanowski”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 kwietnia 1932 r. o godz. 1 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Glinianej 5, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za okres operacyjny 1930/31; 2) Wybór 3 członków Zarządu na miejsce ustępujących z powodu ukończenia kadencji; 3) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej.

Zarząd Sp. Akc.

„FEMA” Fabryka Wyrobów Metalowych, S. A. w Bydgoszczy

podaje do wiadomości, że w dn. 20 kwietnia 1932 r. o godz. 19 w biurze Spółki przy ul. Dr. Emila Warmińskiego Nr. 11 w Bydgoszczy, odbędzie się

ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

Spółki, z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu i r-ku zysku i strat za 1931 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Podział zysku; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 6) Wnioski bez uchwał.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje do dn. 13 kwietnia br. w biurze fabryki, Banku Bydgoskim albo Banku Ludowym w Bydgoszczy.

Zarząd: (—) Sokołowski

Spółka Akcyjna

Przemysłu Korkowego WICANDER i S-ka w Warszawie

ul. Marszałka Focha Nr. 9

zawiadamia, że

WALNE ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 12 rano w siedzibie Spółki, Warszawa, ul. Marsz. Focha Nr. 9 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok ubiegły; 3) Wybór członków Zarządu; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu S. A.

Bilan na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Grunt	800.366'36	
Budynki fabryczne i nieruchomości w Warszawie	12,125.633'23	12,925.999'59
Maszyny i aparaty	19,227.249'97	
Ruchomości i inwentarz żywy	25 095'74	
Gotowizna w kasach i bankach	12,918.986'02	
Weksle	4,355.015'18	
Papiery wartościowe	1,141.880'50	
Dłużnicy:		
odbiorcy	6,550.220'59	
dostawcy	116.981'17	
różni	1,168.725'50	7,835.927'26
Zapasy surowców i materiałów pomocniczych	1,925.327'17	
Zapasy jedwabiu i tofanu	7,033.573'96	
Suma bilansowa	67,389.055'39	
Gwarancje, złożone przez różnych	2,152.715'00	
Depozyty, złożone przez różnych	3,959.820'00	
	73,501.590'39	

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał zakładowy	36,300.000'00	
" zapasowy	7,467.221'33	
" amortyzacyjny	14,279.809'17	
Rezerwa specjalna	587.679'56	58,634.710'06
Kasa przeczności i fundusz pomocy pracowników	1,069.920'00	
Wierzyciele:		
odbiorcy	154.828'23	
dostawcy	616.030'27	
różni	3,964.052'63	4,734.911'13
Niewypłacona dywidenda	50.014'20	
Zysk	2,899.500'00	
Suma bilansowa	67,389.055'39	
Różni za gwarancje	2,152.715'00	
Różni za depozyty	3,959.820'00	
	73,501.590'39	

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN	zł
Dywidenda od 1,210.000 akcji po zł 2 od akcji	2,420.000'00
Dla Zarządu i pracowników	233.500'00
Na zmniejszenie kapit. zakł. na mniej dywid. od 20.000 akcji	zł 262.000'00 40.000'00
Na cele społeczne	24.000'00
	2,899.500'00

MA	zł
Czysty zysk za 1931 r.	2,899.500'00

Szef księgowości: (—) Szymon Kronholz

Stosownie do uchwały Walnego Zebrania Akcjonariuszów z dn. 16 marca 1932 r. **dywidenda za 1931 r.** w wysokości zł 2 od akcji wypłacana będzie w Biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Wilczej 9a, w godzinach od 10 do 12, poczynając od dn. 25 kwietnia r. b.

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Przemysł Bielizniany „Asko“ A. Strassman i S-ka S. A.

zawiadamia niniejszym, że w dn. 7 kwietnia 1932 r., o godz. 12 w poł. odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Chłodnej Nr. 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki powyższej z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r. oraz podział zysków; 4) Uchwalenie budżetu na 1932 r.; 5) Wybory władz spółki; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przedstawić swoje akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Chłodnej Nr. 5 na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Łódzka Fabryka Kapeluszy dawniej Herman Schlee“ S. A. W ŁODZI

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1932 r., o godz. 4 po poł. odbędzie się w siedzibie Spółki, przy ul. Targowej Nr. 2

36 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

- z następującym porządkiem dziennym:
- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
 - 2) Odczytanie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r., jak również sprawozdania Komisji Rewizyjnej;
 - 3) Budżet na 1932 r.;
 - 4) Wybory jednego członka Zarządu oraz członków Komisji Rewizyjnej;
 - 5) a) Uzupelnienie statutu Spółki nowym paragrafem Nr. 40-a treści następującej:
„Zarząd Spółki jest obowiązany w ciągu 3 miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek zysków i strat oraz dokładne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”;
 - b) Zmiana § 13 statutu Spółki, polegająca na przedłużeniu terminu zwołania Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia o jeden miesiąc przez zmianę słów: „nie później, niż w kwietniu” na słowa: „nie później, niż w maju”;
 - 6) Wybór pisma w którym winny być drukowane ogłoszenia, od Spółki pochodzące;
 - 7) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, są obowiązani złożyć Zarządowi Spółki swe akcje, lub kwity depozytowe najpóźniej do dn. 16 kwietnia 1932 r.

Zarząd Polskiej Spółki Wytworów Chemicznych „Roche“ S. A. W WARSZAWIE

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 18 kwietnia 1932 r., o godz. 4 po poł. w gmachu Spółki w Warszawie, przy ul. Rakowieckiej Nr. 19, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r., udzielenie pokwitowania Zarządowi; 3) Określenie uposażenia dla Zarządu i wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej; 4) Budżet na 1932 r.; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Kasie Spółki akcje do dn. 11 kwietnia 1932 r. Żądania pomieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym powinny być zgłoszone do dn. 1 kwietnia 1932 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej Dom Towarowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A. powiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia r. b., o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Brackiej 25 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na 1932 r.;
- 5) Upoważnienie Zarządu do zbywania, nabywania i obciążania nieruchomości;
- 6) Zmiany Statutu:
- a) co do § 8, aby początek trzeciego zdania otrzymał brzmienie: „Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później jak w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego” wzamian dotychczasowego: „Zgromadzenie Zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później jak w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego”.
- b) co do § 25, aby paragraf ten o brzmieniu: „Sprawozdanie Zarządu, bilans Spółki, rachunek Zysków i Strat, wnioski Zarządu o podziale zysków, względnie o pokryciu strat, winny być przed przedłożeniem ich Walnemu Zgromadzeniu zbadane przez Komisję Rewizyjną, która z wyników tego badania winna złożyć Walnemu Zgromadzeniu szczegółowe sprawozdanie” uzupełnić przez dodanie drugiej części o brzmieniu następującem: „W związku z powyższym Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”.
- 7) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mogą — z zachowaniem przepisów art. 54 Prawa o Spółkach — zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny „Fryderyk Puls”, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 31 stycznia 1932 r.

AKTYWA		zł	
Kasa		281.831'36	
Dłużnicy		441.547'29	
Towary		244.607'10	
Place, budowle, maszyny, urządzenia, tabor		2.776.273'78	
Depozyty		178.706'75	
		<u>3.922.966'28</u>	
PASywa		zł	
Kapitały:			
zakładowy	2.160.000'00		
zapasowy	365.776'23		
amortyzacyjny	862.384'39	3.388.160'62	
Wierzyciele		66.173'95	
Dywidenda niepodniesiona		21.760'30	
Depozyty		178.706'75	
Zysk:			
pozostałość z 1930 r.		5.131'70	
w 1931 r.		263.032'96	
		<u>3.922.966'28</u>	

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

WINIEN		zł	
Wydatkowano na ogólne koszty handlowe	1.623.725'99		
Wydatkowano na podatki i świadczenia socjalne	195.819'48		
Zysk w 1931 r.	263.032'96		
	<u>2.082.578'43</u>		
MA		zł	
Dochód brutto	2.082.578'43		
	<u>2.082.578'43</u>		

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą
Towarzystwo Akc. Budowy i Eksploatacji Domów „WEGAN”
S. A. W WARSZAWIE

zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

też Spółki Akcyjnej, mające się odbyć w dn. 5 kwietnia b. r., o godz. 1 po poł. w kancelarii Notariusza Stanisława Jurkiewicza w Warszawie, przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6 w gmachu Hipoteki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za 1931 r., bilansu na dz. 31 grudnia 1931 r., oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.;
- 3) Powzięcie uchwały o sposobie pokrycia strat;
- 4) Kwitowania władz Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- 5) Wybory członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia posiadane przez nich akcje, lub też zaświadczenie, wydane przez notariusza, względnie przez krajowe instytucje kredytowe na dowód złożenia akcyj.

Zarząd Sp. Akc. pod firmą „Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „LUBNA”
S. A. W WARSZAWIE

zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

wymienionej Spółki Akcyjnej, mające się odbyć w dn. 23 kwietnia 1932 r., o godz. 2 pp. w Warszawie, w kancelarii Notariusza Stanisława Jurkiewicza, przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6 w gmachu Hipoteki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za 1931 r., bilansu na dz. 31 grudnia 1931 r. i rachunku zysku i strat za 1931 r., oraz kwitowania władz Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- 3) Powzięcie uchwały o sposobie pokrycia strat;
- 4) Wybory członków Rady Nadzorczej, oraz Zarządu;
- 5) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Zarząd T-wa Białostockiej Manufaktury Eugenjusz Becker i S-ka, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 kwietnia 1932 r., o godz. 5 po poł. w Warszawie, w gmachu Resursu Obywatelskiej (Krak. Przedm. Nr. 64) odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1931 r. i powzięcie odnośnych uchwał;
- 4) Budżet i plan działań na 1932 r.;
- 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wypuszczenie obligacji.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo — z zachowaniem art. 54 Prawa o Spółkach Akcyjnych — zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny.

Zarząd firmy Wilhelm i Hugo Bracia Müller Merceryzownia, Bielnia, Farbiarnia, Wykończalnia i Tkalnia w Kaliszu, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 26 kwietnia 1932 r., o godz. 18 odbędzie się w Kaliszu, w biurze Zarządu, Majkowska 23

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za rok operacyjny 1931; 3) Rozpatrzenie i aprobaty bilansu i rachunku strat i zysków, zakończonego na dz. 31 grudnia 1931 r.; 4) Rozpatrzenie i aprobaty budżetu i planu działalności na 1932 r.; 5) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski Zarządu i akcjonariuszy.

Akcjonariusze, życzący brać udział w Zgromadzeniu powyższem, winni nie później jak na dni siedem (7) przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje, lub dowody depozytowe w biurze Zarządu, Majkowska 23.

N K Z I E M S K I

1 stycznia 1932 r.

	zł	zł
STAN BIERNY		
Kapitały własne:		
a) kapitał zakładowy	6.300.000 00	
b) " zapasowy	3.150.000 00	
c) " rezerwowy	5.606.723 74	
d) fundusz amortyzacyjny	234.431 68	15.291.155 42
Listy zastawne:		
a) 4½% złotowe, przeznaczone do obiegu	8.388.680 00	
b) " " w obiegu	49.486 100 00	
c) 5% " " "	1.159.110 00	
d) 8% dolarowe w obiegu dol. 4.992.100	44.379.769 00	
e) " " wylosowane " 3 000	26.670 00	
f) 10% dolarowe w obiegu " 10.450	92.900 50	
g) " " wylosowane " 800	7.112 00	103.540.341 50
Kupony od listów zastawnych do opłacenia:		
a) od 4½% złotych, przeznaczonych do obiegu	2.453.688 91	
b) " " " w obiegu	4.345.719 49	
c) " 5% złotych w obiegu	117 5 9 67	
d) " 8% list. zast. dolarowych w obiegu dol. 132.266	1.175.844 74	
e) " 10% " " " w obiegu " 255	2.266 96	8.095.079 77
Dywidenda od akcji do opłacenia		1.281.825 00
Fundusz gwarancyjny od 8% pożyczek dolarowych dol. 211.570 64		1.880.862 99
" na opłacenie kuponów:		
a) od 4½% listów zastawnych złotych	1.303.029 47	
b) " 5% " " " "	28.956 80	
c) " 8% " " " dolarowych dol. 199.713 32	1.775.451 42	
d) " 10% " " " " " 522 50	4.645 03	3.112.082 72
Fundusz amortyzacyjny od pożyczek złotych w 4½% list. zastawn.:		
a) terminowej amortyzacji	239.198 70	
b) przedterminowej amortyzacji gotówką	3.798 29	242.996 99
Fundusz amortyzacyjny od pożyczek złotych w 5% list. zastawn.:		
a) terminowej amortyzacji	10.406 62	
b) przedterminowej amortyzacji gotówką	43 18	10.449 80
Fundusz amortyzacyjny od pożyczek dolarowych w 8% list. zastawn.:		
a) terminowej amortyzacji dol. 50.856 78	452.116 78	
b) przedterminowej amortyzacji gotówką " 128 97	1.146 54	453.263 32
Fundusz im. Józefa Montwiłła		6.233 71
Fundusz na wystawienie domów dla zniedołężniałych urzędników i rodzin, pozostałych po urzędnikach Banku		11.310 81
Rezerwa na opłacenie należności przedwojennych i zaciągniętych w czasie wojny		124.089 30
Wpływy na raty przed terminem ich płatności:		
a) od pożyczek złotych	4.976 71	
b) " " dolarowych dol. 8 20	72 90	5.049 61
Sumy przechodnie		909.076 69
Korespondenci różni		262.599 04
Procenty, przypadające na 1932 r.		
a) fundusz administracyjny	790.042 63	
b) procenty od pożyczek krótkoterminowych	20.850 90	810.893 53
Czysty zysk za 1931 r.		925 939 49
		<u>136 963 249 69</u>

i z y s k ó w z a 1 9 3 1 r.

	zł	zł
Pozostałość zysku z 1930 r. jako rezerwa podatkowa	166.078 68	
Fundusz administracyjny	1.657.220 37	
" na opłacenie wydatków z tytułu oszacowań i druku listów zastawnych	53.440 23	
Procenty od pożyczek krótkoterminowych	39.976 00	
" od papierów wartościowych własnych	316.013 57	
Należności za zwłokę	1.389.549 08	
Opłaty kancelaryjne	18.490 71	
Wpłaty z tytułu oszacowań	5.128 00	
Dochody z domów, należących do Banku	86.453 95	
Dochody z nieruchomości, pozostałych na własność Banku z powodu niedośćcia do skutku licytacji	4.500 00	
Wpłaty na koszty administracyjne i inne należności z tytułu znajdującego się w Polsce mienia b. rosyjskich banków ziemskich i b. Żytomierskiego Towarzystwa Kredytowego Miejskiego	57.127 48	
Różnica kursowa z przerechowania papierów wartościowych, stanowiących własność Banku	142.940 24	
Procenty i dochody różne	156.815 10	4.093.733 41
		<u>4 093 733 41</u>

Górnśląski Bank Związkowy, S. A.

W KRÓLEWSKIEJ HUCIE

Bilans roczny (netto) na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego	47.645'19	
Waluty zagraniczne	876'02	
Papiery wartościowe:		
a) pożyczki państwowe	56.475'85	
b) akcje	50.000'00	106.475'85
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		20.000'00
Banki krajowe	4.542'926'06	
Banki zagraniczne	15.755'07	
Weksle zdyskontowane	558.349'14	
Rachunek bieżący (saldo debetowe):		
a) zabezpieczone	306'815'19	
b) niezabezpieczone	1.207.559'46	1.514.374'65
Pożyczki terminowe	648.320'42	
Nieruchomości	120.000'00	
Różne rachunki	4.647'05	
		<u>7.574.369'45</u>

PASYWA

Kapitały własne:		
a) zakładowy	1.000.000'00	
b) zapasowy	110.000'00	
c) inne rezerwy	79.331'34	
d) fundusz amortyzacyjny	24.000'00	1.213.331'34
Wkłady:		
a) terminowe	147.003'71	
b) à vista	325.886'40	472.890'11
Rachunek bieżący (saldo kredytowe)		151.976'85
Zobowiązania inkasowe		384'35
Redyskonto weksli		123.701'40
Banki krajowe		2.363'00
Banki zagraniczne (wkłady term.)		5.418.485'26
Różne rachunki		136.332'83
Zyski:		
a) z lat ubiegłych	1.882'40	1.182'40
b) za 1931 r.	53.021'91	54.904'31
		<u>7 574.369'45</u>

Inkaso zł 124.770'05

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

Procenty i prowizje	352.016'91	
Koszty handlowe	123.540'28	
Podatki	39.180'03	
Amortyzacja	2.000'00	
Odpisy na dłużnikach	26.728'35	
Różne rachunki	20'71	
Czysty zysk	54.904'31	
		<u>598.390'59</u>
		zł
Pozostałości zysków z lat ubiegłych	1.882'40	
Procenty i prowizje	582.979'35	
Różnice kursowe	7.085'59	
Dochody z nieruchomości	6.443'25	
		<u>589.390'59</u>

Królewska Huta, dn. 31 grudnia 1931 r.

Rada Nadzorcza: Dr. Nasse

Zarząd: Michalke, Zimmermann

Towarzystwo Akcyjne Zakładów Mechanicznych Bormann, Szwede i S-ka w Warszawie

Bilans w dn. 31 października 1931 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa zł 3.202'57; 2) Place zł 1.064.348'04; 3) Budynki zł 1.776.260'50; 4) Maszyny, narzędzia i urządzenia zł 2.993.499'00; 5) Ruchomości biurowe zł 40.991'25; 6) Papiery %% i udziały zł 10.408'70; 7) Kaucje w instytucjach na zabezpieczenie zł 200'00; 8) Kaucje na zabezpieczenie wykonania dostaw zł 21.567'05; 9) Weksle obce i przekazy zł 5.768'61; 10) Zapasy zł 744.786'27; 11) Dłużnicy zł 405.872'73; 12) W bankach zł 2.870'05; 13) Depozyty Zarządu zł 84.000'00; 14) Pretensje z tytułu rekwizycji i strat wojennych zł 1'00; 15) Fabryka w Aleksandrowsku zł 1'00; 16) Procenty i asekuracje, opłacone za przyszły okres zł 35.636'00; 17) Strata za 1929/30 r. zł 623.456'99; 18) Strata za rok sprawozdawczy zł 344.598'55; Razem zł 8.157.468'31.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 3.150.000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 129.994'11; 3) Kapitał amortyzacyjny zł 1.799.655'02; 4) Fundusz rezerwowy zł 100.123'86; 5) Pożyczki zabezpieczone hipotecznie zł 1.600.804'53; 6) Podatki i świadczenia zł 320.057'85; 7) Wierzyciele zł 28.697'74; 8) Rachunki bieżące dostawców i odbiorców zł 176.018'31; 9) Akcepty zł 746.549'84; 10) Weksle kaucyjne zł 21.567'05; 11) Kaucje Zarządu zł 84.000'00; Razem zł 8.157.468'31.

Rachunek Strat i Zysków za rok operacyjny 1930/31.

STRATY: Wydatkowano: na fabrykację, koszty handlowe i t. p. zł 1.357.893'47.

ZYSKI: Osiągnięto ze sprzedaży towarów zł 462.142'73, zysk na r-ku różnic kursu zł 286.014'30, zysk na r-ku sprzedaży części aktywów zł 265.523'72, zysk na odzyskaniu spisaney wierzytelności zł 2.814'17. Razem zł 1.016.494'92, mniej odpisy na wątpliwych dłużnikach zł 3.200'00; Ogółem zł 1.013.294'92. Strata za rok sprawozdawczy zł 344.598'55.

Zarząd

Towarzystwa Złotowskiej Manufaktury Bawełnianej, S. A.

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

Zwyczajne Ogólne Zebranie

odbyć się mające w Łodzi w siedzibie Spółki przy ul. Piotrkowskiej 177 w dn. 23 kwietnia 1932 r. o godz. 3 po poł.

Porządek obrad obejmuje:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1931 r., rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1931 r.;
- 2) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.;
- 3) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Zmiana statutu;
- 6) Wolne wnioski.

Treść projektowanych zmian statutu:

1. — Dotychczasowy tekst drugiego zdania § 13: „Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd nie później niż w kwietniu...” otrzyma brzmienie: „Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd nie później niż w maju...”
2. — Dodaje się w statucie nowy paragraf 35a treści następującej: „Zarząd spółki jest obowiązany w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić bilans i rachunek strat i zysków za rok ubiegły”.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem Zebraniu, powinni na 7 dni przed terminem przedstawić Zarządowi oryginalne akcje lub dowody depozytowe (z wyszczególnieniem numerów akcji) instytucji kredytowych, przez Rząd zatwierdzonych.

S. A. Budowy Transmisji, Maszyn i Odlewni Żelaza „J. JOHN“ W ŁODZI

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 kwietnia 1932 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 217

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie bilansu i sprawozdania Zarządu za rok operacyjny 1931, oraz przedstawienie sprawozdania Komisji Rewizyjnej i powzięcie uchwały odnośnie wyników tegorocznych;
- 2) Zatwierdzenie planu działalności i budżetu za 1932 r.;
- 3) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Oznaczenie miejscowej gazety dla ogłoszeń Zarządu;
- 6) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Dyrekcji na 1932 r.;
- 7) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Łódź, dnia 15 marca 1932 r.

Spółki Akc. Przedsiębiorstw Technicznych Zaborowski i S-ka

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20.IV 1932 r., o godz. 5 popoł. w biurze Spółki, przy ul. Trębackiej Nr. 10 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r. i pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Zmiana par. 17 Spółki, którego brzmienie będzie następujące: „Wszelką korespondencję w imieniu Spółki podpisuje jeden członek Zarządu, lub prokurent. Weksle, pełnomocnictwa, umowy, kontrakty, akty hipoteczne i notarialne, tudzież pisma z żądaniem zwrotu sum z instytucji kredytowych, czeki na rachunek bieżący w imieniu Spółki podpisuje łącznie 2 członków Zarządu, lub 1 członek Zarządu łącznie z prokurentem, albo też 2 prokurentów. Do odbioru z poczty, kolei żelaznych, komór celnych i t. p. pieniędzy, przesyłek, dokumentów dostateczny jest podpis jednego członka Zarządu, lub jednego prokurenta”. Zmiana par. 18 Spółki, którego brzmienie będzie następujące: „Walne Zgromadzenie może upoważnić 1 członka Zarządu, lub prokurenta do samodzielnego działania w imieniu Spółki i samodzielnego podpisywania Spółki we wszystkich tych wypadkach, w których na zasadzie Statutu wymagana jest obecność, względnie podpisy 2 członków Zarządu, lub członka Zarządu z prokurentem, lub też 2 prokurentów”; 5) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Upoważnienie członka Zarządu oraz prokurenta do samodzielnego podpisu i zastępowania Zarządu i Spółki; 7) Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą w biurze Spółki w Warszawie, Trębacka 10, akcje, lub kwity depozytowe notariusza, instytucji kredytowych, lub banku „Schweizerische Nationalbank Agentur Winterthur”.

Towarzystwo Teatrów Stołecznych, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA

Ruchomości biurowe zł 756.63; Ruchomości Teatru Bielańska 5 zł 183.217.82; Ruchomości Teatru Karowa 18 zł 32.182.92; Czynsz, naprzód zapłacony Teatru Bielańska 5 zł 51.982.53; Czynsz, naprzód zapłacony Teatru Karowa 18 zł 413.354.70; Czynsz, naprzód zapłacony Teatru Letniego zł 11.262.91; Strata zł 205.367.55.

PASYWA

Kapitał zakładowy zł 250.000.00; Kapitał zapasowy zł 226.555.47; Budowa Górnego Teatru zł 35.621.16; Dłużnicy i wierzyciele zł 58.354.79; Urząd Skarbowy zł 13.205.60; Akcepty zł 314.388.04.

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN

Koszty handlowe zł 182.864.63; Straty, odpisane w ciągu roku zł 134.193.84.

MA

Wynajem kostiumów zł 1.590.92; Dochód z Teatru Karowa 18 zł 38.100.00; Dochód z Teatru Bielańska 5 zł 72.000.00; Strata zł 205.367.55.

ZARZĄD FIRMY

„ZAP“ Zakłady Przemysłowe, S. A. Mechanicznej Obróbki Drzewa i Metali oraz Fabryka Przetworów Spożywczych w Bydgoszczy

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 24 kwietnia 1932 r. o godz. 15 w lokalu Spółki w Bydgoszczy, ul. Kwiatowa Nr. 4 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 3) Powzięcie uchwały co do zysku z 1931 r.; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w zamian ustępujących; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członka Rady Nadzorczej delegowanego do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem złożyć, za pokwitowaniem, w biurze Zarządu Spółki swoje akcje względnie kwity depozytowe. Zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny PP. Akcjonariusze mogą składać na ręce Zarządu do dn. 9 kwietnia r. b. łącznie.

Powszechny Bank Depozytowy, S. A. w Warszawie

Bilans roczny (netto) na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gosp. Krajowego zł 597.085.68; 2) Waluty zagraniczne zł 101.721.55; 3) Papiery wart. własne zł 105.210.00; 4) Banki krajowe zł 1.496.29; 5) Banki zagraniczne zł 79.873.30; 6) Weksle zdyskontowane zł 3.485.876.16; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 409.008.50, b) niezabezpieczone zł 44.617.17; 8) Weksle protestowane zł 73.167.77; 9) Nieruchomości zł 29.607.63; 10) Ruchomości zł 55.234.60; 11) Różne rachunki zł 36.614.75; 12) Papiery wart. ustawow. kapitału zapasowego zł 48.422.75. Razem zł 5.067.936.15.

STAN BIERNY. — 1) Kapitały własne: a) zakładowy zł 2.500.000.—, b) zapasowy zł 108.895.40, c) fundusz amortyzacyjny zł 12.497.57; 2) Wkłady: a) terminowe zł 586.587.29, b) a vista zł 13.027.52; 3) Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 52.031.16; 4) Zobowiązania inkasowe zł 6.941.15; 5) Redyskonto weksli zł 519.297.09; 6) Banki krajowe zł 6.357.—; 7) Banki zagraniczne zł 964.019.46; 8) Różne rachunki zł 18.254.36; 9) Dywidenda niepodniesiona zł 144.—; 10) Zysk za rok 1931 zł 279.884.15. Razem zł 5.067.936.15. Inkaso zł 288.733.74. Gwarancje zł 85.947.72.

Rachunek zysków i strat na 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. — Procenty i prowizje płacone zł 236.464.70. Koszty handlowe zł 255.268.31. Podatki zł 147.052.51. Nieściągalne zł 31.538.36. Amortyzacja zł 2.761.73. Czysty zysk za rok 1931 zł 279.884.15. Razem zł 952.969.76.

MA. — Pozostałość zysku z roku 1930 zł 53.400.11. Procenty i prowizje pobrane zł 645.378.47. Różnice kursowe zł 254.191.18. Razem zł 952.969.76.

W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 18 marca 1932 r. kasy Powszechnego Banku Depozytowego S. A. w Warszawie, Długa 48 oraz firmy Johnson Matthey & Co. Ltd., w Londynie, Hatton Garden 73/83 będą wypłacały, poczynając od dn. 1 kwietnia 1932 r. tytułem dywidendy za 1931 r. zł 6 za każdą akcję, opiewającą na zł 100, za ściąganiem kuponu Nr. 4.

firmy

Warszawski Młyn Parowy, S. A.

odbędzie się w Warszawie, dn. 9 kwietnia 1932 r., o godz. 12 w poł., przy ul. Objazdowej 2, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie bilansu, sprawozdania Zarządu i protokołu Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1930/31 oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności w roku sprawozdawczym; 3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z wszelkiego rodzaju kredytów oraz zatwierdzenie umów, dokonanych w roku sprawozdawczym i udzielonych zabezpieczeń; 4) Podwyższenie kapitału akcyjnego i udzielenie Zarządowi odpowiednich pełnomocnictw, celem przeprowadzenia wszelkich formalności, związanych z podwyższeniem kapitału akcyjnego; 5) Wolne wnioski.

Zarząd Fabryki

Portland - Cementu „Klucze“, S. A.

ma zaszczyt prosić PP. Akcjonariuszów Spółki o łaskawe przybycie na

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZGROMADZENIE

odbyć się mające w dn. 12 maja 1932 r. o godz. 11 w poł. w biurze Zarządu w Kluczach, pow. Olkuskiego.

Porządek dzienny:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r. oraz sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1932 r.;
- 3) Wybór 1 członka Zarządu, jak również 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 4) Sprawozdanie Zarządu o stanie spraw w roku bieżącym;
- 5) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną wziąć udział w Zwyczajnym Ogólnym Zgromadzeniu, raczą złożyć w biurze Zarządu przy fabryce w Kluczach, pow. Olkuskiego, akcje swe lub kwity na zdeponowane akcje w instytucjach bankowych najpóźniej do dn. 5 maja 1932 r.

W myśl art. 54 prawa o Spółkach Akcyjnych, PP. Akcjonariusze mogą zgłosić pisemne swe wnioski do Zarządu najpóźniej na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarz. dla Handlu i Przemysłu Kolonialnego „Peruvia“ S. A.

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 6 po poł. ma się odbyć w mieszkaniu adwokata Bronisława Herbsta przy ul. Koszykowej Nr. 42 w Warszawie

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

Stwierdzenie niemożności wprowadzenia w życie Spółki i wykreślenie z tego powodu Spółki z Rejestru Handlowego. Osoby, życzące przyjąć udział w Zgromadzeniu, winne złożyć pod wskazanym adresem Walnego Zgromadzenia swoje świadectwa tymczasowe na akcje na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, mianowicie nie dalej jak do dn. 17 kwietnia 1932 r.

ZARZĄD

Towarzystwa Przemysłowego Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein“, S. A.

w Warszawie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że stosownie do par. 31, 32 i 33 Statutu Spółki, zwołuje na dz. 27 kwietnia 1932 r. na godz. 4 po poł.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

które odbędzie się w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 3.

Porządek dzienny: 1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 3) Dokonanie podziału zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są — w myśl art. 59 prawa o spółkach akcyjnych — przedstawić Zarządowi, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje, lub zaświadczenie na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej.

Akcjonariusze, reprezentujący niemniej niż jedną dwudziestą część kapitału zakładowego, życzący oświeśnienia dodatkowych spraw w porządku dziennym obrad, winni zgłosić Zarządowi Spółki swoje wnioski na piśmie nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia

Rada i Dyrekcja

Banku Międzynarodowego w Warszawie, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia r. b., o godz. 5 po poł., w lokalu banku przy ul. Trębackiej Nr. 4 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Dyrekcji Banku, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1931 r., oraz udzielenie pokwitowania Radzie i Dyrekcji; 2) Podział zysków; 3) Uzupełniające wybory do Rady; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wynagrodzenie Rady oraz Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Dyrekcji banku w lokalu przy ul. Trębackiej Nr. 4.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Prasa Nowa“ Zakłady Wydawnicze i Graficzne we Lwowie zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 10 rano odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie, ul. Sokoła L. 4

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Sprostowanie bilansu za 1930 r. celem uzgodnienia go z bilansem podatkowym; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; podział zysku oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia ich złożenia w instytucjach do tego uprawnionych.

Towarzystwa Handlu Papierem BRACIA TURKIELTAUB

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Przejazd 5, odbędzie się w dn. 5 kwietnia 1932 r. o godz. 5 po poł.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931; 2) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki z tytułu ich czynności za rok operacyjny 1931; 3) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 4) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego; 5) Wybór nowych członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 6) Wolne wnioski.

Termin złożenia akcyj, celem wzięcia udziału w tem Zgromadzeniu, upływa dn. 26 marca 1932 r.

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna S. A.

„Uzdrowska Krajowe“

S. A. (W LIKWIDACJI)

wzywa wierzycieli Spółki do zgłaszania swych roszczeń, w terminie rocznym określonym w art. 129 prawa o spółkach akcyjnych, do Komisji Likwidacyjnej w Warszawie, N. Świat 26 m. 10.

Na podstawie § 24 statutu Banku

Polska Kasa Opieki, S. A.

Dyrekcja Banku zwołuje niniejszem doroczne

WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Banku na dz. 4 kwietnia 1932 r. o godz. 11 w gmachu P. K. O., ul. Jasna 9, z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 26 marca 1931 r.; 3) Sprawozdanie Dyrekcji i Rady Banku z zamknięcia rachunków za 1931 r.; 4) Podział zysków; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 6) Wybór członków Rady; 7) Wolne wnioski.

Pierwsze Polskie Zakłady Linoleum, S. A. w Warszawie, ul. Marszałka Focha Nr. 9

zawiadamia, że

WALNE ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w lokalu Spółki, Warszawa, ul. Marsz. Focha Nr. 9 w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 1 po południu z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok ubiegły; 3) Wybór członka Zarządu na miejsce ustępującego; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegiel

S. A. W KRAKOWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze WP. Dra Ludwika Merza, przy ul. Starowiśnej 1 w dn. 26 kwietnia 1932 r., o godz. 18 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat;
- 3) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie skwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 5) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku bilansowego;
- 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie oznaczenia tantiemy dla Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 7) Oznaczenie dziennika, przeznaczonego dla ogłoszeń.

UWAGI: a) Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu (§ 16 statutu);

b) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed zgromadzeniem w kasie spółki w Krakowie przy ul. Dunajewskiego Nr. 6.

Walne Zebranie Akcjonariuszów firmy

S. A. Budowy i Eksploatacji Zakładów Kąpielowych w Polsce

odbędzie się w dn. 9 kwietnia 1932 r. o godz. 7 $\frac{1}{2}$ w siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 16 z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia; 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie: bilansu, sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zysków i strat za rok operacyjny 1931; 5) Sposób podziału zysków za 1931 r.; 6) Udzielenie władzom spółki absolutorjum z dotychczasowych czynności; 7) Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wybór nowych członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Zmiana § 7 i 8 statutu spółki:

Projektowana treść § 7 statutu spółki:

Zarząd składa się z trzech członków i dwóch zastępców wybieranych na trzy lata. Ustępujący członkowie Zarządu i ich zastępcy mogą być wybierani ponownie. Członkowie Zarządu wybierają z pośród siebie Prezesa. Prezes lub jeden z członków Zarządu otwiera Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów. Członkowie Zarządu i ich zastępcy otrzymują wynagrodzenie w wysokości, ustalonej przez Walne Zgromadzenie. Zarząd mianuje prokurentów.

Projektowana treść § 8 statutu spółki:

Do podpisywania wszelkiej korespondencji, nie zawierającej zobowiązań, jak również do odbioru korespondencji, pieniędzy, przesyłek i towarów, bądź od firm i osób prywatnych, bądź z poczty, kolei i urzędów celnych, upoważniony jest każdy członek Zarządu. Oświadczenia w imieniu spółki oraz wszelkiego rodzaju zobowiązania, czeki, weksle, pełnomocnictwa, umowy, akty notarialne i hipoteczne, podpisują łącznie dwaj członkowie Zarządu, względnie jeden członek Zarządu łącznie z zastępcą lub prokurentem, bądź też jeden członek Zarządu, upoważniony odnośną uchwałą Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w zebraniu, winni złożyć w Zarządzie 1 akcję do dn. 1 kwietnia r. b.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie
Schneider i Zimmer Młyn Parowy
S. A. W LESZNIE

odbędzie się w dn. 19 kwietnia 1932 r. o godz. 17 w Lesznie, w lokalu Spółki,

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie władz Spółki z czynności oraz przedłożenia bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.;
- 2) Powzięcie uchwały co do podziału czystego zysku;
- 3) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Wnioski akcjonariuszy, zgłoszone wraz z uzasadnieniem wobec zarządu Spółki w Lesznie w ciągu tygodnia po ukazaniu się tego pierwszego ogłoszenia.

Leszno, dn. 3 marca 1932 r.

Schneider i Zimmer, Młyn Parowy, S. A.

Warsz. Tow. Handlu Herbatą A. Długocki i Wrześniewski
S. A.

Bilans w dn. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY	zł
Kasa	7.721-72
Dłużnicy	82.456-91
Towary	343.301-60
Instytucje finansowe	177.923-69
Papiery procentowe	4.089-53
Nieruchomość	1.272.719-10
Urządzenie i marka handlowa	126.561-24
Weksle	49.995-18
Kaucje	46.350-00
	<u>2.111.118-97</u>
STAN BIERNY	zł
Kapitał akcyjny	900.000-00
rezerwowo	181.247-00
zapasowy	196.247-00
amortyzacyjny	268.471-92
rezerwy specjalnej	180.000-00
Dywidenda niepodniesiona	2.871-94
Wierzyciele i dostawcy	12.669-35
Instytucje finansowe:	
Dług Tow. Kred. m. Warszawy	19.242-99
Sumy przechodnie	26.216-82
Dyskonto	16.610-34
Depozyty	46.350-00
Zysk	261.191-61
	<u>2.111.118-97</u>

Rachunek strat i zysków
od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN	zł
Koszty handlowe	303.379-07
Straty na dłużnikach	11.496-81
Czysty zysk	261.191-61
	<u>576.067-49</u>

MA	zł
Zysk brutto ze sprzedaży towarów	456.890-99
Dochód z nieruchomości	84.087-30
Procenty z r-ków czekowych w bankach i za kupony od papierów procentowych	3.803-10
Zysk na różnicy kursów	1.853-60
Ściągnięto od dłużników, odpisanych na straty	700-16
Pozostałość z zysków 1929 r.	28.732-34
	<u>576.067-49</u>

Dywidendę 10% wypłaca się w biurze Spółki Bracka 23 od godz. 10 do 1.

Zarząd Sp. Akc. po firmą

Wapienniki i Kamieniołomy Liban i Ehrenpreis
S. A. W KRAKOWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie przy ul. Dunajewskiego Nr. 6, m. 3 w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 16¹⁵ z następującym porządkiem dziennym: 1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1931 i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 3) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej; 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Powzięcie uchwały w sprawie wyniku bilansowego; 6) Oznaczenie ilości i wybór członków Rady Nadzorczej.

UWAGI: a) Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu (§ 16).

b) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem w Kasie Spółki, przy ul. Dunajewskiego Nr. 6, m. 3.

AMERYKAŃSKA SPÓŁKA AKCYJNA KOMPANIA SINGER SEWING COMPANY
WARSZAWA

Bilans zamknięcia w dn. 31/XII 1931 r.

DEBET	zł
Kasa	31.469-83;
Maszyny i części	11.615.476-80;
Towary nabyte	856.383-53;
Dłużnicy	19.612.701-88;
Utensylja	394.914-48;
Samochody	64.087-23;
Personel — awanse	12.245-50;
Biuro ekspedycyjne „Kosmos”	74.554-35;
Izba Skarbowa Grodzka w Warszawie	136.790-89;
Sumy przechodnie	49.069-40;
Singer Sewing Machine Company N. Y. R-k Zarządu	4.172.939-17;
Personel Sprzeniewierzenia	28.181-22;
Razem	37.048.814-28.

CREDIT	zł
Kapitał	300.000-00;
The Singer Mfg. Co. N. Y. Curr. A/c	35.336.607-28;
Pasywa dla realiz. należności	1.412.207-00;
Razem	37.048.814-28.

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1931 r.

DEBET	zł
Wydatki	7.923.271-85;
Pasywa dla realiz. należności	196.127-01;
Razem	8.119.398-86.

CREDIT	zł
Maszyny i części	3.917.815-07;
Towary nabyte	44.378-05;
Strata	4.157.205-74;
Razem	8.119.398-86.

Warszawa, dn. 25 lutego 1932 r.

Z A R Z A D

Przetwórni Olejów Roślinnych

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów powtórnie, że

DOROCZNE WALNE ZEBRANIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 2 kwietnia r. b. o godz. 4 i pół po poł. w lokalu Spółki w Radomiu, przy ul. Piłsudskiego 4, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zaakceptowanie bilansu, rachunku zysków i strat oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 3) Preliminarz budżetu na 1932 r.;
- 4) Wybór 5 członków Rady Nadzorczej i 3 członków Zarządu. Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej;
- 5) Wnioski.

Akcje lub świadectwa depozytowe dają prawo uczestniczenia w Walnym Zebraniu, o ile zostaną złożone Zarządowi na 7 dni przed terminem Walnego Zebrania.

ZARZĄD

Elektrowni Okręgu Warszawskiego, S. A.

podaje powtórnie do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 kwietnia 1932 r. (poniedziałek) o godz. 11 rano odbędzie się w lokalu Spółki, w Warszawie, ul. Marszałkowska 94,

DWUNASTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie za ubiegły rok operacyjny;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1931 r. oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wniosek w sprawie podziału czystego zysku osiągniętego w 1931 r.;
- 5) Budżet na 1932 r.;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wyznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

Właściciele akcji winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć je na ręce Zarządu w biurze Spółki, Warszawa, Marszałkowska 94. Zamiast akcji mogą być złożone świadectwa depozytowe lub zastawowe właściwych instytucji kredytowych.

Stosownie do § 8 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Warszawska Fabryka Masowych Wyrobów Blaszanych „Tłocznia“, S. A. w Warszawie

Bi ans za 1931 r.

STAN CZYNNY	zł
Nieruchomość	1,137 895-00
Maszyny, narzędzia i urząd.	1,023 623-55
Towary	198.383-34
Gotowizna i banki	97.973-12
Weksele	53.493-08
Dłużnicy	154 484-56
	<hr/>
	2,665 852-65

STAN BIERNY	zł
Kapitał zakładowy	1,000.000-00
Kapitał zapasowy	178.500-00
Kapitał amortyzacyjny	1,037 146-55
Wierzyciele	62.638-51
Pożyczki	305 347-53
Akcepty	39.568-05
Sumy przechodnie	38 670-38
Zysk	3 981-63
	<hr/>
	2,665.852-65

Rachunek Zysków i Strat

Koszty różne	377.949-81
Podatki i stemple	44.683-86
Świadczenia	76.632-92
Cele społeczne	15.785-15
Straty u różnych	1.038-70
Amortyzacja nieruchomości maszyn, narzędzi i urządzeń	127.146-55
Zysk	3.981-63
	<hr/>
	647.218-62
	<hr/>
Zysk brutto	647.218-62

ZARZĄD GRODZIECKIEGO

Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych S. A.

niniejszym ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na **XXXII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE** mające się odbyć w dn. 19 kwietnia 1932 r. o godz. 10 przed poł. w biurze Zarządu Towarzystwa w Grodźcu.

Porządek dzienny Zgromadzenia następujący: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu. Przedstawienie rachunku zysków i strat za 1931 r. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej. Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, oraz pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie kupna i zamiany gruntów; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia, w myśl § 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r.

Wolne wnioski winny być zgłoszone Zarządowi na piśmie nie później niż 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

Stosownie do art. 61 prawa o Spółkach Akcyjnych, Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobów Bawełnianych „WOLA“ w Warszawie

zawładania PP. Akcjonariuszy, że w dn. 23 kwietnia 1932 r. o godz. 12 w poł. w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Bema 70, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego Zebrania; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1931 r.; 3) Wnioski Komisji Rewizyjnej; 4) Podział zysków za rok operacyjny 1931; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i Zarządu w związku ze zmianą statutu; 6) Sprawy bieżące Spółki; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni — stosownie do art. 59 Ustawy o Spółkach Akcyjnych — złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Warszawskie Zakłady Przemysłowe Wyrobów Drożdży Prasowanych, Słodu i Spirytusu“, S. A.

zawładania niniejszym PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 9 kwietnia 1932 r. o godz. 5 po poł. w Biurze Zarządu przy ul. Marszałkowskiej Nr. 117, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zażalenie i wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; 3) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku; 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i 6) Wnioski akcjonariuszów, zgłoszone w ustawowym terminie.

Zarząd Fabryki Maszyn S. Waberski i S-ka, S. A., w Warszawie zwołuje na dz. 9 kwietnia r. b. o godz. 4 popoł. w kancelarii notariusza R. Jelnickiego przy ul. Kapucyńskiej 6. **Walne Zebranie Akcjonariuszów** z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Powzięcie uchwały co do pokrycia strat; 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków i 4) Wybór Komisji Rewizyjnej.

Rada Zarządzająca Towarzystwa Ubezpieczeń „P R Z E Z O R N O Ś Ć”

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Towarzystwa, że w sobotę, dn. 9 kwietnia 1932 r., o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Towarzystwa w Warszawie, pl. Małachowskiego Nr. 4

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Uchwalenie zmian Statutu dla uzgodnienia go z nowym prawem akcyjnym. §§ od I do 66 dotychczasowego Statutu Towarzystwa zostają zmienione przez nowy Statut, uzgodniony z prawem o Spółkach Akcyjnych, o następującej treści:

STATUT

Spółki Akcyjnej pod firmą

„Towarzystwo Ubezpieczeń Przezorność”

SPÓŁKA AKCYJNA

DZIAŁ I

Firma, siedziba, cel, prawa i obowiązki Spółki.

§ 1. — Istniejące od roku 1891 Towarzystwo Ubezpieczeń na życie i od nieszczęśliwych wypadków, pod nazwą: „Przezorność”, a działające od roku 1922 pod firmą: Towarzystwo Ubezpieczeń „Przezorność”, Spółka Akcyjna, będzie nadal działała pod tą samą firmą.

§ 2. — Siedzibą Spółki jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3. — Spółka ma na celu prowadzenie działalności ubezpieczeniowej:

1) **bezpośredniej** — w działach ubezpieczeń: A. a) od ognia, b) od kradzieży z włamaniem i rabunku, c) transportów, d) od odpowiedzialności cywilno-prawnej, e) od nieszczęśliwych wypadków, B. na życie. 2) **pośredniej** — we wszystkich działach ubezpieczeń.

§ 4. — Czas trwania Spółki oraz jej terytorjalna działalność nie są ograniczone.

Spółka może otwierać w kraju i zagranicą oddziały (filje, reprezentacje) i agentury, celem prowadzenia jednego, niektórych lub wszystkich wyszczególnionych w § 3 działów ubezpieczeń.

Rozszerzenie bezpośredniej działalności ubezpieczeniowej na zagranicę wymaga zezwolenia Państwowej Władzy Nadzorczej.

§ 5. — Spółka ma prawo łączyć w grupy ubezpieczeniowe względnie w związki ryzyka jednego rodzaju lub jednego terytorjum i zapewnić tym grupom, względnie związkom umówiony udział w wynikach, jakie ich ubezpieczenia dają Spółce.

§ 6. — Ogłoszenia Spółki przez prawo i statut niniejszy wymagane winny być pomieszczane w piśmie wskazanych przez prawo oraz w jednym z czasopism według wyboru Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów.

DZIAŁ II

Kapitały Spółki.

§ 7. — Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 2.062.500. — (dwa miliony sześćdziesiąt dwa tysiące pięćset złotych) pełno-wpłaconych. Kapitał ten jest podzielony na 20.625 akcji po zł 100 nominalnej wartości każda.

Na działalność w dziale ubezpieczeń na życie przeznaczają się kapitał akcyjny w wysokości zł 912.500. — (dziewięćset dwanaście tysięcy pięćset złotych), pozostała zaś część, wynosząca zł 1.150.000. — przeznaczona jest na działalność we wszystkich innych działach ubezpieczeń przez Spółkę uprawianych.

§ 8. — Akcje są na okaziciela i nie mogą być wydawane przed pełną wpłatą. Akcje są zbywalne. Własność ich przenosi się przez wręczenie. Akcje mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych.

§ 9. — Do każdej akcji ma być dołączony arkusz kuponów na odbiór dywidendy na przeciąg lat dziesięciu. Po upływie każdego dziesięciolecia wydany będzie nowy arkusz kuponowy na taki sam okres czasu.

§ 10. — Celem wzmocnienia środków gwarancyjnych tudzież dla pokrycia ewentualnych strat bilansowych Spółka tworzy z zysków — kapitał zapasowy.

Powiększenie kapitału zapasowego nie jest obowiązujące z chwilą, gdy kapitał zapasowy osiągnie jedną trzecią część

kapitału akcyjnego; wznawia się zaś, gdy powyższa wysokość kapitału zapasowego ulegnie naruszeniu wskutek użycia jej w całości lub w pewnej części na pokrycie strat bilansowych.

§ 11. — Niezależnie od kapitału zapasowego, Spółka może tworzyć jeszcze inne specjalne kapitały rezerwowe, a w szczególności kapitały rezerwowe na pokrycie ewentualnych potrzeb i strat w poszczególnych działach ubezpieczeń.

DZIAŁ III

Zamknięcia rachunkowe i sprawozdania roczne.

§ 12. — Rokiem obrotowym jest rok kalendarzowy. Zamknięcia rachunkowe i sprawozdanie roczne winny być sporządzone i złożone przez Zarząd — Komisji Rewizyjnej w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego, zaś po sprawdzeniu przez Komisję Rewizyjną — przedstawione Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszów do zatwierdzenia.

Dla działu ubezpieczeń na życie winna być prowadzona oddzielna księgowość.

§ 13. — Zarząd Spółki ogłosi zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie zamknięcia rachunkowe, rachunek zysków i strat oraz podział zysków w przeciągu 14 dni od daty ich zatwierdzenia, trybem przewidzianym w § 6 niniejszego statutu.

§ 14. — Po upływie miesiąca od daty zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie zamknięć rachunkowych i sprawozdania rocznego, winny być wydawane ubezpieczającym na ich żądanie po cenie własnych kosztów drukowane sprawozdania, zestawione w sposób przewidziany w § 4 Rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 12 października 1929 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 87, poz. 660).

§ 15. — Po rozpatrzeniu i zatwierdzeniu zamknięć rachunkowych i sprawozdania rocznego przez Walne Zgromadzenie, wydziela się z czystego rocznego zysku przynajmniej 10% na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie normy przewidzianej w § 10 niniejszego statutu.

§ 16. — Pozostałym czystym zyskiem Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów władne jest dysponować w granicach, przewidzianych przez obowiązujące przepisy prawne, bez ograniczenia z uwzględnieniem postanowień planu działalności w przedmiocie udziału w zyskach ubezpieczających według taryf z udziałem w zyskach. Zysk, który Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów przeznaczy na dywidendę, dzieli się pomiędzy Akcjonariuszów w stosunku do ilości posiadanych przez nich akcji.

§ 17. — Jeżeli bilans Spółki wykaże stratę, przewyższającą sumę kapitału zapasowego i rezerwowych oraz 1/3 część kapitału akcyjnego, wówczas to samo Walne Zgromadzenie, które zatwierdza bilans Spółki, winno powziąć uchwałę w przedmiocie uzupełnienia kapitału akcyjnego do pierwotnej wysokości.

§ 18. — O czasie i miejscu wypłaty dywidendy Zarząd podaje do publicznej wiadomości za pomocą ogłoszeń. Dywidenda od akcji przechodzi na własność Spółki o ile nie zostanie podniesiona w ciągu lat pięciu, z wyjątkiem wypadków, gdy według prawa bieg przedawnienia zostaje przerwany.

DZIAŁ IV

Władze Spółki.

§ 19. — Władze Spółki stanowią: 1) Walne Zgromadzenie, 2) Zarząd, 3) Komisja Rewizyjna.

ROZDZIAŁ I

Walne Zgromadzenie.

§ 20. — Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów jest naczelną władzą Spółki. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne. Zgromadzenie Akcjonariuszów zwołuje Zarząd; powinny się one odbywać w miejscu siedziby Spółki.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywać się będzie corocznie w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego.

§ 21. — Do prawomocności uchwał Walnego Zgromadzenia, zwołanego w pierwszym terminie, wymagana jest obecność akcjonariuszów lub ich pełnomocników, reprezentujących łącznie przynajmniej połowę kapitału akcyjnego.

O ileby Zgromadzenie w pierwszym terminie nie czyniło zażądanie powyższym warunkom, Zarząd zwołuje najpóźniej w terminie jedno-tygodniowym, licząc od daty niedoszedłego do skutku zebrania, powtórne zebranie, które będzie prawomocne bez

względu na liczbę obecnych akcjonariuszów lub ich pełnomocników i ilość reprezentowanych przez nich akcji, o czym Zarząd winien uprzedzić akcjonariuszów w ogłoszeniach, umieszczonych w trybie przepisany. Na takim powtórnym Zgromadzeniu mogą być rozstrzygane tylko te sprawy, które były na porządku dziennym pierwszego Zgromadzenia.

ROZDZIAŁ II.

Zarząd.

§ 22. — Zarząd składa się najmniej z pięciu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona.

Okres trwania mandatu członków Zarządu oraz wysokość ich wynagrodzenia ustala Walne Zgromadzenie.

Zarząd kieruje interesami Spółki we wszystkich sprawach, które nie należą do kompetencji Walnego Zgromadzenia, wykonuje uchwały Walnego Zgromadzenia i stosuje się do instrukcji, udzielonych przez Walne Zgromadzenie.

Zarząd mianuje i odwołuje prokurentów, czynnych zarówno w siedzibie Spółki, jak i w Oddziałach. Członek Zarządu może odwoływać prokurentów Oddziału.

§ 23. — Corocznie wychodzi według starszeństwa wyboru, a w razie równego starszeństwa przez losowanie 1/3 liczby członków Zarządu.

Członkowie Zarządu wybierają corocznie ze swego grona Prezesa i jego zastępców na pierwszym posiedzeniu Zarządu po Walnem Zgromadzeniu.

§ 24. — Posiedzenie Zarządu zwołuje Prezes, lub jego zastępca, ilekroć tego wymagają interesy Spółki. Posiedzenie winno być zwołane bezwarunkowo jeżeli tego zażąda Komisja Rewizyjna, albo 1/3 część członków Zarządu. W tych wypadkach posiedzenie winno być zwołane nie później, jak w 10 dni po zażądaniu zwołania. Do prawomocności posiedzeń Zarządu potrzebna jest obecność przynajmniej połowy wszystkich członków Zarządu, a w tej liczbie Prezesa lub jego zastępcy. Uchwały zapadają zwykłą większością; przy równości głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego na posiedzeniu.

§ 25. — Wszelkie pełnomocnictwa, akty i dokumenty, z których wynika jakiegokolwiek dla Spółki zobowiązanie, z wyjątkiem polis, dodatków do polis i świadectw tymczasowych, oraz czeki i listy o wydanie funduszy z instytucji kredytowych, winny być opatrzone podpisami dwóch członków Zarządu lub też jednego członka Zarządu i prokurenta.

W Oddziałach zaś Spółki czynności te mogą być dokonywane przez jednego lub dwóch prokurentów Oddziału, stosownie do uchwały Zarządu.

Polisy natomiast, dodatki do polis, świadectwa tymczasowe, korespondencja, rozporządzenia, dotyczące czynności biurowych, pokwitowania z odbioru korespondencji, przesyłek pocztowych i innych, mogą być podpisywane przez jednego członka Zarządu lub przez jednego prokurenta.

ROZDZIAŁ III.

Komisja Rewizyjna.

§ 26. — Do wykonywania stałego nadzoru nad gospodarką Spółki w ciągu roku obrotowego i do badania sprawozdania, zamknięć rachunkowych oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły i wniosków Zarządu o podziale zysków względnie strat wybiera się Komisję Rewizyjną, złożoną z pięciu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością oddanych głosów.

§ 27. — Członkowie Komisji Rewizyjnej wybierani są na jeden rok. Ustępujący członkowie mogą być wybierani ponownie. W razie śmierci lub wyjścia członka Komisji Rewizyjnej przed upływem terminu na jaki został wybrany, najbliższe Walne Zgromadzenie wybiera na jego miejsce innego.

Członkowie Komisji Rewizyjnej wybierają ze swego grona przewodniczącego i jego zastępcę na pierwszym posiedzeniu po Walnem Zgromadzeniu.

Zebranie Komisji Rewizyjnej zwołuje przewodniczący lub jego zastępca. Uchwały Komisji Rewizyjnej są prawomocne, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni pismami, rozesłanymi przynajmniej na 3 dni przed terminem posiedzenia i zawierającymi porządek dzienny, a uchwały zapadły większością głosów obecnych, w razie równości — głos przewodniczącego przeważa.

§ 28. — Członkowie Komisji Rewizyjnej za pełnienie swych obowiązków otrzymują wynagrodzenie, wyznaczone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów.

DZIAŁ V.

Rozwiązanie Spółki.

§ 29. — Rozwiązanie Spółki następuje w przypadkach, przez prawo przewidzianych lub na podstawie prawomocnej uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów.

§ 30. — W razie wykazania przez bilans Spółki straty, przewyższającej sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz 1/3 kapitału akcyjnego i nieuchwalenia przez Walne Zgromadzenie uzupełnienia kapitału akcyjnego do pierwotnej wysokości, lub niedokonania tego uzupełnienia przez Spółkę w ciągu czterech miesięcy od daty uchwalenia przez Walne Zgromadzenie, winna nastąpić likwidacja Spółki.

W razie wykazania przez bilans Spółki w dziale ubezpieczeń na życie straty, przewyższającej sumę kapitału zapasowego i rezerwowych oraz 1/3 przeznaczanego na ten dział kapitału akcyjnego i nieuchwalenia przez Walne Zgromadzenie uzupełnienia kapitału akcyjnego do pierwotnej wysokości lub niedokonania tego uzupełnienia przez Spółkę w ciągu czterech miesięcy od daty uchwalenia przez Walne Zgromadzenie, winna nastąpić likwidacja działu.

Ta sama zasada ma zastosowanie do grupy pozostałych działów ubezpieczeń poza działem ubezpieczeń na życie.

3) Ustalenie liczby członków Zarządu;

4) Ustalenie okresu trwania mandatu członków Zarządu;

5) Wybory członków Zarządu;

6) Wybory członków Komisji Rewizyjnej;

7) Ustalenie organu prasowego do umieszczania ogłoszeń Towarzystwa;

8) Wolne wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przewidzianym.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, plac Małachowskiego Nr. 4, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 2 kwietnia 1932 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A.

powiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia r. b., o godz. 18 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Brackiej Nr. 25, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.;

3) Pokwitowanie władz Spółki;

4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na 1932 r.;

5) Upoważnienie Zarządu do zbywania, nabywania i obciążania nieruchomości;

6) Zmiany statutu:

a) co do § 8, aby początek trzeciego zdania otrzymał brzmienie: „Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później jak w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego” wzamian dotychczasowego: „Zgromadzenie Zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później jak w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego”.

b) co do § 25, aby paragraf ten o brzmieniu: „Sprawozdanie Zarządu, bilans Spółki, rachunek zysków i strat, wnioski Zarządu o podziale zysków, względnie o pokryciu strat, winny być przed przedłożeniem ich Walnemu Zgromadzeniu zbadane przez Komisję Rewizyjną, która z wyników tego badania winna złożyć Walnemu Zgromadzeniu szczegółowe sprawozdanie” uzupełnić przez dodanie drugiej części o brzmieniu następującem: „W związku z powyższym Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat, oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”;

7) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mogą z zachowaniem przepisów art. 54 Prawa o Spółkach — zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

Z a r z ą d

Drukarni Bydgoskiej, S. A. w Bydgoszczy

zawiadamia, że w **środe dn. 27 kwietnia 1932 r. o godz. 3 m. 30 po poł.** odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Poznańskiej 12/14 w Bydgoszczy

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółki w 1931 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.;
- 3) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorjum oraz powzięcie uchwały o podziale zysku;
- 4) Wybór Rady Nadzorczej;
- 5) Wolne wnioski.

Termin zgłoszeń spraw dodatkowych upływa dn. 13 kwietnia r. b.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni conajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje wraz z kwity depozytowe w kasie Spółki przy ul. Poznańskiej 12/14.

I ogłoszenie

Zarząd T-wa Ropaln i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić Panów Akcjonariuszów, że, zgodnie z § 20 statutu, w dn. 18 kwietnia 1932 r. o godz. 11, w Siedzibie Spółki w Warszawie, przy ulicy Kapucyńskiej Nr. 3, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i mianowanie Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za okres operacyjny 1931 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz rozporządzenie pozostałością kredytową na tymże rachunku za okres operacyjny 1931 r.;
- 4) Zatwierdzenie zamiany gruntów;
- 5) Udzielenie Władzom Spółki absolutorjum co do wypełniania powierzonych Im obowiązków;
- 6) Mianowanie Członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie poborów Członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Sprawy, których umieszczenia na porządku dziennym zažadają Akcjonariusze zgodnie z §§ 54 i 55 prawa o spółkach akcyjnych.

Zgromadzenie zwoływane będzie mogło ważne obradować tylko w wypadku, jeśli ilość akcji reprezentowanych wyniesie conajmniej piątą część kapitału zakładowego.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu; złożenie przez nich akcji nie jest wymagane.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub być zastąpionymi przez pełnomocnika, winni w tym celu złożyć swoje akcje, najpóźniej 8 kwietnia 1932 roku:

w PARYŻU:

w Banku Société Générale de Credit Industriel & Commercial, 66, rue de la Victoire;

w Banku Banque de l'Union Parisienne, 5 et 7, rue Chauchat;

w Banku MM. le Neuflyze & C-cie, 31, rue Lafayette;

w Banku Banque Franco-Polonaise, 15, rue des Pyramides;

w GENEWIE:

w Banku Banque Darier & C-cie, 4, Boulevard du Théâtre, — i najpóźniej 10 kwietnia 1932 roku;

w WARSZAWIE:

w Siedzibie Spółki, przy ulicy Kapucyńskiej Nr. 3;

w Banku Handlowym w Warszawie;

w Banku Dyskontowym w Warszawie;

w Banku Francusko-Polskim, przy ulicy Czackiego Nr. 4.

Akcje, złożone w ten sposób, pozostaną w depozycie aż do rozwiązania Walnego Zgromadzenia.

Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

ZARZĄD

Kolej Lokalna Przeworsk-Dynów, S. A.

Bilans z dnia 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY	zł
Wartość kolei	4,814.401-80
Rachunek autobusów	321.320-89
Inwestycje Przedsiębiorstwa autobusowego	22.851-89
Gotówka	28.531-77
Papiery wartościowe	14.400-00
Materiały	165.847-51
Inwentarz	54.076-13
Dłużnicy	179.038-91
Rachunek gwarancji Państwa	690.600-57
	<hr/>
	6,291.069-47

STAN BIERNY	zł
Kapitał akcyjny	2,811.600-00
Pożyczka długoterminowa	879.346-85
Fundusze rezerwowe i amortyzacyjne	1,273.273-98
Wierzyciele	645.356-95
Zaiczki gwarancyjne	676.173-78
Rachunek zysków i strat Przedsiębiorstwa autobusowego	5.317-91
	<hr/>
	6,291.069-47

Rachunek zysków i strat kolei Przeworsk—Dynów za 1931 r.

WINIEN	
Wydatki eksploatacyjne	353.828-18
Raty umorzenia i oprocentowania pożyczek	48.795-18
Odsetki bierne	663-26
	<hr/>
	403.286-62

MA	
Dochody eksploatacyjne	232.824-71
Dodatek administracyjny	14.404-78
Odsetki czynne	547-38
Strata pokryta gwarancją	155.509-75
	<hr/>
	403.286-62

Rachunek zysków i strat Przedsiębiorstwa autobusowego za 1931 r.

WINIEN	
Wydatki eksploatacyjne	106.891-21
Wydatki organizacyjne	7.385-13
Amortyzacja autobusów	36.000-00
Zysk za 1931 r.	5.317-91
	<hr/>
	155.594-25

MA	
Dochody eksploatacyjne	155.159-78
Odsetki z lokacji	434-47
	<hr/>
	155.594-25

Prenumerując

„Lot Polski”

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

TOWARZYSTWO
BROWARÓW I FABRYKI DROŻDZY SPIRYTUSOWYCH
„BERGSZLOS”, S. A.
W RÓWNEM

Bilans na dz. 1 stycznia 1932 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i P. K. O. w Warszawie zł 37.111'68; Papiery wartośc. zł 2.850'00; Udziały w instytucjach zł 11.885'00; Nieruchomość zł 668.327'28; Ruchomości i inwentarz zł 152.448'66; Maszyny i aparaty zł 920.534'57; Naczynie zł 107.116'91; Dłużnicy i odbiorcy zł 436.477'34; Pozostałość produktów i materiałów zł 141.793'17; Zrzeszenie Produc. Drożdży w Warszawie zł 28.681'52; Podatek majątkowy zł 2.729'21; Rachunek bieżący w bankach zł 1.064'00; Długi wątpliwe zł 26.867'72; **Bilans zł 2.537.887'06.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1.100.000'00; Kapitał zapasowy zł 58 265'96; Kapitał amortyzacyjny zł 986.789'81; Fundusz inwestycyjny zł 61.945'64; Dywidenda niepodniesiona zł 77.000'00; Akcepty zł 21.680'00; Dyskont weksli zł 107.301'87; Kaucja zł 12.079'14; Akcyza pokredytowana zł 77.250'81; Zysk za 1931 r. zł 35.573'73.

Rachunek Strat i Zysków za 1931 r.

WINIEN. — Produkty zł 102.643'00; Wydatki techniczne zł 335.892'90; Przewóz zł 97.378'05; Wydatki administracyjne zł 197.079'55; Wydatki handlowe i bieżące zł 261.579'14; Amortyzacja zł 133.260'48; Straty zł 20.298'05; Zysk za 1931 r. zł 35.573'73; **Razem zł 1.183.704'90.**

MA. — Dochody z fabrykacji zł 979.013'58; Pozostałość zł 35 546'02; Odpadki zł 9.302'95; Pozostałość zysku z 1930 r. zł 12.160'29; Różne dochody zł 147.682'06; **Razem zł 1.183.704'90.**

I ogłoszenie

Zarząd Manufaktury Wełnianej Karol Bennich
S. A. W ŁODZI

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż
**DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się dn. 29 kwietnia r. b. w lokalu Zarządu, przy ul. Łąkowej Nr. 11 w Łodzi, o godz. 5 po poł. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków i udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 2) Powzięcie uchwały o pokryciu straty;
- 3) Wybór członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej;
- 4) Budżet za 1932 rok;
- 5) Wybór pism do ogłoszeń;
- 6) Wolne wnioski.

Zgłoszenia w sprawie zamieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia przedłożone być winny Zarządowi nie później niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają uczestniczyć w powyższym Walnem Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej.

Zarazem zawiadamia się PP. Akcjonariuszów, iż wskutek obniżenia kapitału akcyjnego odbędzie się wymiana starych akcyj na nowo-wydrukowane, odpowiednio zmienionej treści. Wymiana akcyj będzie uskuteczniwana od dnia 1-go do dnia 31-go maja r. b. w lokalu Zarządu, przy ul. Łąkowej Nr. 11 w Łodzi.

Wzywa się PP. Akcjonariuszów do złożenia swych akcyj w oznaczonym terminie.

Najkrótsze drogi w Polsce

W dwie godziny możemy być

z Warszawy: w Bydgoszczy
Gdańsku
Katowicach
Krakowie
Lwowie
Poznanlu

Informacje: Warszawa, telefon 547-60
lub większe biura podróży.

Polonia - Italia

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej
Redaktor Naczelny Dr. LEON PĄCZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi,
Radca Handlowy Ambasady Italskiej w War-
szawie, Ks. Franciszek Radziwiłł, Prezes
Izby, Baron J. Dangel, Wiceprezes Izby,
Inż. Renato Sambri, Wiceprezes Izby oraz
Dr. W. Olszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji:
Wierzbowa 11, tel. 202-15.

PRENUMERATA ROCZNA WYNOŚI zł 40

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

	Z		Z
1 — 18) bez serji — wyczerpane.			
19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1'20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnem uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27) „ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczem Polski	1'00
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35) „ XVI — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
36) „ XVII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem	1'50
37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczem	1'00
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50	62) „ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „ XXIII — <i>Marjan Turski</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNA — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NA, LOTNICZA, SAMOCHODOWA I MOTOROWA. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNA. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WOLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150.000.000. REZERWY zł 64.216 730

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDWZYSTKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA